RAZVOJNA AGENCIJA SAŠA

OBMOČNI RAZVOJNI PROGRAM SAVINJSKO-ŠALEŠKE REGIJE 2028-2034

DELOVNI OSNUTEK

Ilustracija: Maja Lesjak

Izdelovalec:	RA SAŠA d.o.o.
Odgovorna oseba izdelovalca:	mag. Biljana Škarja, direktorica RA SAŠA, d.o.o.
Vodja projekta:	mag. Biljana Škarja, direktorica RA SAŠA, d.o.o.
Projektna skupina:	• mag. Katarina Ostruh, RA SAŠA, d.o.o. • Ana Marinčič, RA SAŠA, d.o.o. • Tamara Danijel, RA SAŠA, d.o.o. • Janja Burkelc, RA SAŠA, d.o.o. • Sergeja Poljanšek, RA SAŠA, d.o.o. • Lisa Suzanna Hartmans, RA SAŠA, d.o.o. • Sara Pirnat, RA SAŠA, d.o.o.
Ključni strokovnjaki	• Urška Ošljak, CresCo, d.o.o. • Sabina Pavčnik, CresCo, d.o.o.
Sodelujoči:	• Odbor za pametno in trajno SAŠO • Odbor za nizkoogljično, zeleno in povezano SAŠO • Odbor za socialno SAŠO • Odbor za trajnostni in celostni razvoj SAŠA • Odbor za pravični prehod SAŠA • člani Sveta županov SAŠA regije • člani Območnega razvojnega sveta SAŠA regije
Odgovorna oseba RA SAŠA:	mag. Biljana Škarja, direktorica RA SAŠA, d.o.o.
Odgovorna oseba Območnega razvojnega sveta SAŠA regije:	Peter Dermol, predsednik Območnega razvojnega sveta SAŠA regije

Datum: oktober, 2026

KAZALO

1. UVOD 5
2. PREDSTAVITEV REGIJE 6
2.1. GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI 6
2.2. DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI 7
2.3. STANJE GOSPODARSTVA V REGIJI 8
2.4. INFRASTRUKTURA 10
2.5. DRUŽBENI VIDIK 10
1.5.1. Vzgoja in izobraževanje 11
1.5.2. Socialni vidik, stanovanja in javne storitve 11
1.5.3. Kultura in kakovost življenja 11
2.6. POLOŽAJ REGIJE V MEDNARODNEM PROSTORU 12
2.7. SODELOVANJE REGIJE S SOSEDNJIMI REGIJAMI 12
2.8. OPREDELITEV OBMOČIJ S POSEBNIMI RAZVOJNIMI IZZIVI 13
3. OPREDELITEV IN ANALIZA KLJUČNIH RAZVOJNIH IZZIVOV, OVIR, POTREB IN PREDNOSTI REGIJE TER OBMOČIJ V SKLADU Z DRUGIM ODSTAVKOM 3. ČLENA UREDBE 15
3.1. RAZVOJNI IZZIVI 18
3.2. RAZVOJNE PREDNOSTI 21
3.3. RAZVOJNI IZZIVI IN PREDNOSTI OBMOČIJ S POSEBNIMI RAZVOJNIMI IZZIVI 24
3.3.1. PRAVIČNI PREHOD 24
3.3.2. ZGORNJA SAVINJSKA DOLINA 28
4. VIZIJA RAZVOJA REGIJE 31
5. OPREDELITEV STRATEŠKIH USMERITEV RAZVOJA REGIJE 31
5.1. Povezana SAŠA – dostopna in vključujoča regija dveh dolin 31
5.2. Konkurenčna SAŠA – inovacijsko podprta gospodarska preobrazba 31
5.3. ODPORNA SAŠA regija - podnebno odporna regija z visoko kakovostjo bivanja 32
5.4. UPRAVLJANJE v SAŠA regiji – povezana in projektno sposobna regija 33
5.5. POVEZANOST STRATEŠKIH USMERITEV 33
6. OPREDELITEV RAZVOJNE SPECIALIZACIJE REGIJE 34
6.1. Energetika in energetski sistemi prihodnosti – vodilna razvojna specializacija 34
6.2. Napredna industrija in proizvodnja z višjo dodano vrednostjo 34
6.3. Lesne, prehranske, bioosnovane in krožne vrednostne verige – od lokalnega vira do znanja in proizvoda 35
6.4. Trajnostni in regenerativni turizem, povezan s kakovostjo bivanja 35
7. OPREDELITEV KLJUČNIH PODROČIJ ZA RAZVOJ REGIJE Z OPREDELJENIMI PRIORITETAMI V SKLADU S PREDNOSTNIMI (TEMATSKIMI) PODROČJI STRATEGIJE REGIONALNEGA RAZVOJA SLOVENIJE ZA OBDOBJE 2026–2050 37
7.1. POVEZANA SAŠA regija – dostopna in povezana regija dveh dolin 37
7.1.1. Prometna povezanost in trajnostna mobilnost 37
7.1.2. Digitalna in storitvena dostopnost 37
7.2. KONKURENČNA SAŠA regija – inovacijsko podprta gospodarska preobrazba 38
7.2.1. Energetika, čiste tehnologije in energetski sistemi prihodnosti 38
7.2.2. Napredna industrija, raziskave, inovacije in tehnološka preobrazba 38
7.2.3. Podjetništvo, MSP in odporne vrednostne verige 38
7.2.4. Kompetence in kadri za gospodarsko preobrazbo 39
7.2.5. Lesna veriga in trajnostni materiali 39
7.2.6. Regenerativni turizem in lokalne vrednostne verige 39
7.3. ODPORNA SAŠA regija – podnebno odporna regija z visoko kakovostjo bivanja 39
7.3.1. Pravični energetski prehod, energetska in okoljska odpornost 40
7.3.2. Odpornost na poplave in druga naravna tveganja ter krepitev intervencijske zmogljivosti 40
7.3.3. Kakovost bivanja, vitalno podeželje in lokalna samooskrba 40
7.4. UPRAVLJANJE za učinkovito izvedbo – povezana in projektno sposobna regija 40

7.4.1. Povezano regionalno razvojno upravljanje in partnerstva 41
7.4.2. Mrežna regionalna projektna pisarna in priprava razvojnih naložb 41
7.4.3. Upravljanje in podpora pravičnemu prehodu – nadgradnja Centra za pravični prehod SAŠA 41
8. DOLOČITEV RAZVOJNIH CILJEV IN KVANTIFICIRANIH KAZALNIKOV ZA SPREMLJANJE URESNIČEVANJA DOSEGANJA RAZVOJNIH CILJEV TER NAČIN NJIHOVEGA SPREMLJANJA 42
8.1. Povezana SAŠA regija - dostopna in povezana regija dveh dolin 42
8.1.1. Prometna povezanost in trajnostna mobilnost 42
8.1.2. Digitalna in storitvena dostopnost 43
Posebne teritorialne aktivnosti Povezane SAŠA regije 43
8.2. Konkurenčna SAŠA regija – inovacijsko podprta gospodarska preobrazba 43
8.2.1. Energetika, čiste tehnologije in energetski sistemi prihodnosti 44
8.2.2. Napredna industrija, raziskave, inovacije in tehnološka preobrazba 44
8.2.3. Podjetništvo, MSP in odporne vrednostne verige 45
8.2.4. Kompetence in kadri za gospodarsko preobrazbo 46
8.2.5. Lesna veriga in trajnostni materiali 47
8.2.6. Regenerativni turizem in lokalne vrednostne verige 47
Posebne teritorialne aktivnosti Konkurenčne SAŠA regije 48
8.3. Odporna SAŠA regija – podnebno odporna regija z visoko kakovostjo bivanja 48
8.3.1. Pravični energetski prehod, energetska in okoljska odpornost 48
8.3.2. Odpornost na poplave in druga naravna tveganja ter krepitev intervencijske zmogljivosti 49
8.3.3. Kakovost bivanja, vitalno podeželje in lokalna samooskrba 50
Posebne teritorialne aktivnosti 52
8.4. Upravljanje za učinkovito izvedbo – povezana in projektno sposobna regija 52
8.4.1. Povezano regionalno razvojno upravljanje in partnerstva 52
8.4.2. Mrežna regionalna projektna pisarna in priprava razvojnih naložb 53
8.4.3. Soupravljanje in podpora pravičnemu prehodu 53
Posebne teritorialne aktivnosti 54
8.5. Okvir kazalnikov in način spremljanja 54
9. VREDNOTENJE 58
10. NAČIN VKLJUČEVANJA DELEŽNIKOV NA REGIONALNI IN LOKALNI RAVNI 59
11. OCENA ADMINISTRATIVNE USPOSOBLJENOSTI DELEŽNIKOV NA REGIONALNI IN LOKALNI RAVNI ZA IZVAJANJE RRP 61
12. OBMOČNI RAZVOJNI PROGRAM RRP 62
13. VIRI 62

1. UVOD

Območni razvojni program Savinjsko-šaleške (SAŠA) regije 2028–2034 (ORP SAŠA) je temeljni strateški razvojni dokument desetih občin Savinjsko-šaleške regije. Pripravljen je v skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2), Uredbo o regionalnih razvojnih programih ter Smernicami za pripravo regionalnih razvojnih programov za obdobje 2028–2034, ob upoštevanju nacionalnih in evropskih razvojnih usmeritev.

Namen programa je na podlagi prepoznanih razvojnih izzivov in potencialov ter sodelovanja regionalnih deležnikov opredeliti skupno razvojno vizijo, strateške usmeritve, razvojno specializacijo, ključna razvojna področja in prioritete ter razvojne cilje z aktivnostmi in kazalniki za obdobje 2028–2034. Program predstavlja podlago za usklajeno razvojno načrtovanje, pripravo in izvajanje regionalnih projektov ter pridobivanje razvojnih sredstev, s posebnim poudarkom na pravičnem prehodu premogovne regije, zmanjševanju razvojnih razlik in krepitvi kakovosti življenja v obeh dolinah.

Vsebinska struktura in obseg programa sledita predpisanim smernicam za pripravo regionalnih razvojnih programov za obdobje 2028–2034, vključno z omejitvami obsega posameznih poglavij. Analitične podlage, podatkovne analize in druge strokovne podlage so bile pripravljene predhodno in predstavljajo izhodišče za oblikovanje programa (več si lahko ogledate zadnjem poglavju - Viri). Zato so v ORP SAŠA povzeti predvsem ključni analitični izsledki, ki utemeljujejo razvojne izzive in prednosti regije ter predstavljajo podlago za oblikovanje strateških usmeritev, razvojne specializacije, ključnih področij in prioritet ter razvojnih ciljev s pripadajočimi aktivnostmi in kazalniki. Pri pripravi so bile upoštevane tudi relevantne razvojne in prostorske podlage ter drugi regionalni razvojni dokumenti v skladu s 5. členom ZSRR-2.

Posebna pozornost je namenjena usklajenosti ORP SAŠA z novim strateškim in finančnim okvirom za obdobje 2028–2034. Poleg usmeritev Strategije regionalnega razvoja Slovenije 2026–2050 so bili pri oblikovanju razvojnih vsebin upoštevani tudi specifični cilji, razvojne usmeritve in doslej znana vsebinska področja prihodnjega Načrta za nacionalna in regionalna partnerstva 2028–2034 (NNRP), v katerega bo umeščen tudi ORP SAŠA. S tem se že v fazi strateškega načrtovanja zagotavlja vsebinska povezanost regionalnih razvojnih potreb s predvidenimi nacionalnimi in evropskimi razvojnimi prioritetami ter ustvarjajo izhodišča za pripravo izvedljivih projektov in njihovo financiranje v prihodnjem programskem obdobju.

2. PREDSTAVITEV REGIJE

2.1. GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

Savinjsko – šaleška regija je del Savinjske statistične regije in obsega **območje desetih občin**: Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Rečica ob Savinji, Mozirje, Nazarje, Šmartno ob Paki, Šoštanj in Mestne občine Velenje.

Slika 1: Savinjsko-šaleška regija obsega 10 občin.

Regija obsega po velikosti 705,6 km2 ozemlja, na katerem živi 62.855 prebivalcev.

Upravno se deli na **dve upravni enoti**. Upravna enota Velenje zajema tri občine: Mestno občino Velenje ter občini Šoštanj in Šmartno ob Paki. Upravna enota Mozirje zajema sedem občin: Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Mozirje, Nazarje in Rečico ob Savinji.

Geografsko obsega **alpski in predalpski svet** Zgornje Savinjske ter Šaleške doline. Površje je reliefno raznoliko ter razgibano in v večjem delu poraščeno z gozdom, skoraj 3/4 površine pokriva gozd. Geološko prevladujejo apnenci in dolomiti, zlasti na planotah in visokogorju, v osrednjem delu pa so najbolj razširjeni laporji, glinenci in tufi. Dolinska dna sestavljajo predvsem rečni nanosi. Značilno je zmerno celinsko podnebje, na območju Kamniško Savinjskih Alp je podnebje gorsko. Posebno naravno bogastvo predstavlja **nahajališče lignita v Šaleški dolini**, katerega plast je zaradi svoje debeline in razsežnosti izstopa v mednarodnem merilu. Geološko posebnost predstavlja termalni izvir Toplica, povezan z območjem Topolškega preloma, ki je del širšega sistema severnoštajerske termalne črte. Poleg izrazite gozdnatosti regijo zaznamuje tudi vodnatost. **Glavni odtočni žili sta reka Savinja in Paka**, s hudourniškim značajem. **Večje vodne površine** predstavljajo tudi Velenjsko, Škalsko in Družmirsko jezero, ki so posledica izkopavanja lignita.

Zaradi naravno geografskih značilnosti je celotna regija, predvsem pa Zgornja Savinjska dolina izpostavljena **velikim tveganjem zaradi naravnih nesreč**. Območje so v zadnjih desetletjih večkrat prizadeli ekstremni vremenski dogodki. Najhujše so bile poplave leta 2023, ko so padavine in pretoki

rek močno presegli vrednosti z 250-letno povratno dobo ter se približali 500-letni, kar kaže na izjemno razsežnost dogodka in ranljivost območja.

Zgodovinsko so se **naselja** razvijala ob rekah, poselitev Šaleške doline, kot jo zaznavamo danes, se je razvila šele po drugi svetovni vojni z intenzivnim razvojem rudarstva in industrije. Šaleška ter spodnji del Zgornje Savinjske doline predstavljata upravno, poslovno in industrijsko območje, višje ležeči predeli pa so redkeje poseljeni ter bolj odvisni od kmetijstva, gozdarstva in turizma.

Gozdarstvo in kmetijstvo sta od nekdaj zagotavljala preživetje lokalnega podeželskega prebivalstva ter še danes pomembno prispevata k ohranjanju tradicionalne kulturne krajine. Poseben pečat prostoru daje tradicionalna podeželska arhitektura, ki odraža nekdanji način življenja in gospodarjenja ter povezanost človeka z naravo. Nesnovno kulturno dediščino zaznamujejo tradicionalna znanja in običaji prebivalcev doline.

Pomemben del **kulturne dediščine** predstavljata premogovništvo in industrijska dediščina, ki je močno zaznamovala razvoj Šaleške doline. Med nosilce ohranjanja industrijske dediščine sodi Muzej premogovništva Slovenije. Dediščino usnjarstva v Šoštanju danes predstavlja Muzej usnjarstva na Slovenskem, rudarska šega »Skok čez kožo« pa sodi med nesnovno kulturno dediščino.

V Šaleški dolini je posebno izrazita grajska dediščina, zaradi katere je bila dolina znana kot dolina gradov, o pomenu širšega območja v srednjem veku pa pričajo tudi ohranjena trška jedra ter cerkvena dediščina.

Za regijo je značilna **visoka stopnja ohranjene naravne krajine in biotske pestrosti**, ki pomembno prispeva k prepoznavnosti in kakovosti prostora ter predstavlja pomemben razvojni potencial regije. Prostor pokriva pet večjih območij Nature 2000.

Reka Savinja predstavlja glavno naravno os Zgornje Savinjske doline ter je simbol vitalnosti in povezanosti. Ima izrazit alpski značaj in velja za eno najlepših slovenskih rek, njene čiste vode pa so bogate z živalskimi vrstami. Savinja ima izjemen hidrološki, znanstvenoraziskovalni ter turistični in rekreacijski potencial. Območji Menine in Grintovcev zaznamujejo izjemne naravne vrednote **visokogorske kraške pokrajine**, raznoliki habitati ter bogato rastlinstvo in živalstvo. V Šaleški dolini največji dela zavarovanega območja obsega **Soteska Huda luknja**. Njeno naravovarstveno vrednost določajo predvsem ohranjeni gozdni, jamski in travniški habitati, posebnost so alpske vrste rastlin.

Območja Nature 2000 se prekrivajo s tremi krajinskimi parki. **Krajinski parki** Logarska dolina, Golte in Robanov kot so zavarovana naravna območja, ki jih zaznamujejo značilna alpska in kraška krajina, **velika naravna pestrost ter preplet naravne in kulturne dediščine**. Vsa tri območja so pomembna za ohranjanje narave in biotske pestrosti, hkrati pa povezujejo tradicionalno kmetijstvo in pašništvo s trajnostnim turizmom. Na Golteh deluje smučišče.

2.2. DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

Število prebivalcev SAŠA regije se je v obdobju 2015-2025 na ravni celotne regije nekoliko povečalo, iz 60.846 na 62.855 prebivalcev, vendar rast med posameznimi občinami ni enoten. Najizrazitejšo rast beleži občina Mozirje, rast je opazna tudi v Šmartnem ob Paki in Nazarjah ter v zadnjih letih v Šoštanju. Nasprotno je zmanjševanje prebivalstva najbolj izrazito v občini Luče, pa tudi v občinah Solčava, Ljubno, Rečica ob Savinji in Gornjem Gradu. Mestna občina Velenje in občina Šoštanj zaradi svoje urbane in zaposlitvene funkcije prebivalstvo lažje ohranjata oziroma privabljata (Vir: SURS, 2026; SAŠA regija včeraj, danes, jutri, 2025-2026).

Pomembnejši demografski izziv kot gibanje števila prebivalstva je **staranje prebivalstva**. Povprečna starost prebivalcev regije se je povečala z 42,8 leta 2015 na 44,8 leta 2025. Najstarejše prebivalstvo ima

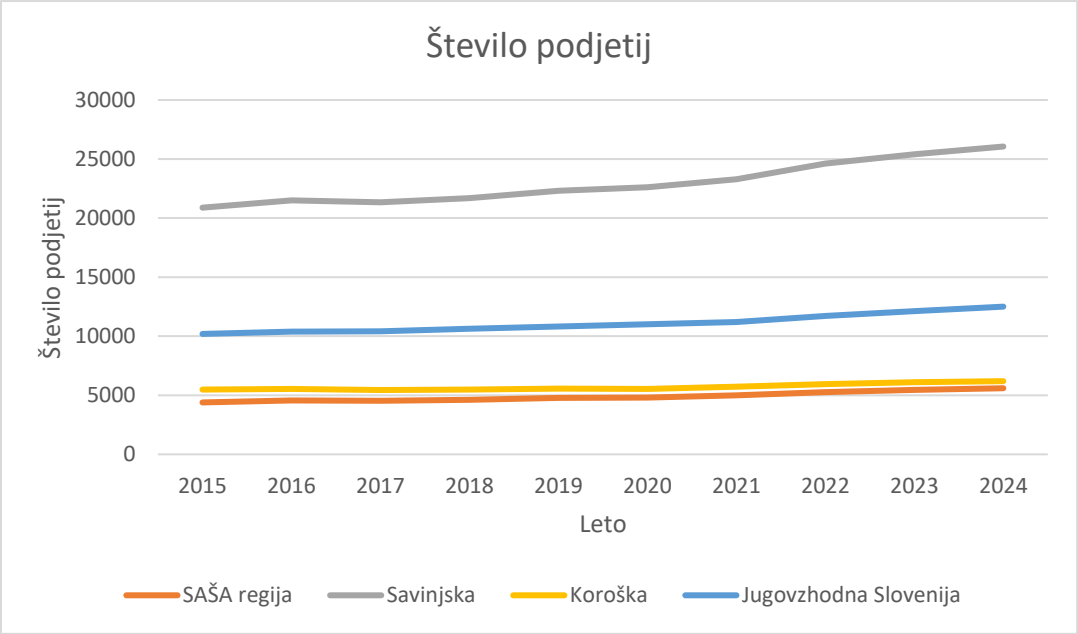
občina Gornji Grad s povprečno starostjo 48 let, najmlajše pa občina Mozirje s 43,5 let. Trend staranja je prisoten v vseh občinah SAŠA regije in je primerljiv s trendom na ravni Savinjske (iz 42,4 na 44,4 leta), Koroške (iz 43,1 na 45,5 leta) statistične regije in statistične regije Jugovzhodna Slovenija (iz 41,8 na 43,5 leta) ter Slovenije (iz 42,5 na 44,4 leta). Prebivalstvo SAŠA regije je tako starejše od prebivalstva Savinjske statistične regije, statistične regije Jugovzhodne Slovenije in Slovenije, vendar mlajše od Koroške statistične regije(Vir: SURS, 2026; SAŠA regija včeraj, danes, jutri, 2025-2026) .

2.3. STANJE GOSPODARSTVA V REGIJI

SAŠA regija ima **izrazito industrijsko tradicijo**, pri čemer imajo posebno vlogo predelovalne dejavnosti, energetika in zgodovinsko tudi **premogovništvo**, ki je v procesu opuščanja / prestrukturiranja. Hkrati se krepi pomen dejavnosti, ki temeljijo na znanju, inovacijah in višji dodani vrednosti.

Podjetniška aktivnost se je v zadnjem desetletju povečala. Število podjetij je naraslo s 4.396 leta 2015 na 5.598 leta 2024, kar pomeni več kot 27-odstotno rast. Ta je bila nekoliko hitrejša kot na ravni Slovenije, kjer se je število podjetij v istem obdobju povečalo za nekaj več kot 22%. Gospodarstvo SAŠA regije tako predstavlja skoraj 2,4% celotnega gospodarstva države (Vir: SURS, 2026; SAŠA regija včeraj, danes, jutri, 2025-2026) .

Slika 2: Število podjetij

Vir: SURS, 2026. URL: Podjetja po: KOHEZIJSKA IN STATISTIČNA REGIJA, LETO, MERITVE. PxWeb.

SAŠA regija ima razmeroma **široko podjetniško bazo**, saj je bilo konec leta 2025 v Poslovnem registru Slovenije registriranih 5.932 poslovnih subjektov, od katerih je 4.469 gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug predstavljalo podjetniško jedro regije. Število teh subjektov se je glede na leto 2021 povečalo za 12,5 %, kar kaže na krepitev podjetniške aktivnosti. Od tega je 2.892 subjektov, ki so oddali letna poročila AJPES. Manjše število podjetij, ki oddajajo poročila AJPESU v primerjavi s poslovnim registrom, ne pomeni nujno neaktivnosti preostalih subjektov, temveč izhaja predvsem iz razlik v zajemu in obveznosti poročanja posameznih pravnoorganizacijskih oblik (Vir: Analiza gospodarstva in razvojnih potencialov SAŠA regije, 2026).

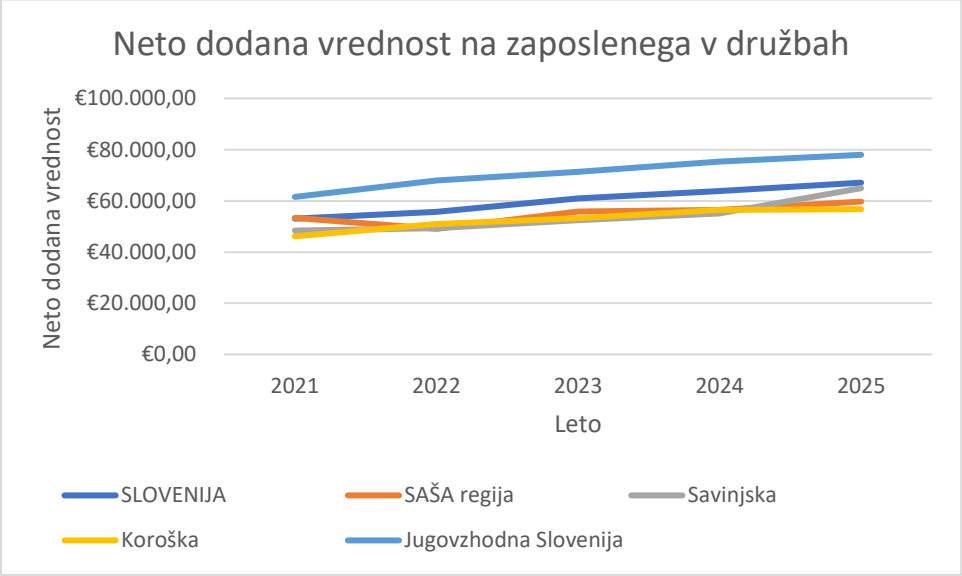
Gospodarska struktura SAŠA regije ostaja močno povezana s predelovalnimi dejavnostmi, v katerih je bilo leta 2025 v gospodarskih družbah zaposlenih skoraj 10.000 ljudi. Pomembnejše dejavnosti so tudi gradbeništvo, trgovina, promet in skladiščenje ter strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti. Čeprav

energetika zaposluje bistveno manj ljudi kot predelovalna industrija, izstopa po visoki ustvarjeni vrednosti, namreč leta 2024 je dodana vrednost na zaposlenega v dejavnosti oskrbe z električno energijo, plinom in paro znašala 242.675 €, v predelovalnih dejavnostih pa 50.232 €. Visoko dodano vrednost dosegajo tudi strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, kar kaže na pomen znanja, tehnologije in inovacij za prihodnji razvoj regije (VIR: AJPES, 2026. Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v letu 2025).

Na ravni celotnega gospodarstva se je **neto dodana vrednost na zaposlenega** v gospodarskih družbah SAŠA regije med letoma 2021 in 2025 povečala s 53.379 € na 59.715 € oziroma za približno 12 %. Kljub rasti produktivnosti je regija leta 2025 zaostajala za slovenskim povprečjem (67.102 €) in Savinjsko statistično regijo (64.958 €) ter Jugovzhodno Slovenijo, vendar je presegala Koroško regijo (56.751 €). Ob tem je pomembno, da se je razkorak do slovenskega povprečja povečal, saj je bila SAŠA regija leta 2021 po tem kazalniku še nekoliko nad državnim povprečjem (VIR: AJPES, 2026. Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v letu 2025).

Število vseh delovnih mest v regiji je bilo leta 2025 25.469 , od tega je v podjetjih Premogovnik Velenje in Termoelektrarna Šoštanj zaposlenih približno 2.300 oziroma 9 % vseh zaposlenih. Število zaposlenih se bo v teh dveh družbah in v povezanih družbah (ocena 700 zaposlenih) do leta 2033 (prenehanje izkopavanja) zmanjševalo, s tem bo regija izgubila ta delovna mesta (Vir: SURS, 2026).

Slika 3: Neto dodana vrednost na zaposlenega v družbah

Razmere na trgu dela so se v zadnjem desetletju občutno izboljšale. **Stopnja registrirane brezposelnosti** se je v vseh občinah močno zmanjšala. Leta 2025 se je gibala približno med 3,3 in 4,8 %, pri čemer je bila najnižja v občinah Rečica ob Savinji, Šoštanj in Gornji Grad. Mestna občina Velenje je bila skozi večino obdobja nad slovenskim povprečjem, leta 2025 pa se je z njim izenačila. Hkrati se je povečal delež delovno aktivnega prebivalstva, saj po letu 2020 občine SAŠA regije večinoma dosegajo višje deleže od slovenskega povprečja.

Znotraj regije so izrazite tudi **dnevne delovne migracije**. Najpomembnejša zaposlitvena središča so Nazarje, Velenje in Ljubno, medtem ko imajo Rečica ob Savinji, Gornji Grad in Šmartno ob Paki

izrazitejšo bivanjsko funkcijo. Posebej izstopajo Nazarje, kjer je indeks delovne migracije leta 2024 znašal 217,1, kar pomeni, da v občino na delo prihaja bistveno več ljudi, kot jih iz nje odhaja.

2.4. INFRASTRUKTURA

Infrastrukturne razmere v SAŠA regiji zaznamujejo predvsem velike razlike med bolj urbanizirano in infrastrukturno bolje opremljeno Šaleško dolino ter redkeje poseljeno, gorsko Zgornjo Savinjsko dolino. Razpršena poselitev in večje razdalje v slednji povečujejo **odvisnost prebivalstva od osebnega avtomobila** ter otežujejo dostop do delovnih mest, izobraževanja, zdravstva in drugih storitev. Posebej pomembna razvojna izziva sta zato prometna in digitalna povezljivost, ki neposredno vplivata tudi na privlačnost posameznih območij za bivanje in gospodarski razvoj (Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

Pomembna infrastrukturna pomanjkljivost regije je njena **cestna dostopnost**, saj SAŠA še nima neposredne navezave na avtocestno omrežje. Ključni državni projekt za izboljšanje povezljivosti je zato 3. razvojna os, ki bo Šaleško dolino bolje povezala tako s Koroško kot z avtocestnim omrežjem in osrednjo Slovenijo. Gradnja odseka med Velenjem in Slovenj Gradcem že poteka, marca 2026 pa je bila prometu predana nova navezovalna cesta s predorom Konovo(Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026) .

Večji izziv predstavlja tudi **javni potniški promet**. Avtobusne povezave ne zagotavljajo enake dostopnosti v vseh delih regije, zaradi česar je zlasti v Zgornji Savinjski dolini osebni avtomobil pogosto ključnega pomena za vsakodnevno mobilnost. Podatki za Savinjsko statistično regijo kažejo, da 28 % prebivalcev ob delavnikih z javnim prevozom v 45 minutah ne more doseči ustreznega centralnega naselja, ob nedeljah pa delež naraste na 49 %. Posebej slabša časovna dostopnost je značilna prav za Zgornjo Savinjsko dolino. Železniška infrastruktura je omejena na Šaleško dolino, ob tem pa je proga Celje - Velenje enotirna in neelektrificirana, medtem ko Zgornja Savinjska dolina neposredne železniške povezave nima (Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026) .

Zaradi prostorske razpršenosti je pomembna tudi **digitalna infrastruktura**. Kakovostna širokopasovna povezljivost lahko prebivalcem oddaljenih območij olajša delo in izobraževanje na daljavo ter uporabo digitalnih javnih in tržnih storitev. Ne more pa v celoti nadomestiti fizičnega dostopa do zdravstvenih, izobraževalnih in drugih storitev (Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

Posebno mesto ima tudi **energetska infrastruktura**, saj se mora zaradi opuščanja premoga preoblikovati celoten energetski sistem Šaleške doline. Med ključnimi nalogami so preobrazba daljinskega ogrevanja, razvoj novih nizkoogljičnih in obnovljivih virov energije, prenova omrežij, hranilniki energije ter izboljšanje energetske učinkovitosti stavb in gospodarstva (Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

2.5. DRUŽBENI VIDIK

Družbene razmere v SAŠA regiji zaznamujejo predvsem **staranje prebivalstva, razlike v dostopnosti storitev med posameznimi deli regije ter spreminjanje izobrazbene strukture prebivalstva**. Pri tem obstajajo precejšnje razlike med gosteje poseljeno in bolj urbanizirano Šaleško dolino ter redkeje poseljenimi in bolj oddaljenimi območji Zgornje Savinjske doline. Več kot polovica prebivalcev regije živi v Mestni občini Velenje, medtem ko predvsem zgornji del Zgornje Savinjske doline zaznamujeta razpršena poselitev in velika oddaljenost posameznih naselij. Posledično se razlikujeta tudi dostopnost javnih storitev in način njihovega zagotavljanja (Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

1.5.1. Vzgoja in izobraževanje

Na področju vzgoje in izobraževanja ima vseh deset občin SAŠA regije zagotovljeno osnovnošolsko izobraževanje, medtem ko je srednješolsko izobraževanje izraziteje skoncentrirano v Velenju. **Izobrazbena struktura** prebivalstva se postopoma izboljšuje. Zmanjšuje se delež prebivalcev brez izobrazbe oziroma samo z osnovnošolsko izobrazbo, povečuje pa se delež prebivalcev z višjo in visokošolsko izobrazbo. Kljub temu ostaja srednješolska izobrazba najpogostejša stopnja izobrazbe prebivalstva. Leta 2025 jo je imelo 45,5 % prebivalcev regije, starih 15 let ali več. Hkrati narašča delež prebivalstva z višjo oziroma visokošolsko izobrazbo. Posebno pozornost je potrebno nameniti zaposlenim v skupini Premogovnika Velenje in TEŠ ter povezanih podjetjih, ki se bodo zaradi zmanjšanih potreb po zaposlenih morali prekvalificirati (Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; SAŠA regija včeraj, danes, jutri, 2025-2026; SURS, 2026).

1.5.2. Socialni vidik, stanovanja in javne storitve

Na socialnem področju podatki o **prejemnikih denarne socialne pomoči** kažejo, da se je njihovo število po letu 2020 v večjem delu regije zmanjšalo. Največ prejemnikov je zaradi velikosti prebivalstva v Mestni občini Velenje, vendar absolutnih števil med občinami ni smiselno neposredno primerjati. Ob staranju prebivalstva postajajo vse pomembnejše potrebe po zdravstvenih in socialnovarstvenih storitvah, dolgotrajni oskrbi ter pomoči starejšim na domu. Poseben izziv je njihova prostorska dostopnost, saj so zdravstvene, socialne, izobraževalne, upravne in druge storitve bolj skoncentrirane v večjih središčih. Za prebivalce oddaljenih in gorskih območij so zato pomembne tudi mobilne, terenske in digitalne oblike zagotavljanja storitev.

Pomemben družbeni izziv predstavlja tudi **stanovanjska dostopnost**. Stanovanjske potrebe niso enake v vseh delih regije. V urbaniziranem delu je večji stanovanjski fond, hkrati pa so izrazitejše potrebe po dostopnih najemnih stanovanjih in prenovi obstoječega fonda. V podeželskih in gorskih občinah je stanovanjski trg manjši, večji potencial pa predstavljajo prazni oziroma premalo izkoriščeni objekti. Potrebe se razlikujejo tudi med skupinami prebivalstva, saj mladi in mlade družine potrebujejo predvsem cenovno dostopna stanovanja, zaradi staranja prebivalstva pa narašča potreba po stanovanjih, prilagojenih starejšim in osebam z zmanjšano mobilnostjo. Posebno pozornost je potrebno nameniti tudi privabljanju visokokvalificiranega kadra in njihovih potreb po stanovanjih (Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

1.5.3. Kultura in kakovost življenja

Pomemben element kakovosti življenja v regiji predstavljajo tudi kultura, šport, rekreacija in naravno okolje. **Kulturna ponudba** je tesno povezana z lokalnimi ustanovami, društvi in prireditvami, posebno regionalno značilnost pa predstavlja industrijska in premogovna dediščina Šaleške doline. V Zgornji Savinjski dolini imajo večjo vlogo naravna in podeželska dediščina ter povezovanje kulturnih vsebin s turizmom (npr. Flosarski bal). Kultura tako poleg družbene in identitetne funkcije predstavlja tudi del širše turistične in razvojne ponudbe regije (Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

Kakovost življenja v SAŠA regiji podpira razmeroma **raznolika ponudba športnih, rekreacijskih in kulturnih dejavnosti ter kakovostno naravno okolje**, ki predvsem v Zgornji Savinjski dolini omogoča številne možnosti za preživljanje prostega časa v naravi. Pomemben del kakovosti bivanja predstavlja tudi dostop do vrtcev, osnovnih šol in zdravstvenih storitev, vendar ta zaradi razpršene poselitve ni enakomeren v vseh delih regije. V večjih središčih, predvsem v Velenju, so storitve bolj skoncentrirane in lažje dostopne, medtem ko so prebivalci manjših in bolj oddaljenih naselij Zgornje Savinjske doline pogosteje odvisni od prevoza do večjih središč.

Potrebno je zagotoviti ohranjanje kulturne ponudbe in dediščine premogovništva, ki bo z ugašanjem dejavnosti izgubila finančno podporo.

2.6. POLOŽAJ REGIJE V MEDNARODNEM PROSTORU

Savinjsko-šaleška regija je obmejna regija, ki na severu meji z Avstrijo, kar jo neposredno povezuje s sosednjo državo. Zgodovinske vezi, prometne poti, prehajanje prebivalstva je na obeh območjih ob meji pustilo sledi, tako v govoru, običajih kot tudi poseljevanju in hkrati še danes ponuja številne priložnosti za sodelovanje (prometni prehod

Mednarodno sodelovanje v kontekstu programov in politik Evropske unije

Uvršča se v Vzhodno kohezijsko regijo, kar ji omogoča boljši položaj pri dostopnosti do evropskih strukturnih skladov koz Zahodni kohezijski regiji.

Regija ima zaradi obmejnosti tako priložnost za sodelovanje v **čezmejnih projektih**, ki jih financirajo različni programi EU (Interreg ipd.).

Različni akterji v regiji so zelo uspešni pri črpanju sredstev tudi iz **drugih EU programov**, med njimi je še posebej močna Mestna občina Velenje, prav tako Šolski center Velenje, Razvojna agencija SAŠA, KSSENA, SAŠA Inkubator, Ljudska univerza Velenje in drugi, pojavljajo pa se tudi povezave v znanosti in gospodarstvu.

S sprejemom Nacionalne strategije za **izhod iz premoga** skladno z načeli pravičnega prehoda se je regija pozicionirala med premogovne regije Evrope, ki opuščajo rabo fosilnih goriv in lahko koristijo v finančni perspektivi 2021-2027 evropska sredstva za blaženje negativnih posledic prehoda (Sklad za pravični prehod). Na tem področju potekajo intenzivna srečanja, izmenjava izkušenj in znanj z drugimi premogovnimi regijami bodisi preko gostovanj v tujini ali obiskov v regiji. Vključujejo se različni deležniki, ki so vzpostavili številne koristne povezave.

Gospodarstvo in mednarodno sodelovanje

V regiji so prisotna mednarodna podjetja kot, npr. največja BSH in Hisense, kar ji daje prepoznavnost v tujini, priložnosti za krepitev izvoza in tujih naložb, hkrati pa odvisnost od položaja teh podjetij na mednarodnih trgih.

2.7. SODELOVANJE REGIJE S SOSEDNJIMI REGIJAMI

Regija čezmejno sodeluje s sosednjo Avstrijo in sicer:

Zaradi svoje lege ob meji Solčava že vrsto let aktivno sodeluje s sosednjo avstrijsko občino Železna Kapla. Sodelovanje poteka predvsem med gasilskimi enotami in drugimi službami ob naravnih nesrečah, kjer je hitra čezmejna pomoč pogosto odločilna. V času poplav 2023 so bili obiskovalci Solčavskega in Luč najprej evakuirani preko avstrijskega ozemlja.

Občini Solčava in Luče se s sosednjo državo povezujeta tudi na področju mednarodnih projektov za predvsem na področju razvoja turističnih doživetij v naravi. Potencial je, da se okrepi turistično informiranje na vstopnih točkah v Zgornjo Savinjsko dolino, med drugim na Pavličevem sedlu ob meji z Avstrijo.

Na področju turizma poteka sodelovanje s Slovensko gospodarsko zvezo v Celovcu z namenom povezovanja gospodarstva in promocije turistične destinacije ter predstavitev na mednarodnem turističnem sejmu v Celovcu.

Občina Luče sodeluje z avstrijsko Koroško in drugimi alpskimi deželami v okviru združenja Gorniške vasi (Bergsteigerdörfer), katerega namen je za izvajanje protokolov Alpske konvencije. Povezuje alpske kraje, ki svoj razvoj gradijo na gorniški tradiciji, ohranjeni naravi in kulturni dediščini ter trajnostnem turizmu.

Sodelovanje s sosednjimi regijami znotraj Slovenije se kaže pri:

- načrtovanju in izvedbi skupnih projektov (kot npr. Štrekna s Koroško, EU projekti z deležniki iz drugih regij,…),
- upravljanju turizma: po poplavah avgusta 2023 dogovorjeno in izvedeno skupno promoviranje turističnih destinacij SAŠA in Koroške na turističnih sejmih pod okriljem STO.

Na področju pravičnega prehoda regija veliko sodeluje z Zasavsko statistično regijo (različne skupine deležnikov, vzpostavila so se tudi nova partnerstva).

2.8. OPREDELITEV OBMOČIJ S POSEBNIMI RAZVOJNIMI IZZIVI

Regionalna politika se izvaja na celotnem ozemlju Republike Slovenije s poudarkom na diferenciranem spodbujanju razvoja regij in podpori območjem, ki potrebujejo prilagojen pristop (obmejna območja, območja v prehodu, območja s posebnimi razvojnimi izzivi).

Območje prestrukturiranja / Premogovna regija

Savinjsko-šaleške regija je z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda definirana kot **premogovna regija**. Strategija stremi k izstopu iz premoga, utemeljenem na načelih pravičnega prehoda, ki bo tudi v največji možni meri dosegal pozitivne vplive na okolje, naravo, zdravje ljudi in kulturno dediščino. Pravični prehod prek aktivnega socialnega dialoga upošteva specifične potrebe regije in usklajeno obravnava štiri ključne elemente: energetika, gospodarstvo, okolje ter človeški viri in socialna infrastruktura. V obdobju izvajanja Območnega načrta za pravični prehod SAŠA 2021-2027 je bilo prepoznano, da je pomembno poleg področij energetike, gospodarstva, družbe in dostopnih stanovanj tudi področje kakovosti življenja, ki se povezuje z novo definirano pravico ostati (t. i. Right to stay).

Obmejna problemska območja

Zaradi odmaknjene in obmejne lege območje v zgornjem delu Zgornje Savinjske doline spada med območja, ki so izpostavljena depopulaciji in imajo manj priložnosti za razvoj, zato po Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in Uredbi o izvajanju ukrepov endogene regionalne politike potrebujejo posebno pozornost in pomoč pri ohranjanju vitalnosti.

Po Uredbi o določitvi obmejnih problemskih območij (Uradni list RS, št. 22/11, 97/12, 24/15, 35/17, 101/20, 112/22 in 92/24) se v SAŠA regiji med obmejni problemski območji uvrščata občini:

- Luče in
- Solčava.

Občini Solčava in Luče se uvrščata med obmejna problemska območja, saj se zaradi gorskega reliefa, obmejnosti, slabe prometne dostopnosti, razpršene poselitve, težav pri vzdrževanju in razvijanju infrastrukture ter strožjih zahtev pri varstvu okolja soočata z posebnimi izzivi pri razvoju.

Odmaknjena in gorska območja

Posebno razvojno pozornost zahtevajo območja Zgornje Savinjske doline in Kamniško-Savinjskih Alp, kjer kombinacija reliefnih značilnosti, razpršene poselitve, prometne dostopnosti, demografskih trendov in naravovarstvenih režimov ustvarja specifične razvojne pogoje. Zaradi navedenih dejavnikov prihaja do nastajanja neenakosti v prostoru, ki se kaže v gospodarskem razvoju, zmanjševanju razvojnih zmogljivosti , v krepitvi procesov zaraščanja in opuščanja kmetovanja, razlikah v kakovosti življenja.
Na gorskih in odmaknjenih območjih bo pomembno ohraniti njihovo identiteto in spodbujati vitalnost, zlasti s podporo povezovanju, razvojem trajnostne mobilnosti, izboljšanjem dostopnosti storitev, obvladovanja tveganj in razvojem regenerativnega turizma (Vir: Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050, 2023)

Poplavno ogrožena in naravnim nesrečam izpostavljena območja

Posebno razvojno obravnavo zahtevajo območja ob Savinji in drugih vodotokih, ki so bila pomembno prizadeta v poplavah leta 2023. Zgornja Savinjska dolina je zaradi geografskih značilnosti in omejenih prostorskih zmogljivosti še posebej ranljiva za naravne nesreče, porečje Savinje pa sodi med najbolj ogrožena območja v Sloveniji. Območje so večkrat prizadele poplave, zemeljski plazovi, žled in vetrolomi, v zadnjem desetletju pa tudi suše. Ti pojavi povzročajo kompleksne dogodke in verižne učinke, ki poleg neposredne škode sprožajo dolgotrajne sistemske motnje v naravnih in družbenih podsistemih. Posebno razvojno obravnavo zahtevajo območja ob Savinji in drugih vodotokih, ki so bila pomembno prizadeta v poplavah leta 2023. Prihodnji razvoj mora povezovati obnovo, zmanjševanje poplavne ogroženosti, prilagajanje podnebnim spremembam, ustrezno prostorsko načrtovanje in krepitev intervencijskih zmogljivosti (Vir: Podatki in analitika RA SAŠA o krepitvi podnebne odpornosti, 2026).

3. OPREDELITEV IN ANALIZA KLJUČNIH RAZVOJNIH IZZIVOV, OVIR, POTREB IN PREDNOSTI REGIJE TER OBMOČIJ V SKLADU Z DRUGIM ODSTAVKOM 3. ČLENA UREDBE

SWOT analiza podaja splošen pregled ključnih prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti SAŠA regije ter predstavlja izhodišče za nadaljnjo opredelitev razvojnih izzivov in razvojnih prednosti regije.

Analiza je strukturirana po štirih prednostnih področjih: Povezana SAŠA, Konkurenčna SAŠA, Odporna SAŠA in Upravljanje. Temelji na analizi stanja, relevantnih razvojnih kazalnikih in strokovnih podlagah ter ugotovitvah, pridobljenih v procesu vključevanja regionalnih deležnikov.

SWOT analiza je bila v začetni fazi zastavljena širše, z namenom celovitega zajema razvojnih značilnosti, potencialov in tveganj SAŠA regije. Na podlagi analitične argumentacije ter prioritetizacije v sodelovanju z regionalnimi deležniki, ki je potekala z glasovanjem, je bila analiza nato osredotočena na vsebinsko najpomembnejše dejavnike. Posamezne prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti so tako v končni SWOT analizi razvrščene glede na prioritete, izražene v procesu glasovanja deležnikov.

POVEZANA SAŠA

PREDNOSTI – S	**SLABOSTI – W**
• Razvojna in turistična središča ter prepoznavne destinacije v obeh dolinah • Komplementarnost urbanega, industrijskega prostora Šaleške doline in podeželskega/alpskega prostora Zgornje Savinjske doline • Razvita osnovna prometna, komunalna in digitalna infrastruktura	• Velika odvisnost od osebnega avtomobila in nezadosten JPP • Slabša notranja in zunanja prometna dostopnost ter ozka grla • Neenaka dostopnost javnih storitev, digitalne in komunalne infrastrukture, zlasti v oddaljenih območjih • Razlike v dostopnosti stanovanj in storitev med deli regije
PRILOŽNOSTI – O	**NEVARNOSTI – T**
• Krepitev funkcionalnih povezav med urbanimi in podeželskimi območji ter s sosednjimi regijami • 3. razvojna os in boljša navezava Zgornje Savinjske doline • Delo na daljavo in nove oblike dela kot možnost za življenje in delo zunaj večjih središč • Razvoj trajnostne, multimodalne mobilnosti in JPP • Digitalizacija storitev in odpravljanje belih/sivih lis	• Nadaljnja koncentracija delovnih mest in storitev v večjih središčih • Zamude pri ključnih prometnih in infrastrukturnih projektih • Naraščanje stroškov zagotavljanja infrastrukture in storitev v redko poseljenih območjih • Praznjenje oddaljenih in obmejnih območij ter izseljevanje mladih

KONKURENČNA SAŠA

PREDNOSTI – S	**SLABOSTI – W**
• Znanje na področjih energetike, okolja, sanacij in tehnološkega razvoja • Naravni viri in lokalne verige – zlasti les, kmetijstvo in turizem	• Premalo diverzifikacije ter dejavnosti z višjo dodano vrednostjo • Pomanjkanje ustreznih kadrov ter odliv mladih in izobraženih

• Uveljavljena velika podjetja ter baza MSP, obrti in družinskih podjetij • Bogato energetsko, tehnično in industrijsko znanje • Izobraževalne, raziskovalne in podporne institucije • Močna industrijska in proizvodna baza ter izvozna usmerjenost	• Šibkejši prenos RRI in novih tehnologij v MSP • Produktivnost in dodana vrednost pod potencialom regije • Nepopolno razvite lokalne verige vrednosti • Visoka gospodarska in prostorska koncentracija
PRILOŽNOSTI – O	**NEVARNOSTI – T**
• Digitalizacija, avtomatizacija, robotizacija in UI za dvig produktivnosti • Krožno gospodarstvo, industrijska simbioza in učinkovita raba virov • Razvoj bioosnovanih, lesnih in lokalnih prehranskih verig z višjo dodano vrednostjo • Razogljičenje in razvoj čistih tehnologij ter novih energetskih rešitev • Razvoj novih podjetij (vključno s start-up) in dejavnosti v okviru pravičnega prehoda • Internacionalizacija znanja in rešitev SAŠA	• Hitre tehnološke spremembe in zaostajanje podjetij, ki se ne bodo pravočasno prilagodila • Prevelika odvisnost MSP od nekaj velikih podjetij • Neuspešna ali prepočasna gospodarska transformacija ob izstopu iz premoga • Globalna tehnološka in stroškovna konkurenca • Pomanjkanje delovne sile in okrepljena konkurenca drugih regij za kadre

ODPORNA SAŠA

PREDNOSTI – S	**SLABOSTI – W**
• Ohranjena narava, biotska pestrost, kulturna krajina in dediščina • Energetsko znanje, infrastruktura in sistemi daljinskega ogrevanja • Močna lokalna identiteta, društvena dejavnost in socialna kohezija • Aktivno kmetijstvo in tradicionalna znanja • Bogati vodni, gozdni in drugi naravni viri • Naravne danosti za trajnostni, športni in celoletni turizem	• Staranje prebivalstva in demografska ranljivost dela občin • Nedokončana popoplavna obnova in potrebe po večji podnebni odpornosti • Izrazita izpostavljenost poplavam, plazovom in drugim naravnim tveganjem • Vrzeli v vodovodni, kanalizacijski in drugi osnovni infrastrukturi • Opuščanje kmetij in šibkejša generacijska prenova • Nevključenost in nezainteresiranost nekaterih deležnikov v structure razvojnih podpornih institucij
PRILOŽNOSTI – O	**NEVARNOSTI – T**
• Demografske spremembe kot spodbuda za razvoj novih storitev, tehnologij in modelov oskrbe • Krepitev lokalne prehranske in energetske samooskrbe • Trajnostni, regenerativni in celoletni turizem • Zeleni in energetski prehod ter razvoj OVE, hranilnikov, pametnih omrežij in novih energetskih sistemov	• Podnebne spremembe in pogostejši ekstremni vremenski dogodki • Nadaljnje staranje in zmanjševanje delovno aktivnega prebivalstva • Pritiski množičnega turizma na prostor, naravo in lokalne skupnosti • Energetska in geopolitična negotovost • Praznjenje bolj oddaljenih območij • Upad življenjske vitalnosti podeželja

• Ponovna raba premogovnih in drugih degradiranih območij • Podnebno prilagajanje in naravne rešitve • Uporaba obstoječe energetske infrastructure • Okrepiti podporne – razvojne strukture	• Izguba kmetijske dejavnosti in tradicionalnih znanj

UPRAVLJANJE

PREDNOSTI – S	**SLABOSTI – W**
• Izkušnje pri pripravi in izvajanju EU projektov • Dobro razvito podporno okolje • Vzpostavljeno sodelovanje občin in razvojnih institucij • Razvite lokalne pobude, društva in civilna družba • Izkušnje z upravljanjem pravičnega prehoda • Območni razvojni svet in tematski odbori	• Razdrobljeno razvojno načrtovanje in nezadostno medsektorsko povezovanje • Nezadostna projektna pripravljenost za zahtevnejše razvojne projekte • Različne institucionalne in finančne zmogljivosti občin • Omejene zmogljivosti za pripravo in sofinanciranje večjih projektov • Pomanjkanje nekaterih podatkov na ravni 10 občin za razvojno odločanje
PRILOŽNOSTI – O	**NEVARNOSTI – T**
• Krepitev participativnega in podatkovno podprtega odločanja • Nadaljevanje pravičnega prehoda kot okvir za krepitev razvojnih zmogljivosti regije • Medobčinsko in medsektorsko projektno povezovanje • Mednarodno sodelovanje in prenos znanja med premogovnimi regijami • Digitalizacija upravljanja, skupni podatki in spremljanje učinkov • Novi evropski finančni instrumenti in teritorialni pristopi	• Razdrobljenost projektov brez zadostnega dolgoročnega razvojnega učinka • Prepočasni nacionalni postopki in regulativne spremembe • Negotovost prihodnjega financiranja pravičnega prehoda • Neusklajeno umeščanje večjih državnih projektov v prostor • Pomanjkanje razvojnega konsenza in odpornost proti spremembam

3.1. RAZVOJNI IZZIVI

Razvojni izzivi SAŠA regije izhajajo iz analize stanja, SWOT analize, strokovnih in statističnih podlag ter procesa vključevanja regionalnih deležnikov. V nadaljevanju so zato predstavljeni po štirih prednostnih področjih in razvrščeni skladno s prioritetami, izraženimi v procesu glasovanja z deležniki.

Rezultati kažejo, da so deležniki največji pomen pripisali izvedbeni sposobnosti regije, gospodarski preobrazbi ter učinkovitejšemu povezovanju in sodelovanju. Razvojni izzivi so konkretizacija ugotovitev SWOT analize in predstavljajo podlago za opredelitev ključnih področij razvoja, strateških usmeritev, razvojnih ciljev ter ukrepov ORP SAŠA 2028–2034.

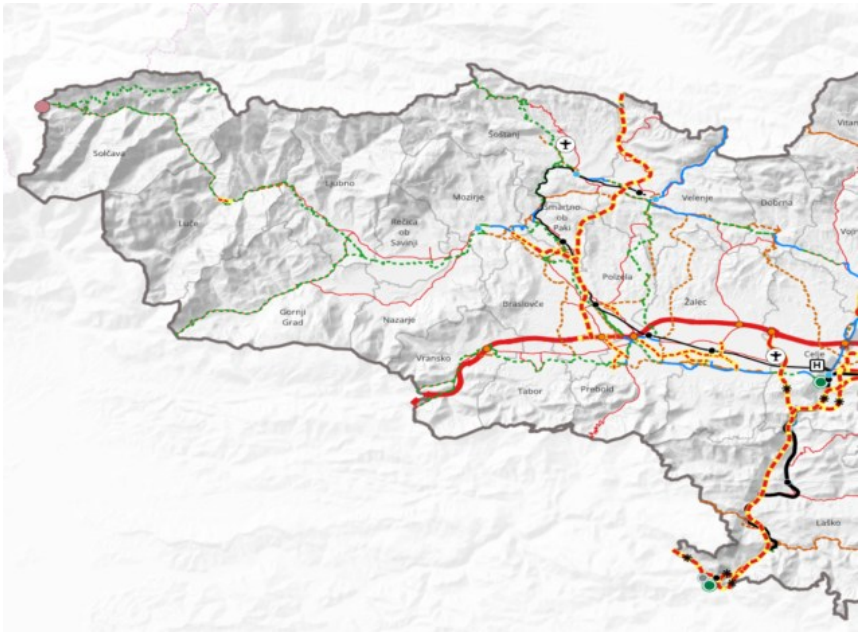
POVEZANA SAŠA regija

Neenakomerna dostopnost in notranja povezanost regije

SAŠA zaznamujejo velike prostorske in poselitvene razlike med urbanizirano Šaleško dolino ter redkeje poseljenimi območji Zgornje Savinjske doline. Gostota prebivalstva sega od približno 5 prebivalcev/km² v Solčavi do več kot 400 prebivalcev/km² v Velenju. Razpršena poselitev povečuje odvisnost od osebnega avtomobila in otežuje enakovreden dostop do delovnih mest, izobraževanja, zdravstvenih in drugih javnih storitev.

Na širšem območju Savinjske statistične regije ima ob delavnikih le 57,9 % prebivalcev v oddaljenosti največ 1 km dostop do postajališča z zadovoljivo pogostnostjo JPP, medtem ko slovensko povprečje znaša 69,9 %. Ob nedeljah ta delež pade na 11,8 %. Posebej slabša časovna dostopnost je ugotovljena v Zgornji Savinjski dolini, ki tudi nima neposredne železniške povezave. Razvojni izziv je zato **boljša funkcionalna povezanost** obeh dolin, regionalnih središč in podeželskega zaledja ter razvoj učinkovitega JPP, prevoza na klic, intermodalnosti in trajnostne mobilnosti (Vir: SURS, 2026; Prevozna revščina v Sloveniji, 2025; podatki voznih redov, 2023; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050, 2023; Državna celostna prometna strategija, 2015).

Prometno omrežje in trajnostna mobilnost

Slika 4: Izsek iz Zasnove omrežja gospodarske javne infrastrukture – Prometno omrežje in trajnostna mobilnost (Regionalni prostorski plan Savinjske regije – osnutek)

KONKURENČNA SAŠA regija

Gospodarska transformacija v bolj raznoliko gospodarstvo z višjo dodano vrednostjo

SAŠA ima močno industrijsko, proizvodno in izvozno gospodarstvo, vendar je njegova struktura izrazito koncentrirana. Leta 2025 je regija ustvarila približno 3,93 mrd EUR prodaje na tujih trgih, kar je predstavljalo 70,1 % celotne prodaje, pri čemer je velik del izvoza skoncentriran v nekaj največjih podjetjih. Neto dodana vrednost na zaposlenega je znašala približno 59.096 EUR oziroma 89,5 % slovenskega povprečja.

Ključni izziv zato ni odsotnost gospodarske in industrijske baze, temveč njena nadaljnja transformacija: povečanje produktivnosti in dodane vrednosti, večja gospodarska diverzifikacija, razvoj novih podjetij in dejavnosti ter krepitev inovacij, RRI, digitalizacije, avtomatizacije in vključevanja MSP v zahtevnejše vrednostne verige. Posebno pomemben okvir predstavlja pravični prehod iz premogovno-energetskega gospodarstva v nove, tehnološko napredne in nizkoogljične dejavnosti (Vir: AJPES, 2026; Analiza gospodarstva in razvojnih potencialov SAŠA regije, 2026; OECD, Building More Competitive Regions in Slovenia, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

Zagotavljanje kadrov in kompetenc za gospodarsko in energetsko transformacijo

Gospodarska in energetska preobrazba bo zahtevala nova znanja in kompetence, hkrati pa se regija sooča s pomanjkanjem določenih profilov ter odlivom mladih in izobraženih. Delež terciarno izobraženega prebivalstva v SAŠA znaša približno 21,6 %, kar je manj od slovenskega povprečja, ki znaša približno 26,2 %. Število študentov s stalnim prebivališčem v SAŠA se je v zadnjem desetletju zmanjšalo za približno petino.

Izziv je zato tesneje povezati potrebe gospodarstva z izobraževalnim in raziskovalnim okoljem, razvijati kompetence za delovna mesta prihodnosti ter zagotoviti učinkovite karierne prehode zaposlenih iz

dejavnosti, povezanih s premogovništvom in tradicionalno energetiko. Razvoj kompetenc mora biti neposredno povezan z nastajanjem novih kakovostnih delovnih mest v regiji (Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; OECD, Building More Competitive Regions in Slovenia, 2026; strokovne podlage pravičnega prehoda SAŠA).

ODPORNA SAŠA regija

Demografska vitalnost in pogoji za »pravico ostati«

SAŠA se sooča s staranjem prebivalstva, razlikami v demografskih trendih med občinami ter izzivom zadrževanja mladih in delovno aktivnega prebivalstva. Povprečna starost prebivalstva se je med letoma 2015 in 2025 povečala s približno 42,8 na 44,8 leta, v nekaterih občinah pa je še bistveno višja. Demografske spremembe vplivajo na razpoložljivost delovne sile, potrebe po zdravstvenih in socialnih storitvah ter dolgoročno vitalnost predvsem bolj oddaljenih območij.

Razvojni izziv presega samo demografsko politiko. Za dejansko uresničevanje »pravice ostati« je treba zagotavljati kakovostna delovna mesta, dostopna stanovanja, učinkovito, trajnostno in dostopno mobilnost, javne storitve, izobraževanje ter kakovostno življenjsko okolje v obeh dolinah. Posebno pozornost zahtevajo podeželska in druga območja, kjer se demografska ranljivost povezuje s slabšo dostopnostjo storitev (Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; OECD, Building More Competitive Regions in Slovenia, 2026).

Podnebna odpornost, energetska transformacija ter sanacija in ponovna raba prostora

Poplave leta 2023 so pokazale visoko ranljivost predvsem Zgornje Savinjske doline; direktno prizadetih zaradi poplav in plazov je bilo več kot 300 podjetij in dve industrijski coni. Podnebne spremembe povečujejo tveganja poplav, plazov in drugih ekstremnih dogodkov ter zahtevajo dolgoročno prilagajanje infrastrukture, naselij in gospodarskih območij.

Hkrati mora regija izvesti zahteven energetski in prostorski prehod, povezan z opuščanjem premoga. Ključni izziv je povezati razogljičenje energetike s sanacijo in ponovno uporabo degradiranih območij, razvojem novih energetskih rešitev ter odpornostjo prostora na podnebne spremembe. Nekdanja premogovna in druga degradirana območja je treba pravočasno pripraviti za nove gospodarske, energetske in druge razvojne rabe (Vir: podatki in analitične podlage RA SAŠA o poplavah 2023; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; Socialni in ekonomski vidiki prestrukturiranja SAŠA regije ob predčasnem zaprtju TEŠ in PV, UM, EPF, 2024; Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050, 2023).

UPRAVLJANJE v SAŠA regiji

Projektna zrelost in izvedbena sposobnost regije

Projektna pripravljenost in izvedbena sposobnost sta bili v procesu prioritetizacije prepoznani kot najpomembnejši razvojni izziv SAŠA regije. Regija ima številne razvojne potrebe, projektne ideje in potenciale, vendar njihovo uresničevanje pogosto omejujejo dolgotrajne prostorske in tehnične priprave, postopki pridobivanja dovoljenj, javna naročila, pravila državnih pomoči, zagotavljanje sofinanciranja ter zahtevno medinstitucionalno usklajevanje.

Razvojni izziv je zato povečati projektno zrelost in sposobnost pretvorbe strateških razvojnih usmeritev v pravočasno pripravljene in izvedljive projekte. To zahteva krepitev projektnih kompetenc, skupno pripravo strateških regionalnih projektov, učinkovitejše povezovanje občin in drugih nosilcev ter oblikovanje usklajenega regionalnega portfelja razvojnih projektov (Vir: glasovanje in vključevanje regionalnih deležnikov, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; dokumenti priprave ORP SAŠA 2028–2034, 2026).

Celovito regionalno upravljanje in medinstitucionalno usklajevanje

SAŠA ima vzpostavljeno institucionalno in razvojno podporno okolje, vendar so razvojne pristojnosti, strateški dokumenti, projekti, viri financiranja in časovnice razpršeni med različne institucije in ravni upravljanja. Ker ključni razvojni izzivi – od mobilnosti in gospodarstva do energetike, podnebne odpornosti in demografije – presegajo meje posameznih občin in sektorjev, jih ni mogoče učinkovito reševati z ločenimi ukrepi.

Ključni izziv je zato obstoječe sodelovanje nadgraditi v bolj celovito, medinstitucionalno in podatkovno podprto regionalno upravljanje z jasnimi odgovornostmi, skupnimi prioritetami in usklajenim portfeljem projektov. Poseben pomen ima povezovanje obeh dolin ter sodelovanje občin, gospodarstva, razvojnih institucij, raziskovalno-izobraževalnega okolja in drugih regionalnih deležnikov (Vir: dokumenti priprave ORP SAŠA 2028–2034, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; OECD, Building More Competitive Regions in Slovenia, 2026).

3.2. RAZVOJNE PREDNOSTI

Razvojne prednosti predstavljajo konkretne značilnosti, zmogljivosti in potenciale, na katerih lahko SAŠA regija gradi svoj prihodnji razvoj. Izhajajo iz analitičnih podlag in SWOT analize, dodatno pa so bile preverjene in prioritetizirane v sodelovanju z regionalnimi deležniki. V nadaljevanju so zato znotraj posameznega prednostnega področja navedene po vrstnem redu, kot izhaja iz procesa prioritetizacije. Predstavljajo podlago za opredelitev ključnih razvojnih področij, razvojne specializacije ter prihodnjih ukrepov in projektov regije.

POVEZANA SAŠA regija

Visoka kakovost bivalnega okolja ter dobra dostopnost narave, rekreacije in lokalnih storitev

Kombinacija urbanega okolja Šaleške doline ter alpskega in podeželskega prostora Zgornje Savinjske doline omogoča neposredno dostopnost do narave, rekreacije in raznolikega življenjskega okolja. Leta 2022 je večina prebivalcev občin SAŠA regije poročala o neoviranem dostopu do rekreacijskih površin, pri čemer je bil delež najvišji v Velenju (94,2 %) in najnižji v Lučah (80,1 %), slovensko povprečje pa je znašalo 88,2 %. To predstavlja pomembno prednost pri privabljanju in zadrževanju prebivalstva ter uresničevanju koncepta »pravice ostati«. Turistične nastanitvene zmogljivosti SAŠA so bile leta 2025 na 110,6 % ravni iz leta 2019 (Vir: SURS, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; NIJZ, podatkovna baza K2.12: Dostop do rekreacijskih površin, Slovenija, leto 2022. PxWeb).

Komplementarnost urbanega in industrijskega prostora Šaleške doline ter podeželskega in alpskega prostora Zgornje Savinjske doline

SAŠA združuje dva različna, vendar funkcionalno dopolnjujoča se razvojna prostora. Šaleška dolina predstavlja industrijsko, energetsko, izobraževalno in urbano razvojno jedro, Zgornja Savinjska dolina pa prostor naravnih virov, kmetijstva, gozdarstva, turizma in kakovostnega bivalnega okolja. Povezovanje obeh prostorov omogoča razvoj skupnih gospodarskih, turističnih, prehranskih in energetskih verig (Vir: Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; ORP SAŠA, 2026).

Razvita osnovna prometna, komunalna in digitalna infrastruktura ter močna regionalna središča

Regija razpolaga z vzpostavljeno osnovno infrastrukturo ter pomembnimi zaposlitvenimi (Ljubno, Nazarje, Šoštanj, Velenje), izobraževalnimi (Velenje) in storitvenimi središči. Razvojna prednost je možnost nadgradnje obstoječega sistema z boljšimi funkcionalnimi povezavami med obema dolinama, regionalnimi središči in njihovim zaledjem (Vir: Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; ORP SAŠA, 2026).

KONKURENČNA SAŠA regija

Izobraževalne, raziskovalne in podporne institucije ter podjetniška tradicija

SAŠA ima razvito tehnično znanje, sistem srednješolskega izobraževanja (Šolski center Velenje) ter dostop do višješolskega in visokošolskega izobraževanja (Fakulteta za varstvo okolja, Fakulteta za energetiko UM), poleg tega pa tudi razvito neformalno izobraževanje in vseživljenjsko učenje (Ljudska univerza Velenje, NOVUS). To predstavlja pomembno osnovo za povezovanje gospodarstva, izobraževanja in raziskav ter razvoj kompetenc, potrebnih za tehnološko in gospodarsko preobrazbo (Vir: RA SAŠA, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

Uveljavljena velika podjetja ter baza MSP, obrti in družinskih podjetij

Gospodarska struktura SAŠA vključuje velika izvozno usmerjena podjetja (9 velikih podjetij, kar je 2,29% vseh velikih podjetij v Sloveniji) in širšo mrežo malih in srednjih podjetij (281 malih in srednjih podjetij, kar je 2,54% vseh malih in srednjih podjetij v Sloveniji), obrti ter družinskih podjetij (5308 mikro podjetij, kar je 2,38% vseh mikro podjetij v Sloveniji). Pomemben razvojni potencial predstavljajo predvsem MSP ter njihovo vključevanje v zahtevnejše domače in mednarodne vrednostne verige (Vir: AJPES, 2026; SURS, 2026; Analiza gospodarstva in razvojnih potencialov SAŠA regije, 2026)

Razvita znanja in kompetence na področjih energetike, proizvodnje, materialov, okolja in sanacij

Dolgoletna industrijska in energetska tradicija je ustvarila koncentracijo tehničnega znanja in kompetenc, ki jih je mogoče prenesti v čiste energetske tehnologije, napredno proizvodnjo, nove materiale, krožno gospodarstvo, okoljske tehnologije in sanacijo degradiranih območij. Regija ima zato pomembno izhodišče za razvoj novih gospodarskih specializacij in dejavnosti z višjo dodano vrednostjo (Vir: Analiza gospodarstva in razvojnih potencialov SAŠA regije, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

Močna industrijska, proizvodna in izvozna baza ter koncentracija tehničnega znanja

SAŠA ima izrazito industrijsko in izvozno usmerjeno gospodarstvo. Leta 2025 je ustvarila približno 3,93 mrd EUR prodaje na tujih trgih, kar je predstavljalo 70,1 % celotne prodaje. Močna industrijska in izvozna baza predstavlja pomembno izhodišče za nadaljnjo tehnološko nadgradnjo gospodarstva,

povečevanje produktivnosti in razvoj dejavnosti z višjo dodano vrednostjo (Vir: Analiza gospodarstva in razvojnih potencialov SAŠA regije, 2026; AJPES, 2026).

ODPORNA SAŠA regija

Močna lokalna identiteta, socialna kohezija ter potencial trajnostnega turizma

Regijo zaznamujejo močna lokalna pripadnost, društveno življenje, nevladne organizacije in aktivne lokalne skupnosti. V povezavi z naravnimi in kulturnimi danostmi obeh dolin to ustvarja dobro podlago za razvoj trajnostnega, butičnega in celoletnega turizma ter za krepitev kakovosti življenja in privlačnosti regije za bivanje (Vir: Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; RA SAŠA, 2026).

Bogati vodni, gozdni in drugi naravni viri ter ohranjena narava

Naravni viri predstavljajo eno temeljnih dolgoročnih razvojnih prednosti SAŠA. Gozdovi imajo poleg surovinske tudi vodovarstveno, podnebno, varovalno in rekreacijsko funkcijo, ohranjena narava in krajina pa predstavljata pomembno podlago za kakovost bivanja, trajnostni turizem ter razvoj zelenega in bioosnovanega gospodarstva (Vir: Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

Energetska tradicija, infrastruktura in znanje kot osnova za čisti prehod

SAŠA je eno ključnih energetskih območij Slovenije. Dolgoletna energetska tradicija je ustvarila obsežno infrastrukturo ter koncentracijo tehničnega in energetskega znanja. To predstavlja pomembno razvojno osnovo za prehod v nove čiste energetske tehnologije, razvoj obnovljivih virov energije, hranilnikov, pametnih energetskih sistemov in drugih rešitev prihodnosti (Vir: Socialni in ekonomski vidiki prestrukturiranja SAŠA regije ob predčasnem zaprtju TEŠ in PV, UM, EPF, 2024).

Aktivno kmetijstvo, lokalna pridelava hrane in tradicionalna znanja

Na območju desetih občin SAŠA je bilo leta 2020 še 1.711 kmetijskih gospodarstev z 12.339 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. Kmetijstvo ostaja pomembna gospodarska, prostorska in krajinska funkcija, predvsem v Zgornji Savinjski dolini, ter predstavlja osnovo za lokalno prehransko samooskrbo, kratke dobavne verige, biogospodarstvo in ohranjanje kulturne krajine (Vir: SURS, 2026; Popis kmetijskih gospodarstev 2020; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

UPRAVLJANJE v SAŠA regiji

Vzpostavljeno sodelovanje občin in tematskih struktur

SAŠA že razpolaga z vzpostavljenimi oblikami sodelovanja občin, razvojnih institucij in drugih regionalnih akterjev. To je pomembna razvojna prednost, saj številni prihodnji razvojni projekti – od mobilnosti in energetike do gospodarstva, okolja, razvoja podeželja in turizma – presegajo meje posameznih občin. Obstoječe strukture predstavljajo osnovo za nadaljnjo krepitev skupnega regionalnega načrtovanja in izvajanja projektov (Vir: ORP SAŠA, 2026; dokumenti priprave ORP SAŠA 2028–2034, 2026).

Izkušnje z upravljanjem pravičnega prehoda in EU projektov

SAŠA je zaradi statusa premogovne regije pridobila specifične izkušnje z načrtovanjem pravičnega prehoda, evropskimi finančnimi instrumenti, pripravo razvojnih programov in povezovanjem različnih skupin deležnikov. Pridobljeno znanje in izkušnje predstavljajo pomembno institucionalno prednost za

pripravo in izvajanje zahtevnejših razvojnih projektov v obdobju 2028–2034 (Vir: dokumenti pravičnega prehoda SAŠA; Socialni in ekonomski vidiki prestrukturiranja SAŠA regije ob predčasnem zaprtju TEŠ in PV, UM, EPF, 2024).

Razvito regionalno podporno okolje in razvojne institucije

Regija ima vzpostavljene razvojne, izobraževalne, energetske, podjetniške in druge podporne institucije, ki že sodelujejo pri pripravi in izvajanju razvojnih aktivnosti. Razvojna prednost je predvsem možnost boljšega povezovanja obstoječih zmogljivosti, jasnejše delitve vlog ter krepitve njihove projektne in izvedbene sposobnosti (Vir: Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; ORP SAŠA, 2026).

Mednarodne mreže ter izkušnje z vključevanjem razvojnih deležnikov

Sodelovanje z drugimi premogovnimi regijami, evropskimi mrežami ter izkušnje z vključevanjem občin, gospodarstva, institucij znanja in drugih deležnikov predstavljajo pomembno pridobljeno institucionalno znanje. To lahko regija izkoristi za prenos dobrih praks, razvoj medregionalnih projektov ter uspešnejše vključevanje v nacionalne in evropske razvojne pobude (Vir: dokumenti pravičnega prehoda SAŠA; dokumentacija evropskih in mednarodnih projektov SAŠA).

3.3. RAZVOJNI IZZIVI IN PREDNOSTI OBMOČIJ S POSEBNIMI RAZVOJNIMI IZZIVI

3.3.1. PRAVIČNI PREHOD

SAŠA regija ima status **evropske premogovne regije v pravičnem prehodu**, saj je njen gospodarski, zaposlitveni, energetski in prostorski razvoj več desetletij neposredno povezan s Premogovnikom Velenje in Termoelektrarno Šoštanj. Prenehanje pridobivanja lignita je zakonsko določeno najpozneje do konca leta 2033, zapiralna dela do konca 2045, proces zapiranja pa mora potekati sočasno z gospodarskim, socialnim, energetskim in okoljskim prestrukturiranjem regije. Zakon o razvojnem prestrukturiranju Savinjsko-šaleške premogovne regije zato SAŠA posebej obravnava kot območje razvojnega prestrukturiranja ter predvideva program prestrukturiranja, strateške trajnostne projekte, razvoj strateških nepremičnin ter ukrepe na področju gospodarstva, energetike, socialne kohezije in okolja.

Nacionalna strategija za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda predstavlja strateško podlago za postopno opuščanje rabe premoga ter celovito gospodarsko, energetsko, okoljsko in socialno preobrazbo premogovnih regij. Njeno izvajanje v SAŠA regiji podpirata dva medsebojno povezana zakonodajna okvira: Zakon o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje, ki ureja proces zapiranja in njegove neposredne posledice, ter Zakon o razvojnem prestrukturiranju SAŠA premogovne regije, ki vzpostavlja podlago za dolgoročno razvojno preobrazbo, vključno s programom razvojnega prestrukturiranja, strateškimi projekti, ponovno uporabo območij in infrastrukture ter podporo novim gospodarskim dejavnostim in delovnim mestom. Na regionalni ravni se navedene usmeritve povezujejo z Območnim načrtom za pravični prehod SAŠA in ORP SAŠA 2028–2034, katerega izvedbeni dokument je **Akcijski načrt pravičnega prehoda SAŠA 2028–2034**. Ta povezuje zakonsko določene ukrepe in strateške projekte z regionalnimi razvojnimi prioritetami ter dopolnilnimi projekti, ki se lahko izvajajo v okviru nacionalnih in evropskih razvojnih politik, ob jasni razmejitvi pristojnosti in virov financiranja.

Posebna obravnava regije je utemeljena z njeno **nadpovprečno odvisnostjo od ogljično intenzivne in delovno intenzivne premogovno-energetske dejavnosti**. Sistem PV–TEŠ je ob pripravi strokovne analize zaposloval okoli 2.300 ljudi, dodatna delovna mesta pa so neposredno ali posredno vezana na dobaviteljske verige (približno 700). Analiza socialnih in ekonomskih posledic ocenjuje, da bi hitro zapiranje lahko ogrozilo približno 1.800 neposrednih delovnih mest in dodatna delovna mesta pri dobaviteljih, širši multiplikativni učinki pa lahko dosežejo 10.000 delovnih mest v slovenskem gospodarstvu. Sistem je pomemben tudi z vidika gospodarske aktivnosti, dohodkov gospodinjstev, občinskih in javnofinančnih prihodkov, ugleda regije ter nacionalnega energetskega sistema.

SPECIFIČNI RAZVOJNI IZZIVI PRAVIČNEGA PREHODA

Gospodarska diverzifikacija in nadomeščanje odvisnosti od premogovno-energetskega sistema

Osrednji razvojni izziv je pravočasno vzpostaviti nove gospodarske dejavnosti in kakovostna delovna mesta, preden se izraziteje zmanjša zaposlenost v premogovno-energetskem sistemu. SAŠA mora močno industrijsko osnovo preoblikovati v bolj raznoliko gospodarstvo z višjo produktivnostjo, več inovacijami, močnejšimi MSP ter novimi čistimi in digitalnimi tehnologijami. Brez pravočasne gospodarske preobrazbe obstaja tveganje koncentrirane izgube delovnih mest, zmanjšanja prihodkov gospodinjstev in širšega gospodarskega nazadovanja ter s tem povezano neperspektivnostjo regije za mlade in izobražene (Vir: Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; OECD, Mining Regions and Cities in SAŠA and Zasavska, 2026; Socialni in ekonomski vidiki prestrukturiranja SAŠA regije ob predčasnem zaprtju TEŠ in PV, UM, EPF, 2024).

Pravočasni karierni prehodi zaposlenih in razvoj kompetenc

Prestrukturiranje zahteva več kot splošna usposabljanja. Zaposlenim je treba omogočiti pravočasno prepoznavanje in vrednotenje kompetenc, prekvalifikacije, pridobivanje novih kvalifikacij ter dejanske prehode k novim delodajalcem (povezava med potrebami – kadri – novimi delodajalci). Poseben izziv predstavljajo zaposleni z dolgo delovno dobo v premogovno-energetskem sistemu in specializiranimi kompetencami. Psihološka študija dodatno opozarja, da negotovost glede zaposlitve in prihodnosti ne vpliva le na zaposlene, temveč tudi na njihove družine, zato so pomembni jasna komunikacija, zaupanje v institucije ter dostop do kariernih, zdravstvenih in socialnih podpornih storitev.

Skladno s tem je potrebno nadgraditi izobraževalne programe in ponuditi takšne, po katerih so največje potrebe na trgu (Vir: Psihološki vidiki predčasnega zapiranja PV in TEŠ, 2025; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

Energetska transformacija ob ohranjanju SAŠA kot pomembne energetske lokacije

Izhod iz premoga pomeni bistveno spremembo energetske funkcije regije, lokalno pa spremembo vira za sistem daljinskega ogrevanja v Šaleški dolini. TEŠ predstavlja pomembno nacionalno energetsko infrastrukturo, zato mora prehod poleg razogljičenja zagotoviti tudi zanesljivost oskrbe, nove proizvodne vire ter nadaljnjo uporabo energetskega znanja in infrastrukture. Razvojni izziv je obstoječo energetsko lokacijo preusmeriti v nizkoogljične in obnovljive vire, hranilnike, pametna omrežja, nove energetske tehnologije ter raziskovalne in demonstracijske projekte. Potrebno je nadaljevati s preobrazbo sistema daljinskega ogrevanja Šaleške doline: razogljičenje (novi OVE viri), energetska sanacija priključenih stavb in zagotavljanje cenovno dostopnega vira ogrevanja. (Vir: Socialni in ekonomski vidiki prestrukturiranja SAŠA regije ob predčasnem zaprtju TEŠ in PV, UM, EPF, 2024;

Nacionalni energetski in podnebni načrt, 2024; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026), ki bodo poleg energetske oskrbe pozitivno vplivali tudi na regijsko naravno (brez škodljivih vplivov) in družbeno okolje (delovna mesta).

Sanacija in ponovna uporaba degradiranih območij

Premogovništvo je pomembno zaznamovalo prostor Šaleške doline. Zapiranje premogovnika zahteva dolgoročne sanacijske in varnostne ukrepe, hkrati pa sprošča območja in infrastrukturo, ki lahko dobijo nove gospodarske, energetske, raziskovalne ali druge funkcije. Ključni izziv je pravočasna priprava teh območij za novo rabo – od lastniških in prostorskih vprašanj do sanacije, geotehničnih pogojev, dovoljenj in zagotavljanja infrastrukture (Vir: OECD, Mining Regions and Cities in SAŠA and Zasavska, 2026; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026). Sprotna sanacija zemljišč je urejena v Zakonu o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje, prednost nakupa s strani lokalnih skupnosti v Zakonu o razvojnem prestrukturiranju SAŠA premogovne regije, medtem ko ostaja neurejeno komunalno opremljanje novih zemljišč.

Več o časovni dimenziji možne ponovne uporabe degradiranih zemljišč: Študija PROSTORSKO IN OKOLJSKO DEGRADIRANA OBMOČJA ZARADI PRIDOBIVANJA IN RABE PREMOGA V SAVINJSKO-ŠALEŠKI REGIJI - Pravični prehod SAŠA.

Socialna in psihološka varnost prebivalstva v času prehoda

Pravični prehod je poleg gospodarskega tudi socialni proces. Raziskave med zaposlenimi PV in TEŠ izpostavljajo pomen zaupanja v zakonodajalce, lokalne institucije in vodstva podjetij (ki je trenutno zelo nizko) ter pravočasnega in verodostojnega obveščanja o prihodnjih možnostih. Posebno pozornost zahtevajo ranljive skupine, med njimi družine, katerih dohodek je močno vezan na sistem PV–TEŠ, starejši zaposleni, invalidi ter zaposleni z manj možnostmi za poklicno mobilnost (Vir: Psihološki vidiki predčasnega zapiranja PV in TEŠ, 2025).

Izvedbena sposobnost in usklajenost različnih politik pravičnega prehoda

Posebnost pravičnega prehoda je potreba po časovni uskladitvi več procesov: zapiranja premogovnika, zmanjševanja zaposlenosti, nastajanja novih delovnih mest, energetskih naložb, sanacije prostora ter socialnih in kadrovskih ukrepov. Zakon o zapiranju Premogovnika Velenje sam po sebi ne zagotavlja celovite gospodarske in socialne transformacije, zato morajo biti ukrepi zakona o prestrukturiranju, ONPP, regionalnega razvojnega programa, sektorskih politik in evropskih virov medsebojno povezani (Vir: Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

Širši vpliv prenehanja delovanja sistemov PV in TEŠ na lokalne skupnosti in družbeno življenje ter zagotavljanje t. i. pravice ostati

Sistema PV in TEŠ sta delovala kot družbeno odgovorni podjetji, ki sta podpirala lokalno športno, kulturno in drugo prostočasno udejstvovanje prebivalcev. Vzpostavljena so bila številna društva, ki so bogatila življenje v tej skupnosti. Z zapiranjem družb se ta podpora umika, kar slabi kakovost življenja in možnosti za osebno udejstvovanje ljudi izven službe. S tem se breme podpore prenaša na lokalne skupnosti, saj jih novoustanovljena podjetja praviloma ne prevzemajo v svojih začetnih fazah.

Prav tako se povečuje obremenitev lokalnih skupnosti zaradi potrebe po višjih socialnih transferjih in subvencijah (npr. nižje plače, višje subvencije za vrtce, splošne in posebne socialnih zavodov (Dom za

varstvo odraslih, CUDV, ipd.), najemnine, pomoč družini na domu ipd.). Lokalne skupnosti so tako zaradi večjih finančnih obremenitev in izpadov prihodkov (npr. nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, dohodnina) manj sposobne investirati v pogoje za privlačno življenje (novogradnje stanovanj, ureditve okolja, infrastrukture ipd.).

Proces izstopa iz premoga lahko vpliva negativno na dojemanje prebivalcev o pozitivni prihodnosti, zato je potrebno z vzdrževanjem kakovosti življenja in njeno nadgradnjo poskrbeti, da ljudje vidijo priložnosti, jih dejansko lahko izkoristijo in imajo prihodnost na tem območju. To pomeni zagotavljanje privlačnih in dostopnih stanovanjskih kapacitet, urejeni in učinkoviti sistemi trajnostne mobilnosti, urejeno varstvo otrok, dostopno zdravstvo, kakovostno izobraževanje, kakovostna kulturna in športna ponudba idr.

SPECIFIČNE RAZVOJNE PREDNOSTI OBMOČJA PRAVIČNEGA PREHODA

Močna industrijska, energetska in tehnična baza

SAŠA v prehod ne vstopa kot območje brez gospodarske osnove. Razpolaga z dolgo industrijsko tradicijo, energetskim in tehničnim znanjem, izvozno usmerjenimi podjetji ter znanjem zaposlenih, ki ga je mogoče prenesti v nove dejavnosti. Prav ta baza omogoča razvoj čistih energetskih tehnologij, napredne proizvodnje, novih materialov, krožnega gospodarstva ter sanacijskih in okoljskih rešitev. V Velenju so urejene nove poslovne cone, potreba po novih še vedno obstaja tako tukaj in v drugih občinah. (Vir: Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026; OECD, Mining Regions and Cities in SAŠA and Zasavska, 2026).

Obstoječa energetska infrastruktura in razvojne lokacije

Energetska infrastruktura TEŠ in PV, omrežja, druge površine in objekti ter izobraženi kadri predstavljajo pomemben razvojni kapital. Ob ustrezni sanaciji in preobrazbi jih je mogoče uporabiti za nove energetske, raziskovalne, proizvodne in demonstracijske projekte. To regiji omogoča, da tudi po izstopu iz premoga ohrani pomembno energetsko in tehnološko razvojno funkcijo (Vir: Socialni in ekonomski vidiki prestrukturiranja SAŠA regije ob predčasnem zaprtju TEŠ in PV, UM, EPF, 2024; Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026).

Vzpostavljene institucije in izkušnje z upravljanjem pravičnega prehoda

SAŠA regija ima zaradi sedanjega programskega obdobja že vzpostavljene institucije in mehanizme za izvajanje pravičnega prehoda, razvojno agencijo, Center za pravični prehod ter izkušnje z vključevanjem podjetij, občin, izobraževalnih in raziskovalnih institucij, socialnih partnerjev in civilne družbe. OECD posebej izpostavlja obstoječe razvojne institucije in raziskovalno-inovacijske zmogljivosti kot pomembne prednosti SAŠA regije pri prihodnjem prestrukturiranju.

Razvojni potencial identificiranih projektov in novih dejavnosti

Analiza socialnih in ekonomskih posledic predčasnega zapiranja PV in TEŠ je identificirala obsežen nabor možnih ukrepov in projektov prestrukturiranja. Ob njihovi realizaciji je bil ocenjen potencial približno **2.620 novih delovnih mest**, od tega okoli 1.970 trajnejših delovnih mest. To kaže, da pravični prehod ni le tveganje, temveč tudi možnost za razvojni preboj, če so projekti pravočasno pripravljeni in podprti z ustrezno kombinacijo javnih in zasebnih virov (Vir Socialni in ekonomski vidiki prestrukturiranja SAŠA regije ob predčasnem zaprtju TEŠ in PV, UM, EPF, 2024).

Vzpostavljene izobraževalne in raziskovalne ustanove
Regija ima močan srednje in višješolski center, dve fakulteti, s spodbudami Sklada za pravični prehod pridobiva dva nova laboratorija (biorafinacija biomase, energetika).

OBRAZLOŽITEV:
Status SAŠA kot premogovne regije v pravičnem prehodu utemeljuje **posebno in dolgoročnejšo razvojno obravnavo**, saj gre za koncentriran preplet gospodarskih, zaposlitvenih, energetskih, socialnih in prostorskih posledic izstopa iz premoga. Prestrukturiranje zato ne more temeljiti zgolj na običajnih horizontalnih ukrepih regionalne politike, ampak zahteva usklajene in časovno ciljno usmerjene ukrepe za gospodarstvo, zaposlovanje, znanja, energijo, prostor in socialno varnost.

Hkrati ima SAŠA pomembne razvojne prednosti: industrijsko in energetsko znanje, podjetja, infrastrukturo, razvojne lokacije, institucije ter že pridobljene izkušnje s pravičnim prehodom. **Ključni razvojni cilj je te prednosti pravočasno pretvoriti v nova kakovostna delovna mesta, nove gospodarske dejavnosti in novo energetsko ter prostorsko funkcijo regije**, še preden se v polni meri izrazijo negativne posledice zmanjševanja premogovno-energetskih dejavnosti. Skrbeti mora tudi za **dobre pogoje za življenje,** ki bodo zadržali in privabili prebivalce, ki so nezamenljiv kapital razvoja.

3.3.2. ZGORNJA SAVINJSKA DOLINA

Zgornja Savinjska dolina (ZSD) je gorsko in pretežno podeželsko območje z razpršeno poselitvijo, zahtevno prometno dostopnostjo in izrazito izpostavljenostjo naravnim nesrečam. Čeprav ZSD kot celota nima formalnega statusa območja s posebnimi razvojnimi izzivi, se občini **Luče in Solčava uvrščata med obmejna problemska območja** v skladu z Uredbo o določitvi obmejnih problemskih območij (Uradni list RS, št. 22/11 s spremembami, nazadnje 92/24).

Posebno razvojno obravnavo ZSD utemeljuje predvsem preplet gorske lege, prostorske odmaknjenosti, omejenih prometnih povezav in podnebne ranljivosti. Poplave avgusta 2023 so razkrile ranljivost prometne in komunalne infrastrukture ter tveganje prometne izolacije posameznih naselij in občin, kar neposredno vpliva na varnost prebivalcev, dostop do storitev in delovanje gospodarstva. Demografska, gospodarska in kulturna kondicija obrobja, ki imajo pogosto izjemen identitetni pomen, pomembno vpliva tudi na obstoj in razvoj jedrnih območij (Vir: Spodbujanje razvoja obmejnih problemskih območij v Sloveniji, 2022).

ZSD potrebuje celostno, prostorsko prilagojeno razvojno obravnavo, ki povezuje ohranjanje poselitve, kakovost bivanja, dostopnost in podnebno odpornost. Želimo zlasti ohraniti prebivalstvo in upočasniti upadanje števila prebivalcev, ohraniti vitalnost podeželja ter s tem tudi krajinsko in naselbinsko prepoznavnost območja (Vir: Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050, 2023).

SPECIFIČNI RAZVOJNI IZZIVI ZGORNJE SAVINJSKE DOLINE
Podnebna odpornost in zanesljiva dostopnost ob naravnih nesrečah

V kontekstu podnebnih sprememb so prihodnji izzivi SAŠA regije povezani z vse bolj spremenljivimi padavinskimi vzorci ter s potrebo po obvladovanju sočasnih tveganj in njihovih verižnih učinkov. Osrednji razvojni izziv je zmanjšanje poplavne ogroženosti in izpostavljenosti drugim naravnim nesrečam ter zagotavljanje odporne prometne, komunalne in druge kritične infrastrukture. Zaradi omejenega števila prometnih povezav lahko naravne nesreče povzročijo dolgotrajnejšo izolacijo posameznih območij, otežijo intervencije in prekinejo oskrbo prebivalstva. Prednostno je treba zagotavljati varne prometne povezave, nadomestne dostopne poti, zanesljivo oskrbo in učinkovito pripravljenost na nesreče s sistemom specializiranim za podporo gorskemu in helikopterskemu reševanju. Za najbolj oddaljena območja je pomembna vzpostavitev lokalnih zmogljivosti za samooskrbo in odzivanje ob izrednih dogodkih z zagotavljanjem kritične infrastrukture in krepitvijo kompetenc za ukrepanje (Vir: Podatki in analitika RA SAŠA o krepitvi podnebne odpornosti, 2026).

Prometna in storitvena dostopnost ter ohranjanje poselitve

Gorski relief, razpršena poselitev in oddaljenost od večjih središč otežujejo zagotavljanje javnega potniškega prometa, zdravstvenih, izobraževalnih in drugih temeljnih storitev. Slabša dostopnost zmanjšuje privlačnost območja za mlade in delovno aktivno prebivalstvo ter povečuje tveganje demografskega praznjenja podeželja. Lega v obmejnem pasu ima strateško vlogo. Prisotnost osnovne infrastrukture in ohranjanje vitalnosti je del zagotavljanja nacionalne varnosti in suverenosti.

Ključni izziv je zmanjševanje odvisnosti od osebnih avtomobilov, povečevanje storitvene dostopnosti ter učinkovito urejanje prometnih tokov in parkiranja, zlasti v času turistične sezone.

Razvoj mora zato povezovati prometno ohranjanje ključne infrastrukture, dostopnost, prilagojene oblike mobilnosti, digitalne storitve in pogoje za kakovostno bivanje (Vir: Spodbujanje razvoja obmejnih problemskih območij v Sloveniji, 2022; Nabor podatkov za nacionalni informacijski sistem Zgornje Savinjske doline v letu 2026, 2026; dokumenti priprave ORP SAŠA 2028–2034, 2026).

Gospodarska vitalnost in razvoj lokalnih dejavnosti

Omejene zaposlitvene možnosti, slabi pogoji za mobilnost, prostorska omejenost, manjša gospodarska raznolikost in kadrovski primanjkljaji otežujejo razvoj lokalnega gospodarstva.

Izzivi so zagotavljanje prostorskih pogojev za razvoj gospodarstva, krepitev mikro in malih podjetij, lokalne predelave lesa, prehod od primarnega izkoriščanja lesa k razvoju celovite vrednostne verige z višjo dodano vrednostjo, razvoj kmetijstva in dopolnilnih dejavnosti ter ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, ki omogočajo dolgoročno ohranjanje prebivalstva tudi mladih izobraženih kadrov (Vir: Analiza gospodarstva in razvojnih potencialov SAŠA regije, 2026; dokumenti priprave ORP SAŠA 2028–2034, 2026).

Usklajevanje razvoja turizma s kakovostjo bivanja in varstvom narave

Prepoznavne alpske destinacije predstavljajo pomemben gospodarski potencial, vendar sezonske prometne obremenitve in prostorske omejitve zahtevajo premišljeno upravljanje obiska.

Ključni izzivi so povezani predvsem s prometno obremenjenostjo, trajnostno mobilnostjo in pomanjkljivo dostopnostjo javnega prevoza, kolesarskih povezav ter parkirišč. V času turistične sezone se povečujejo pritiski na prometno infrastrukturo in okolje, prebivalci pa opozarjajo tudi na onesnaževanje, višje življenjske stroške in slabšo dostopnost stanovanj za mlade.

Razvoj regenerativnega turizma mora temeljiti na trajnostni mobilnosti, lokalnih vrednostnih verigah ter izboljševanju pogojev za življenje prebivalcev (Vir: Nabor podatkov za nacionalni informacijski sistem Zgornje Savinjske doline v letu 2026, 2026; dokumenti priprave ORP SAŠA 2028–2034, 2026).

SPECIFIČNE RAZVOJNE PREDNOSTI ZGORNJE SAVINJSKE DOLINE

Ohranjeno naravno okolje in prepoznavne alpske destinacije

ZSD odlikujejo izjemna naravna krajina, ohranjeni ekosistemi, kulturna dediščina, gostoljubnost in mir ter mednarodno prepoznavna turistična območja, ki privabljajo obiskovalce. Lokalni prebivalci kot pozitivne učinke turizma prepoznavajo tudi ohranjanje kulture, večjo ponudbo prireditev in možnosti za prostočasne dejavnosti ter ustvarjanje delovnih mest (Vir: Nabor podatkov za nacionalni informacijski sistem Zgornje Savinjske doline v letu 2026, 2026).

To predstavlja podlago za razvoj kakovostnega, regenerativnega turizma in dejavnosti z višjo lokalno dodano vrednostjo.

Gozdni in kmetijski potencial ter lokalna znanja in obrti

Obsežni gozdni viri, kmetijska tradicija, lokalni proizvodi in obrtna znanja omogočajo razvoj lesne verige, trajnostnih materialov, lokalne prehranske oskrbe in dopolnilnih gospodarskih dejavnosti. Pomembna razvojna priložnost je povezovanje teh potencialov z ustreznimi izobraževalnimi programi, možnostmi za prenos znanja in razvojem kadrov.

Kakovost bivalnega okolja in identiteta lokalnih skupnosti

Ohranjena kulturna krajina, manjša naselja, povezanost lokalnih skupnosti in kakovost naravnega okolja predstavljajo pomembno prednost za bivanje, delo in razvoj trajnostnih gospodarskih dejavnosti, če bodo zagotovljeni ustrezna dostopnost, infrastruktura in temeljne storitve.

Pomembna prednost sta socialna kohezija in psihološka odpornost gorskih skupnosti, ki temelji na visoki na sposobnosti posameznikov za spoprijemanje s stisko in prilagajanje na zahtevne okoliščine, medsebojni povezanosti, lokalnem znanju, občutku pripadnosti in sposobnosti skupnega delovanja (Vir: Okrevanje turistične destinacije v Zgornji Savinjski dolini po poplavah leta 2023, 2026).

OBRAZLOŽITEV

Posebna razvojna obravnava Zgornje Savinjske doline je utemeljena predvsem z njeno povečano teritorialno in podnebno ranljivostjo, ki izhaja iz gorskega reliefa, razpršene poselitve, omejene prometne dostopnosti in izpostavljenosti naravnim nesrečam. Poplave leta 2023 so pokazale, da lahko prekinitev ključnih prometnih povezav povzroči izolacijo skupnosti in ogrozi zagotavljanje osnovnih življenjskih funkcij.

Hkrati ima ZSD pomembne razvojne prednosti v naravnih virih, kakovosti bivalnega okolja, turizmu, lesarstvu in lokalnih gospodarskih dejavnostih. **Ključni razvojni cilj je povečati odpornost in dostopnost območja ter ustvariti pogoje za ohranjanje poselitve, kakovostno bivanje in gospodarsko vitalnost**, ob hkratnem varovanju naravnih vrednot in prilagajanju podnebnim spremembam.

4. VIZIJA RAZVOJA REGIJE

Vizija SAŠA regije 2028–2034 je bila oblikovana na podlagi analize razvojnih izzivov in prednosti ter prioritizirana v sodelovanju z regionalnimi deležniki. Med več predlogi so deležniki največ podpore namenili viziji, ki celovito povezuje ključne razvojne poudarke regije:

»SAŠA – povezana, konkurenčna in odporna regija, ki na znanju, inovacijah in zelenem prehodu gradi kakovostna delovna mesta ter visoko kakovost življenja v obeh dolinah.«

Izbrana vizija predstavlja skupno razvojno usmeritev regije za obdobje 2028–2034 in izhodišče za opredelitev strateških ciljev, ukrepov in projektov.

5. OPREDELITEV STRATEŠKIH USMERITEV RAZVOJA REGIJE

Strateške usmeritve SAŠA regije 2028–2034 izhajajo iz prepoznanih razvojnih izzivov in razvojnih prednosti ter predstavljajo njihov prenos na strateško raven. Predlog usmeritev je bil preverjen in prioritetiziran v sodelovanju z regionalnimi deležniki.

Usmeritve so predstavljene po štirih prednostnih področjih. Pri prioritetizaciji so deležniki največji pomen namenili področju **Konkurenčna SAŠA regija**, zlasti usmeritvi **»Znanje, kadri, raziskave in inovacije za gospodarstvo prihodnosti«**. To potrjuje pomen zagotavljanja ustreznih kadrov in kompetenc za diverzifikacijo in transformacijo gospodarstva, pri čemer pomembno razvojno osnovo predstavlja obstoječe izobraževalno in raziskovalno okolje regije.

5.1. Povezana SAŠA – dostopna in vključujoča regija dveh dolin

Dostopna, povezana in vključujoča regije dveh dolin

SAŠA regija se bo usmerila v izboljšanje notranje in zunanje prometne dostopnosti, tesnejše funkcionalno povezovanje Šaleške in Zgornje Savinjske doline ter krepitev policentričnega razvoja. Poudarek bo na razvoju JPP, in trajnostne mobilnosti, sistema prevozov na klic, intermodalnosti, digitalni povezljivosti ter dostopnosti regionalnih središč in javnih storitev tudi za prebivalce podeželskih in bolj oddaljenih območij.

Boljša dostopnost je pomembna tudi za delovanje skupnega regionalnega trga dela, dostop do izobraževanja in institucij za bolj socialno vključujočo regijo z dostopnimi storitvami in enakimi možnostmi za kakovostno življene v obeh dolinah.

5.2. Konkurenčna SAŠA – inovacijsko podprta gospodarska preobrazba

Znanje, kadri, raziskave in inovacije za gospodarstvo prihodnosti

SAŠA se bo usmerila v razvoj znanj in kompetenc, potrebnih za prihodnjo gospodarsko in energetsko preobrazbo, ter v tesnejše povezovanje gospodarstva z izobraževalnim in raziskovalnim okoljem. Pomembno razvojno osnovo predstavljajo **Fakulteta za energetiko, Fakulteta za varstvo okolja, Šolski center Velenje** ter druge izobraževalne, raziskovalne in podporne institucije.

Poudarek bo na tehničnih, digitalnih in zelenih kompetencah, raziskavah in razvoju, inovacijah, prenosu znanja in tehnologij v podjetja, vseživljenjskem učenju ter kariernih prehodih. Cilj je ustvarjati in ohranjati kakovostna delovna mesta ter zagotavljati kadre za razvoj novih in transformacijo obstoječih gospodarskih dejavnosti.

Gospodarska preobrazba, diverzifikacija in višja dodana vrednost

SAŠA regija bo gospodarsko preobrazbo usmerila v krepitev produktivnosti, inovativnosti in diverzifikacije gospodarstva ter ustvarjanje višje dodane vrednosti in kakovostnih delovnih mest. Pri tem bo izhajala iz obstoječe močne industrijske, proizvodne in energetske baze ter jo nadgrajevala z raziskavami in inovacijami, digitalizacijo, avtomatizacijo, zelenimi in krožnimi tehnologijami ter razvojem novih dejavnosti in vrednostnih verig.

V skladu z ugotovitvami študije Univerze v Mariboru bo gospodarska preobrazba temeljila na dveh vzporednih in medsebojno povezanih razvojnih smereh:

Preobrazba premogovno-energetskega sistema, ki vključuje razvoj energetskih sistemov prihodnosti, novo gospodarsko rabo energetske in rudarske infrastrukture, prenos obstoječih tehnoloških, rudarskih in sanacijskih znanj v nove dejavnosti ter zagotavljanje novih zaposlitvenih in kariernih priložnosti.

Krepitev produktivnosti in diverzifikacija širše gospodarske baze regije, zlasti predelovalnih dejavnosti ter malih in srednje velikih podjetij, s spodbujanjem inovacij, tehnološke prenove, razvoja novih proizvodov in storitev, zasebnih investicij ter vključevanja podjetij v zahtevnejše domače in mednarodne vrednostne verige.

Obe razvojni smeri bosta usmerjeni v zmanjševanje gospodarske koncentracije, širitev podjetniških priložnosti v obeh dolinah ter krepitev dolgoročne konkurenčnosti in odpornosti regionalnega gospodarstva.

5.3. ODPORNA SAŠA regija - podnebno odporna regija z visoko kakovostjo bivanja

Demografska vitalnost, kakovost bivanja in pogoji za »pravico ostati«

SAŠA se bo usmerila v zagotavljanje pogojev, zaradi katerih bodo ljudje v regiji lahko **kakovostno živeli, ostali, se vračali in ustvarjali svojo prihodnost**. Ustvarjanje kakovostnih delovnih mest mora zato spremljati zagotavljanje dostopnih stanovanj, kakovostnega bivalnega okolja, dostopnih zdravstvenih, socialnih, športnih in izobraževalnih storitev ter ustrezne mobilnosti.

Posebno pozornost je treba nameniti mladim in družinam, starejšim ter prebivalcem razvojno ranljivejših in oddaljenih območij. Pomemben element kakovosti bivanja je tudi **zdravo in kakovostno okolje.**

Zeleni in energetski prehod ter podnebno odporna regija

SAŠA se bo kot evropska premogovna regija usmerila v **pravičen, zeleni in energetski prehod**, ki bo hkrati prispeval k podnebni odpornosti, energetski varnosti, izboljšanju kakovosti okolja in ustvarjanju novih razvojnih priložnosti.

Zaradi izstopa iz premoga potrebuje zlasti Šaleška dolina **jasno, dolgoročno in usklajeno smer energetskega razvoja**, povezano s procesom pravičnega prehoda. Opredeliti je treba prihodnjo vlogo

obstoječe energetske infrastrukture in lokacij ter razvoj novih energetskih rešitev, obnovljivih virov energije, hranilnikov, pametnih omrežij in drugih čistih tehnologij. Energetski prehod mora biti usklajen tudi z gospodarsko transformacijo, prostorskim razvojem, raziskavami in inovacijami ter ustvarjanjem novih kakovostnih delovnih mest.

Hkrati se mora regija sistematično prilagajati podnebnim spremembam, povečevati odpornost na poplave in druga naravna tveganja, trajnostno upravljati naravne vire ter sanirati in ponovno aktivirati degradirana območja.

5.4. UPRAVLJANJE v SAŠA regiji – povezana in projektno sposobna regija

Povezano in učinkovito regionalno upravljanje

SAŠA regija se bo usmerila v krepitev sodelovanja z vzpostavitvijo rednih srečanj v okviru Območnega razvojnega sveta z Odbori, kjer so zastopane institucije vseh področji in lokalnih odločevalcev za bolj celovito in dolgoročno razvojno načrtovanje. Pomembni bodo skupno določanje regionalnih prioritet, jasnejše usklajevanje razvojnih aktivnosti, vključevanje deležnikov ter podatkovno podprto spremljanje razvojnih učinkov.

Nadaljevanje obstoječih regijskih povezav kot npr. Razvojna agencija SAŠA s Centrom za pravični prehod, SAŠA inkubator, Zavod Kssena, Savinja, zavod za razvoj podeželja, Savinjsko-šaleška gospodarska zbornica, Območna obrtno-podjetniška zbornica Velenje, Območna obrtno-podjetniška zbornica Mozirje, Regionalno stičišče nevladnih organizacij savinjske regije NOVUS, Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje.

Visoka projektna zrelost in izvedbena sposobnost regije

Regija mora povečati sposobnost, da strateške razvojne usmeritve pravočasno pretvori v **zrele, financirane in izvedljive projekte**. To zahteva krepitev projektnih kompetenc, skupno pripravo strateških regionalnih projektov, pravočasno prostorsko in tehnično pripravo ter učinkovito povezovanje različnih virov financiranja.

Posebno pomembna bo vzpostavitev usklajenega regionalnega portfelja projektov in krepitev skupnih projektnih zmogljivosti, saj je prav izvedbena sposobnost eden ključnih pogojev za uspešno razvojno preobrazbo regije.

5.5. POVEZANOST STRATEŠKIH USMERITEV

Čeprav so strateške usmeritve razvrščene po štirih prednostnih področjih, jih je treba izvajati **povezano in komplementarno**. Gospodarske preobrazbe ni mogoče doseči brez ustreznih znanj in kadrov, kakovostnih delovnih mest pa ni mogoče dolgoročno zagotavljati brez dostopnih stanovanj, mobilnosti, javnih storitev ter zdravega in privlačnega bivalnega okolja.

Podobno je **zeleni in energetski prehod hkrati okoljski, gospodarski, prostorski in socialni proces**, ki lahko ob ustreznem upravljanju postane pomemben vir novih razvojnih dejavnosti in kakovostnih delovnih mest. Povezanost vseh štirih področij je zato ključni pogoj, da se posamezni ukrepi povezujejo v celovito razvojno preobrazbo SAŠA regije.

6. OPREDELITEV RAZVOJNE SPECIALIZACIJE REGIJE

Razvojna specializacija SAŠA regije izhaja iz obstoječih gospodarskih, kompetenčnih, kadrovskih, infrastrukturnih in naravnih potencialov regije ter razvojnih priložnosti, povezanih s pravičnim prehodom in prestrukturiranjem gospodarstva. Pri opredelitvi področij so upoštevane analitične podlage, strateške usmeritve ter rezultati vključevanja in prioritetizacije regionalnih deležnikov.

Na tej podlagi se razvojna specializacija SAŠA usmerja v štiri medsebojno povezana področja.

6.1. Energetika in energetski sistemi prihodnosti – vodilna razvojna specializacija

Energetika predstavlja osrednjo razvojno specializacijo SAŠA regije. Šaleška dolina ima več kot stoletno energetsko tradicijo ter visoko koncentracijo energetskega in tehničnega znanja, usposobljenih kadrov, podjetij, raziskovalnih kompetenc in energetske infrastrukture. Tradicija se preliva v sedanjost in prihodnost, saj je v Velenju prisotna tudi Fakulteta za energetiko, v sklopu Centra prihodnosti bo začel delovati specializiran laboratorij za energetiko. Pravični prehod zato ne pomeni opuščanja energetike kot razvojne dejavnosti, temveč njeno tehnološko in gospodarsko transformacijo v energetiko prihodnosti.

Razvojna usmeritev temelji na kombinaciji razvoja, testiranja in proizvodnje različnih nizkoogljičnih in obnovljivih virov ter na pametnem upravljanju energetskih sistemov. Poseben potencial predstavljajo hranilniki energije in toplote, fleksibilni energetski sistemi, pametna omrežja, integracija OVE, velike toplotne črpalke, izraba geotermalnega potenciala ter razvoj in modernizacija sistemov daljinskega ogrevanja in inovativnih načinov toplotnih sanacij. Razvojna konferenca posebej izpostavlja potrebo po shranjevanju energije in optimizaciji omrežij ter možnost, da Šaleška dolina postane poligon za nove energetske tehnologije.

Pomemben razvojni potencial predstavlja tudi ponovna uporaba obstoječe rudarske in energetske infrastrukture za raziskovalne, pilotne in demonstracijske projekte. Med konkretnimi možnostmi so izraba toplote iz podzemnega prostora in rudniške vode, geotermalni potencial, shranjevanje toplote in energije ter povezovanje novih virov s sistemi daljinskega ogrevanja.

Cilj je, da SAŠA ohrani svojo identiteto energetske regije, vendar jo nadgradi v nacionalno prepoznavno razvojno in demonstracijsko okolje za čiste, pametne in nizkoogljične energetske rešitve, ki ima pozitivne lokalne in regionalne učinke (razvoj, delovna mesta idr.)

Skladnost s S5: Razvojna specializacija se povezuje s prednostnimi področji Pametna mesta in skupnosti, Mreže za prehod v krožno gospodarstvo ter Pametne stavbe in dom z lesno verigo v kontekstu razvoja pametnih energetskih omrežij, hranilnikov energije, vključevanja OVE, učinkovite rabe energije in nizkoogljičnih sistemov ogrevanja.

6.2. Napredna industrija in proizvodnja z višjo dodano vrednostjo

Drugi steber specializacije predstavlja tehnološka transformacija močne industrijske in proizvodne baze regije. SAŠA tudi v procesu prestrukturiranja ohranja pomembno industrijsko jedro; med ključnimi gospodarskimi dejavnostmi so predelovalne dejavnosti, energetika ter strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, gospodarstvo pa je izrazito izvozno usmerjeno.

Razvoj mora biti usmerjen v avtomatizacijo, robotizacijo, digitalizacijo in uporabo umetne inteligence, napredne materiale, nove proizvode in storitve ter krepitev raziskovalno-razvojnega sodelovanja med

podjetji in institucijami znanja. Posebno pozornost je treba nameniti vključevanju MSP v razvojne in dobaviteljske verige ter nastajanju novih, tehnološko intenzivnih inovativnih podjetij.

Cilj je povečanje produktivnosti in dodane vrednosti ter ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, ki bodo omogočala ohranitev tehničnega in industrijskega znanja v regiji ter zaposlovanje novih generacij.

Pri tem je pomembna podpora hitrorastočim in zagonskim podjetjem, ki so izrazito razvojno usmerjena ter inovativna (program SAŠA inkubatorja, neposredne spodbude tem podjetjem).

Skladnost s S5: Razvojna specializacija se povezuje s prednostnimi področji Tovarne prihodnosti, Materiali kot končni produkti in Mobilnost, predvsem prek avtomatizacije, robotizacije, digitalizacije proizvodnje, razvoja naprednih materialov ter inovativnih proizvodov in tehnologij z višjo dodano vrednostjo.

6.3. Lesne, prehranske, bioosnovane in krožne vrednostne verige – od lokalnega vira do znanja in proizvoda

Les in biomasa predstavljata pomemben naravni potencial SAŠA, predvsem Zgornje Savinjske doline. Razvojna usmeritev mora preseči primarno izkoriščanje surovine in se usmeriti v celovito lesno in bioosnovano vrednostno verigo z višjo dodano vrednostjo – od trajnostnega upravljanja virov do predelave, oblikovanja, novih materialov, biorafinacije ter razvoja končnih proizvodov.

Pomembno razvojno jedro predstavlja tudi povezovanje z raziskovalno dejavnostjo. Vzpostavitev laboratorija Kemijskega inštituta za biorafinacijo biomase odpira možnosti za uporabo odpadne lesne biomase in drugih bioloških virov za razvoj novih materialov in kemikalij z višjo dodano vrednostjo ter za tesnejše povezovanje raziskav z gospodarstvom. V Centru prihodnosti se bo vzpostavil laboratorij za fermentacijo in micelije, razvojno kuhinjo ter prezentacijsko kuhinjo za testiranje izdelkov, kar omogoča podporo razvoju pridelave in predelave lokalne hrane za prebivalce in oskrbo turističnih kapacitet.

Ključni predpogoj za razvoj lesne in prehranske industrije so kadri. Zato mora gospodarsko specializacijo spremljati razvoj oziroma krepitev izobraževalnih, poklicnih in strokovnih programov s področja lesarstva, prehrane in sorodnih tehnologij v regiji, ki bodo oblikovani v sodelovanju s podjetji in prilagojeni njihovim dejanskim potrebam.

Razvoj kadrov je treba začeti pravočasno in ga povezati s štipendiranjem, praktičnim usposabljanjem, vseživljenjskim učenjem ter prekvalifikacijami. Razvojna konferenca prav pri lesarstvu ugotavlja, da je za krepitev dejavnosti sočasno potreben tudi dostop do ustreznega izobraževanja v regiji.

Cilj je vzpostaviti regionalno verigo »lokalni vir – znanje – predelava – inovacija – končni proizvod«, ki bo večji del dodane vrednosti in kakovostnih delovnih mest ohranila v regiji.

Skladnost s S5: Razvojna specializacija se povezuje s prednostnimi področji Pametne stavbe in dom z lesno verigo, Trajnostna pridelava hrane ter Mreže za prehod v krožno gospodarstvo v kontekstu razvoja lesnih in bioosnovanih materialov, biorafinacije biomase, inovativne predelave hrane ter krožne rabe lokalnih surovin za proizvode z višjo dodano vrednostjo.

6.4. Trajnostni in regenerativni turizem, povezan s kakovostjo bivanja

Trajnostni in regenerativni turizem je treba v SAŠA razvijati kot del širšega modela kakovostnega bivanja in trajnostnega razvoja prostora, še posebej v Zgornji Savinjski dolini. Cilj ni povečevanje turističnih

tokov samo po sebi, temveč razvoj ponudbe z višjo dodano vrednostjo, ki ohranja naravne in krajinske kakovosti ter hkrati izboljšuje pogoje za življenje lokalnega prebivalstva.

Razvoj turizma mora zato potekati vzporedno z izboljševanjem dostopnosti, javnega potniškega prometa, lokalnih storitev, digitalne in komunalne infrastrukture ter drugih elementov kakovosti bivanja. Razvojna infrastruktura naj bo, kjer je mogoče, načrtovana tako, da jo uporabljajo tako prebivalci kot obiskovalci.

Poseben poudarek je potreben na trajnostnem upravljanju mobilnosti v turistično najbolj obremenjenih in naravovarstveno občutljivih območjih. Intermodalna vozlišča, okrepljen JPP, vzpostavitev sistema prevoza na klic, povezave med naselji in turističnimi točkami, parkiranje na vstopnih območjih ter sistemi prevoza »zadnjega kilometra« lahko zmanjšujejo avtomobilski promet in prometne obremenitve ter prispevajo k ohranjanju čistega zraka in kakovosti prostora. Na območjih z največjimi pritiski, kot je Logarska dolina, je smiselno razvijati modele upravljanega oziroma omejenega individualnega motornega prometa, ob zagotovitvi kakovostnih alternativnih oblik dostopa.

Takšen pristop povezuje turizem, mobilnost, varovanje narave in pravico prebivalcev do kakovostnega življenjskega okolja. Turizem tako postane eden od instrumentov za ohranjanje poseljenosti in storitev ter ustvarjanje delovnih mest bližje domu, ne pa dejavnost, ki bi kakovost bivanja lokalnega prebivalstva zmanjševala. Tudi ugotovitve Razvojne konference poudarjajo, da lahko turizem prispeva h kakovosti življenja, če upošteva potrebe lokalnega prebivalstva in če lokalni prebivalci od njega tudi neposredno koristijo.

Skladnost s S5: Razvojna usmeritev se povezuje s prednostnima področjema Trajnostni turizem ter Pametna mesta in skupnosti, predvsem prek razvoja regenerativnih turističnih produktov, digitalnega upravljanja destinacij, trajnostne mobilnosti in inovativnih rešitev, ki povezujejo kakovost turistične ponudbe s kakovostjo bivanja lokalnega prebivalstva.

Razvojni fokus

Razvojna specializacija SAŠA tako **temelji na energetiki in napredni industriji** kot vodilni zgodovinski in prihodnji kompetenci regije, ki jo dopolnjuje tehnološka transformacija industrije. **Lesne, prehranske in bioosnovane vrednostne verige ter trajnostni in regenerativni turizem** omogočajo širjenje gospodarske baze in izrazitejše aktiviranje potencialov Zgornje Savinjske doline.

Skupna povezovalna elementa vseh področij sta **znanje in kakovost bivanja**. Razvoj izobraževalnih programov in kompetenc mora slediti prihodnjim gospodarskim specializacijam, kakovostno bivalno okolje, dostopnost, stanovanja, storitve, čisto okolje in trajnostna mobilnost pa so predpogoj, da regija mlade in usposobljene kadre tudi zadrži oziroma privabi. Analitične podlage izrecno povezujejo privabljanje kadrov z izobraževalno infrastrukturo, stanovanji, učinkovitim javnim potniškim prometom in dostopnimi storitvami.

Horizontalne razvojne kompetence, kot so digitalizacija in umetna inteligenca, raziskave in inovacije, napredni materiali, krožno gospodarstvo, razogljičenje ter okoljske in sanacijske tehnologije, podpirajo vsa štiri področja in jih medsebojno povezujejo.

7. OPREDELITEV KLJUČNIH PODROČIJ ZA RAZVOJ REGIJE Z OPREDELJENIMI PRIORITETAMI V SKLADU S PREDNOSTNIMI (TEMATSKIMI) PODROČJI STRATEGIJE REGIONALNEGA RAZVOJA SLOVENIJE ZA OBDOBJE 2026–2050

Ključna razvojna področja izhajajo iz analize gospodarskih, prostorskih, okoljskih in družbenih značilnosti desetih občin SAŠA regije, prepoznanih razvojnih izzivov in prednosti, vizije ter strateških usmeritev, oblikovanih v procesu regionalnega usklajevanja. Razvojni okvir upošteva Strategijo razvoja Slovenije 2030, Strategijo regionalnega razvoja Slovenije 2026–2050, Strategijo prostorskega razvoja Slovenije, Pametno specializacijo, specifične cilje iz predloga uredbe o evropskem skladu v okviru načrtov za nacionalna in regionalna partnerstva 2028–2034 in druge regionalne dokumente skladno z 5. členom ZSRR-2[1].

Ključna razvojna področja sledijo Strategiji regionalnega razvoja 2026-2050 in so razvrščena v štiri medsebojno povezana področja. Prioritete povezujejo vsebinsko sorodne naloge, pri čemer ohranjajo prepoznavnost ključnih regionalnih specializacij in izvedbenih mehanizmov.

7.1. POVEZANA SAŠA regija – dostopna in povezana regija dveh dolin

Usklajenost s strateškim ciljem ReSRR 2026–2050: Strateški cilj 1: Medsebojno povezane regije s celovitimi prostorskimi in trajnostnimi prometnimi rešitvami ter delujočimi mrežami javnih storitev.

Boljša notranja in zunanja dostopnost je podlaga za povezovanje Šaleške in Zgornje Savinjske doline, skupni trg dela ter primerljive pogoje bivanja in razvoja.

7.1.1. Prometna povezanost in trajnostna mobilnost

Prednost bodo izboljšanje regionalnih prometnih povezav, izgradnja 3. razvojne osi in navezava Zgornje Savinjske doline nanjo, krepitev javnega potniškega prometa, sistema prevoza na klic, kolesarskih povezav in intermodalnih rešitev. Posebna pozornost bo namenjena povezovanju stanovanjskih območij z zaposlitvenimi, izobraževalnimi in oskrbnimi središči ter trajnostnemu upravljanju mobilnosti na turistično obremenjenih območjih.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Delujoča mreža centralnih naselij in povezava z zaledjem oziroma funkcionalnimi urbanimi območji.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-viii (prometna povezljivost in razogljičenje prometa); 3a-i (teritorialna dostopnost in pravica ostati).

7.1.2. Digitalna in storitvena dostopnost

Regija bo zmanjševala digitalne vrzeli in odpravljala sive lise, izboljševala dostop do digitalnih storitev ter podpirala teritorialno uravnoteženo dostopnost javnih in drugih temeljnih storitev, zlasti v odmaknjenih in redkeje poseljenih območjih.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Učinkovita mreža državnih javnih storitev; Ohranjanje storitev v pristojnosti občin.

[1] NNRP: oznake 3a-i do 3e-iii sledijo delovnemu gradivu 4 (predlog člena 3, junij 2026). Gre za predlog uredbe in hkrati deloma strojni prevod; Prav tako so nekateri regionalni dokumenti v fazi delovnega gradiva.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-iv (digitalna preobrazba); 3a-i (teritorialne storitve in infrastruktura); 3c-iv (dostop do storitev).

7.2. KONKURENČNA SAŠA regija – inovacijsko podprta gospodarska preobrazba

Usklajenost s strateškim ciljem ReSRR 2026–2050: Strateški cilj 2: Konkurenčne regije z vzpostavljenim okoljem za razvoj delovnih mest z višjo dodano vrednostjo.

Gospodarska preobrazba temelji na energetskem in industrijskem znanju, inovacijah, podjetništvu, usposobljenih kadrih ter endogenih potencialih obeh dolin.

Razvojna specializacija SAŠA regije

Kot osrednja področja gospodarske specializacije se opredelijo: (1) energetika, čiste tehnologije in napredni energetski sistemi; (2) napredna industrija in tehnološke rešitve; (3) lesna veriga in trajnostni materiali. Regenerativni turizem z lokalnimi dobavnimi verigami je dopolnilno področje specializacije, zlasti za Zgornjo Savinjsko dolino. Raziskave, digitalizacija, kadri, podporno okolje in dostop do kapitala so skupni razvojni dejavniki teh dejavnosti.

7.2.1. Energetika, čiste tehnologije in energetski sistemi prihodnosti

Vodilna razvojna specializacija regije bo usmerjena v razvoj, testiranje in uporabo čistih energetskih tehnologij, obnovljivih in drugih nizkoogljičnih virov, hranilnikov, pametnih omrežij, učinkovite rabe energije ter naprednega upravljanja energetskih sistemov. Preobrazba obstoječega znanja, infrastrukture in podjetij bo podpirala nove dejavnosti ter kakovostna delovna mesta.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Podporno okolje za podjetništvo; digitalna preobrazba, zelene tehnologije in krožno gospodarstvo.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-iii (pravični energetski prehod in čista energija); 3a-v (raziskave, razvoj in inovacije).

7.2.2. Napredna industrija, raziskave, inovacije in tehnološka preobrazba

Regija bo podpirala proizvodnjo z višjo dodano vrednostjo, digitalizacijo, avtomatizacijo in robotizacijo, uporabo naprednih tehnologij ter razvoj novih izdelkov in storitev. Povezovanje podjetij z raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami bo omogočalo skupne razvojne, pilotne in demonstracijske projekte ter prenos znanja v gospodarstvo.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Razvoj kompetenc ter usklajeno spodbujanje RRI dejavnosti v regijah; Podporno okolje za podjetništvo; digitalna preobrazba, zelene tehnologije in krožno gospodarstvo.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-ii (industrijska konkurenčnost); 3a-iv (digitalna preobrazba); 3a-v (RRI in uvajanje tehnologij).

7.2.3. Podjetništvo, MSP in odporne vrednostne verige

Prednost bodo tehnološka in poslovna preobrazba mikro, malih in srednjih podjetij, diverzifikacija gospodarske baze, podjetniške spodbude, internacionalizacija ter vključevanje v odpornejše vrednostne verige. Podpora bo temeljila na povezovanju obstoječega podjetniškega okolja, razvojnih partnerjev in dostopu do ustreznih finančnih instrumentov.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Podporno okolje za podjetništvo; digitalna preobrazba, zelene tehnologije in krožno gospodarstvo; Umeščanje in upravljanje ekonomsko-poslovne ter podjetniške, tehnološke in inovacijske infrastrukture.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-ii (MSP in odporne dobavne verige); 3a-v (uvajanje inovacij v MSP).

7.2.4. Kompetence in kadri za gospodarsko preobrazbo

Izobraževalni programi, praktično usposabljanje, vseživljenjsko učenje in prekvalifikacije se bodo prilagajali potrebam energetike, napredne industrije, lesarstva, oskrbe in drugih razvojnih dejavnosti. Poseben poudarek bo na zelenih, tehničnih in digitalnih kompetencah ter kadrovskih prehodih v procesu pravičnega prehoda.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Razvoj kompetenc ter usklajeno spodbujanje RRI dejavnosti v regijah.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3c-ii (izobraževanje, usposabljanje in prekvalifikacije); 3c-i (zaposlovanje).

7.2.5. Lesna veriga in trajnostni materiali

Regija bo razvijala lokalno predelavo lesa, izdelke z višjo dodano vrednostjo, trajnostne in bioosnovane materiale, prenos znanja ter sodelovanje vzdolž lesne vrednostne verige. Ključni pogoj bo razvoj ustreznih poklicnih, strokovnih in praktičnih izobraževalnih programov v sodelovanju z lesarskimi podjetji, posebej v Zgornji Savinjski dolini.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Podporno okolje za podjetništvo; digitalna preobrazba, zelene tehnologije in krožno gospodarstvo; Razvoj kompetenc ter usklajeno spodbujanje RRI dejavnosti v regijah.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-ii (odporne vrednostne verige); 3a-v (inovacije); 3d-iii (privlačnost podeželja in generacijska prenova) – glede na vsebino projekta.

7.2.6. Regenerativni turizem in lokalne vrednostne verige

Turizem bo temeljil na naravni in kulturni dediščini, lokalnih produktih, manjših kakovostnih nastanitvah ter ponudbi z višjo dodano vrednostjo. Zlasti v Zgornji Savinjski dolini bo razvoj turizma povezan s kakovostjo bivanja prebivalcev, trajnostno mobilnostjo, upravljanjem obiska in zmanjševanjem okoljskih ter prometnih obremenitev.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Boljša dostopnost storitev ter pogoji za gospodarstvo in kakovostna delovna mesta; Krepiti samooskrbo regij.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-ix (trajnostni turizem ter naravna in kulturna dediščina); 3a-i (celostni razvoj urbanih in podeželskih območij).

7.3. ODPORNA SAŠA regija – podnebno odporna regija z visoko kakovostjo bivanja

Usklajenost s strateškim ciljem ReSRR 2026–2050: Strateški cilj 3: Zagotoviti odporne regije, sposobne prilagajanja podnebnim spremembam in kriznim razmeram, z lokalno samooskrbnimi sistemi ter visoko kakovostjo bivanja in storitev.

Odpornost pomeni uspešno obvladovanje energetskega prehoda, podnebnih in drugih tveganj ter demografskih sprememb ob ohranjanju kakovostnega življenjskega okolja.

7.3.1. Pravični energetski prehod, energetska in okoljska odpornost

Regija bo zagotavljala socialno in prostorsko uravnotežen prehod iz premogovništva, zanesljivo in dostopno oskrbo z energijo ter preobrazbo sistemov ogrevanja. Prednost bosta tudi sanacija in načrtna ponovna uporaba degradiranih industrijskih in premogovniških območij za nove razvojne, gospodarske in javne funkcije. Gospodarsko-tehnološki razvoj energetike je posebej opredeljen v prioriteti 7.2.1.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Zaščita pred naravnimi nesrečami in prilagajanje podnebnim spremembam; Krepiti samooskrbo regij.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-iii (pravični prehod, čista energija in energetska učinkovitost); 3a-x (okoljska odpornost).

7.3.2. Odpornost na poplave in druga naravna tveganja ter krepitev intervencijske zmogljivosti

Prednost bodo povečevanje podnebne odpornosti, zmanjševanje ogroženosti zaradi poplav in drugih naravnih nesreč, varstvo vodnih virov, ustrezno odvajanje in čiščenje odpadnih ter meteornih voda in podnebno odporno načrtovanje infrastrukture. Regija bo krepila skupne zmogljivosti civilne zaščite, specializirane interventne centre, reševalno opremo ter rezervne vire pitne in požarne vode, posebej na gorskih in odmaknjenih območjih.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Zaščita pred naravnimi nesrečami in prilagajanje podnebnim spremembam.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-x (podnebno prilagajanje, vode in odpadne vode); 3b-ii (pripravljenost na nesreče); 3b-iii (civilna zaščita).

7.3.3. Kakovost bivanja, vitalno podeželje in lokalna samooskrba

Ukrepi bodo usmerjeni v dostopna stanovanja, zdravstvene, socialne, izobraževalne, kulturne, športne in druge temeljne storitve ter pogoje za ostajanje in vračanje prebivalcev ter skrb za starejše in ostale ranljive skupine. Na podeželju bodo prednost ohranjanje poseljenosti, dejavnih kmetij in kulturne krajine, lokalne prehranske verige, dopolnilne dejavnosti ter povezovanje lokalne ponudbe z regionalnimi trgi.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Ohranjanje storitev v pristojnosti občin; Boljša dostopnost storitev ter pogoji za gospodarstvo in kakovostna delovna mesta; Krepiti samooskrbo regij.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-i (pravica ostati in razvoj podeželja); 3a-vii (dostopna stanovanja); 3c-iv (temeljne storitve); 3d-ii (prehranska varnost); 3d-iii (vitalnost podeželja).

7.4. UPRAVLJANJE za učinkovito izvedbo – povezana in projektno sposobna regija

Usklajenost s strateškim ciljem ReSRR 2026–2050: Strateški cilj 4: Učinkovito večnivojsko upravljanje za regionalni razvoj.

Učinkovito uresničevanje razvojnih prioritet SAŠA regije zahteva usklajeno sodelovanje občin, podpornega okolja, gospodarstva, izobraževalnih in raziskovalnih ustanov ter državnih institucij.

Prednost bo imela nadgradnja obstoječih regionalnih institucij in podpornih mehanizmov, njihovo učinkovitejše povezovanje ter preprečevanje podvajanja nalog in storitev.

Uresničevanje regionalnih razvojnih usmeritev temelji na usklajenem upravljanju, mrežnem povezovanju obstoječih institucij ter krepitvi skupne projektne in izvedbene sposobnosti.

7.4.1. Povezano regionalno razvojno upravljanje in partnerstva

Regija bo krepila sodelovanje desetih občin, gospodarstva, razvojnih, izobraževalnih, raziskovalnih in drugih podpornih institucij. Prednost bodo skupno določanje razvojnih prioritet, usklajevanje z nacionalnimi politikami, vključevanje deležnikov ter povezovanje razvojnih potreb Šaleške in Zgornje Savinjske doline.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Celovit, medresorsko usklajen razvoj regij in krepitev regijskih središč z zaledjem; Krepitev medinstitucionalnega sodelovanja in strokovne/administrativne podpore.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-i (celostne teritorialne strategije) – posredna izvedbena skladnost.

7.4.2. Mrežna regionalna projektna pisarna in priprava razvojnih naložb

Vzpostavljena bo skupna, mrežno organizirana regionalna projektna pisarna kot prispevek kadrovskih in strokovnih zmogljivosti različnih obstoječih podpornih institucij, ne kot nova samostojna organizacija. Pobudnik in povezovalec vzpostavitve bo Razvojna agencija SAŠA, strokovni sodelavci pa bodo prihajali iz različnih podpornih okolij. Skupno delovanje bo usmerjeno v oblikovanje usklajenega regionalnega portfelja razvojnih projektov; pripravo zrelih medobčinskih in regionalnih projektov, povezovanje virov financiranja ter strokovno podporo občinam in drugim nosilcem naložb.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Finančna in kadrovska krepitev ter na dokazih temelječe načrtovanje; Krepitev medinstitucionalnega sodelovanja in strokovne/administrativne podpore.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-i (izvajanje teritorialnih strategij) – posredna izvedbena skladnost; projektna pisarna je podporni mehanizem, ne samostojen vsebinski cilj sklada.

7.4.3. Upravljanje in podpora pravičnemu prehodu – nadgradnja Centra za pravični prehod SAŠA

Center za pravični prehod SAŠA (CPP) se bo kot že delujoč in uveljavljen podporni mehanizem nadalje razvijal ter vsebinsko in organizacijsko nadgrajeval. Njegova vloga bo usklajevanje in spremljanje procesa pravičnega prehoda, informiranje in vključevanje deležnikov, povezovanje podjetij, občin in institucij ter usmerjanje do podpornih programov in razvojnih priložnosti. CPP bo ohranil posebno vlogo pri upravljanju pravičnega prehoda, ločeno od mrežne regionalne projektne pisarne, ob njunem medsebojnem sodelovanju.

Usklajenost s specifičnimi cilji ReSRR 2026–2050: Celovit, medresorsko usklajen razvoj regij in krepitev regijskih središč z zaledjem; Krepitev medinstitucionalnega sodelovanja in strokovne/administrativne podpore.

Usklajenost s specifičnimi cilji predloga NNRP 2028–2034: 3a-iii (pravični prehod) – neposredna vsebinska navezava; 3c-ii (prekvalifikacije) glede na dejavnosti CPP.

8. DOLOČITEV RAZVOJNIH CILJEV IN KVANTIFICIRANIH KAZALNIKOV ZA SPREMLJANJE URESNIČEVANJA DOSEGANJA RAZVOJNIH CILJEV TER NAČIN NJIHOVEGA SPREMLJANJA

Razvojni cilji sledijo strateškim usmeritvam ORP ter prispevajo k specifičnim ciljem Strategije regionalnega razvoja Slovenije 2026–2050 (ReSRR) in relevantnim specifičnim ciljem predloga uredbe o nacionalnih in regionalnih partnerskih načrtih (NNRP). Izbor aktivnosti izhaja iz ugotovitev SWOT, razvojnih izzivov in prednosti, regionalne specializacije, matrike sledljivosti in podlag pravičnega prehoda. Pri povezavah NNRP je navedena vsebinska utemeljitev; dokončna pravna upravičenost se določi na ravni posamezne intervencije.

Pri vsaki prioriteti je določen en razvojni cilj, omejen nabor prednostnih aktivnosti in osrednji kazalnik. Podrobne definicije, izhodišča, ciljne vrednosti, viri in metode so v zaključnem okviru kazalnikov.

8.1. Povezana SAŠA regija - dostopna in povezana regija dveh dolin

Skladnost s strateškim ciljem ReSRR 2026–2050. Strateški cilj 1 ReSRR 2026–2050: Medsebojno povezane regije s celovitimi prostorskimi in trajnostnimi prometnimi rešitvami ter delujočimi mrežami javnih storitev. Povezana SAŠA s povezovanjem središč z zaledjem ter zagotavljanjem dostopa do storitev prispeva k izboljšanju povezanosti in dostopnosti Šaleške in Zgornje Savinjske doline.

8.1.1. Prometna povezanost in trajnostna mobilnost

Razvojni cilj SAŠA regije: Izboljšati notranjo in zunanjo prometno dostopnost ter vzpostaviti trajnostne povezave med središči in zaledjem.

Prednostne aktivnosti:

- Usklajeno načrtovanje in izvedba 3. razvojne osi, navezave Zgornje Savinjske doline ter odpravljanje ključnih prometnih ozkih grl za izboljšanje notranje in zunanje dostopnosti regije.
- Razvoj regionalnega intermodalnega prometnega sistema s povezovanjem javnega potniškega prometa, železniških povezav, prevozov na zahtevo, skupnostnih prevozov in kolesarskega omrežja, s posebnim poudarkom na dostopnosti Zgornje Savinjske doline.
- Spodbujanje brezemisijske in nizkoemisijske mobilnosti z uvajanjem okolju prijaznih vozil, posodobitvijo voznih parkov, razvojem sistemov izposoje vozil in koles ter spremljajoče infrastrukture.
- Urejanje trajnostne mobilnosti v turistično obremenjenih in naravovarstveno občutljivih območjih, vključno z intermodalnimi vozlišči, sistemi P+R, digitalnim upravljanjem dostopa in obiskovalnih tokov ter omejevanjem motornega prometa, zlasti na območju Logarske doline.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Delujoča mreža centralnih naselij in povezava z zaledjem oziroma funkcionalnimi urbanimi območji. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-viii podpira izboljšanje prometne povezljivosti, večmodalnosti in dostopnosti slabše povezanih območij: priprava 3. razvojne osi in navezave Zgornje Savinjske doline odpravlja regionalna ozka grla, povezovanje JPP, kolesarskih poti in prevozov na zahtevo pa krepi trajnostno mobilnost. NNRP 3a-i podpira celostni razvoj urbanih in podeželskih območij ter pravico ostati: boljši dostop do zaposlitve, šol in storitev zmanjšuje prostorsko prikrajšanost. Umestitev konkretnih cestnih projektov pod 3a-viii je treba preveriti glede na pogoje upravičenosti in prometno omrežje.

Predlagani kazalniki: Indeks delovne migracije (SRR 2026–2050); delež prebivalcev z dostopom do JPP (%); časovna dostopnost regionalnih središč (min); število uporabnikov novih in izboljšanih storitev trajnostne mobilnosti; dolžina novih in izboljšanih kolesarskih povezav (km); količina tovora, prepeljanega po železnici (ton/leto); zmogljivost železniške infrastrukture za tovorni promet (ton/leto).

8.1.2. Digitalna in storitvena dostopnost

Razvojni cilj SAŠA regije: Zmanjšati razlike v digitalni povezljivosti in dostopu do temeljnih storitev med obema dolinama.

Prednostne aktivnosti:

- Odpravljanje belih in sivih lis ter zagotavljanje visokozmogljive digitalne povezljivosti, zlasti v razpršenih in odmaknjenih naseljih.
- Razvoj in povezovanje mobilnih, skupnostnih in digitalno podprtih oblik dostopa do javnih in drugih storitev, vključno s skupnimi informacijskimi in rezervacijskimi rešitvami za prebivalce in obiskovalce.
- Krepitev digitalne vključenosti prebivalcev z usmerjenimi izobraževanji, terensko podporo in dostopnimi svetovalnimi storitvami za uporabo digitalnih javnih storitev, zlasti za starejše in ranljive skupine.
- Izboljšanje prostorske in organizacijske dostopnosti zdravstvenih, socialnovarstvenih in drugih temeljnih storitev, zlasti v Zgornji Savinjski dolini, z razvojem decentraliziranih, mobilnih in digitalno podprtih oblik njihovega izvajanja.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Učinkovita mreža državnih javnih storitev s tem, omogočimo dostop do njih; Ohranjanje storitev v pristojnosti občin. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-iv se uresničuje z odpravljanjem belih in sivih lis ter uvajanjem varnih digitalnih storitev. NNRP 3a-i podpira teritorialno infrastrukturo in storitve, s katerimi se v razpršenih naseljih zmanjšujejo razlike med urbanim središčem in zaledjem. NNRP 3c-iv je relevanten, kadar se razvijajo dejansko dostopne zdravstvene, socialne ali druge storitve ter pripadajoča infrastruktura, ne zgolj telekomunikacijsko omrežje.

Predlagani kazalniki: Širokopasovne povezave z vsaj 100 Mb/s v % pokritosti gospodinjstev (SRR 2026–2050); delež prebivalcev z ustrezno dostopnostjo temeljnih storitev (%); število uporabnikov novih in izboljšanih digitalno podprtih javnih storitev; število prebivalcev, vključenih v programe digitalnega opismenjevanja.

Posebne teritorialne aktivnosti Povezane SAŠA regije

- Zgornja Savinjska dolina: prednostno odpraviti prometno in digitalno nedostopnost, zlasti v odmaknjenih naseljih ter trajnostno upravljane mobilnosti na turistično obremenjenih območjih.

8.2. Konkurenčna SAŠA regija – inovacijsko podprta gospodarska preobrazba

Skladnost s strateškim ciljem ReSRR 2026–2050. Strateški cilj 2 ReSRR 2026–2050: Konkurenčne regije z vzpostavljenim okoljem za razvoj delovnih mest z višjo dodano vrednostjo. Konkurenčna SAŠA prispeva z razvojem energetskih in čistih tehnologij, inovacij, napredne industrije, MSP, kompetenc, lesne verige in lokalnih gospodarskih dejavnosti.

8.2.1. Energetika, čiste tehnologije in energetski sistemi prihodnosti

Razvojni cilj SAŠA regije: Razviti SAŠA v prepoznavno razvojno in demonstracijsko okolje čistih energetskih tehnologij.

Prednostne aktivnosti:

- Razvoj raziskovalnih, pilotnih in demonstracijskih projektov na področju novih energetskih rešitev, obnovljivih virov energije, hranilnikov energije, pametnih omrežij in učinkovite rabe energije.
- Krepitev sodelovanja med energetskimi in industrijskimi podjetji, raziskovalnimi organizacijami ter podpornim okoljem za razvoj, preizkušanje, komercializacijo in uvajanje čistih tehnologij.
- Spodbujanje investicij v razvoj in uvajanje novih energetskih tehnologij, proizvodnih rešitev ter posodobitev gospodarske javne infrastrukture, ki omogoča njihovo praktično uporabo v industriji in energetiki.
- Razvoj kompetenčnih centrov in specializiranih podpornih storitev za energetski prehod, vključno z razvojem novih poslovnih modelov ter tehnoloških, servisnih in vzdrževalnih dejavnosti.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Podporno okolje za podjetništvo; digitalna preobrazba, zelene tehnologije in krožno gospodarstvo. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-iii izrecno zajema pravični energetski in podnebni prehod, čisto energijo, energetsko učinkovitost, hranilnike, pametna omrežja ter energetske tehnologije. Regionalni pilotni in demonstracijski projekti izkoriščajo znanje obstoječega energetskega sistema za razvoj novih rešitev. NNRP 3a-v podpira raziskave, razvoj in uvajanje tehnologij: povezovanje podjetij in raziskovalnih organizacij omogoča prenos demonstriranih rešitev v uporabo, zlasti v MSP.

Predlagani kazalniki: Delež izdatkov za raziskave in razvoj v regionalnem BDP (SRR 2026–2050); število podjetij, vključenih v raziskovalno-razvojne in demonstracijske projekte energetskih tehnologij; število izvedenih demonstracijskih projektov naprednih energetskih tehnologij; število podjetij z uvedenimi naprednimi energetskimi rešitvami; zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (t CO_2 ekv./leto); letni prihranek končne energije (MWh/leto).

8.2.2. Napredna industrija, raziskave, inovacije in tehnološka preobrazba

Razvojni cilj SAŠA regije: Povečati produktivnost industrije in uporabo inovacij ter naprednih proizvodnih tehnologij s poudarkom na diverzifikaciji gospodarstva.

Prednostne aktivnosti:

- Spodbujanje produktivnih naložb v tehnološko posodobitev, avtomatizacijo, robotizacijo, digitalizacijo in uporabo umetne inteligence v industriji ter MSP.
- Razvoj skupnih raziskovalno-razvojnih, pilotnih in demonstracijskih projektov podjetij in raziskovalnih organizacij, s poudarkom na medpanožnem povezovanju, prenosu tehnologij in uvajanju inovacij v proizvodnjo.
- Zagotavljanje spodbud za prehod od razvoja in preizkušanja novih tehnologij do njihove industrijske uporabe in komercializacije, vključno s sofinanciranjem produktivnih naložb.
- Krepitev kompetenčnih centrov in podpornih programov za tehnološko preobrazbo podjetij, vključno s strokovno podporo pri pripravi in izvedbi razvojnih ter investicijskih projektov.
- Razvoj in posodabljanje gospodarske javne infrastrukture, potrebne za uvajanje naprednih tehnologij in razvoj novih industrijskih dejavnosti.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Razvoj kompetenc ter usklajeno spodbujanje RRI dejavnosti v regijah; Podporno okolje za podjetništvo; digitalna preobrazba, zelene tehnologije in krožno gospodarstvo. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-ii krepi konkurenčnost industrijske baze in trajnostne proizvodnje; podpora avtomatizaciji in robotizaciji povečuje produktivnost ter zmanjšuje odvisnost regije od ozke industrijske strukture (diverzifikacija gospodarstva). NNRP 3a-iv podpira digitalno preobrazbo, zato je relevanten za uvedbo umetne inteligence in naprednih digitalnih rešitev. NNRP 3a-v zajema skupne RRI projekte in prenos inovacij v podjetja, zlasti MSP.

Predlagani kazalniki: Bruto dodana vrednost na zaposlenega (EUR; SRR 2026–2050); delež izdatkov za raziskave in razvoj v regionalnem BDP (%; SRR 2026–2050); število podjetij, vključenih v skupne raziskovalno-razvojne in inovacijske projekte; število razvitih prototipov in izvedenih pilotnih projektov; število izvedenih demonstracijskih projektov naprednih proizvodnih tehnologij; število podjetij z uvedenimi novimi tehnološkimi in digitalnimi rešitvami.

8.2.3. Podjetništvo, MSP in odporne vrednostne verige

Razvojni cilj SAŠA regije: Razširiti gospodarsko bazo in okrepiti odpornost mikro, malih in srednjih podjetij.

Prednostne aktivnosti:

- Spodbujanje ustanavljanja (start-up), rasti (scale-up) in diverzifikacije mikro, malih in srednjih podjetij ter razvoja novih dejavnosti z višjo dodano vrednostjo.
- Krepitev podjetniškega podpornega okolja, inkubatorjev, B2B povezovanja, internacionalizacije in dostopa do finančnih spodbud, s poudarkom na povezovanju podjetij znotraj regije in širše.
- Prepoznavanje vrzeli v obstoječih vrednostnih verigah ter spodbujanje povezovanja podjetij, razvoja manjkajočih dejavnosti in lokalnih dobaviteljskih povezav, vključno s povezovanjem turizma, kmetijstva, obrti in drugih gospodarskih dejavnosti.
- Spodbujanje investicij v nove proizvodne in storitvene dejavnosti, ki dopolnjujejo regionalne vrednostne verige, povečujejo lokalno ustvarjeno dodano vrednost ter zmanjšujejo odvisnost od zunanjih dobaviteljev.
- Zagotavljanje in funkcionalni razvoj poslovnih con, podjetniških inkubatorjev ter saniranih in degradiranih površin za nove gospodarske dejavnosti, vključno s potrebno gospodarsko javno infrastrukturo.
- Spodbujanje krožnih in skupnostnih poslovnih modelov, učinkovite rabe surovin ter razvoja lokalnih gospodarskih in samooskrbnih verig.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Podporno okolje za podjetništvo; digitalna preobrazba, zelene tehnologije in krožno gospodarstvo; Umeščanje in upravljanje ekonomsko-poslovne ter podjetniške, tehnološke in inovacijske infrastrukture. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-ii izrecno naslavlja konkurenčnost MSP, odporne dobavne verige in trajnostno proizvodnjo. Ciljne spodbude mikro in malim podjetjem, povezovanje B2B ter razvoj primernih poslovnih lokacij omogočajo gospodarsko diverzifikacijo in zmanjšujejo odvisnost od velikih zaposlovalcev. NNRP 3a-v je neposredno relevanten za uvajanje

inovacij v podprta MSP; splošno podjetniško svetovanje samo po sebi še ne pomeni prispevka k temu cilju.

Predlagani kazalniki: Bruto dodana vrednost na zaposlenega (EUR; SRR 2026–2050); število novoustanovljenih podjetij; število podprtih podjetij; vrednost zasebnih naložb podprtih podjetij (EUR); število vzpostavljenih novih dobaviteljskih razmerij; število podjetij, vključenih v programe podjetniške podpore; površina novih in revitaliziranih gospodarskih območij (ha).

8.2.4. Kompetence in kadri za gospodarsko preobrazbo

Razvojni cilj SAŠA regije: Zagotoviti razvoj kompetenc, vseživljenjsko učenje in uspešne karierne prehode za potrebe gospodarstva, večjo zaposljivost in kakovost življenja prebivalcev.

Prednostne aktivnosti:

- Usklajevanje poklicnih, strokovnih in visokošolskih izobraževalnih programov s potrebami regionalnega gospodarstva, zlasti energetike, napredne industrije, digitalizacije, lesarstva in drugih razvojno pomembnih dejavnosti.
- Razvoj in izvajanje programov vseživljenjskega učenja, usposabljanja, dokvalifikacij in prekvalifikacij za zaposlene, iskalce zaposlitve in druge prebivalce, s posebnim poudarkom na delavcih, prizadetih zaradi premogovnega prehoda, ter zagotavljanju trajnih podpornih mehanizmov.
- Posodabljanje in razvoj izobraževalnih programov na celotni izobraževalni vertikali, vključno z novimi srednješolskimi, višješolskimi in visokošolskimi programi ter krepitvijo praktičnega izobraževanja v sodelovanju z delodajalci.
- Razvoj krajših, prilagodljivih oblik izobraževanja in usposabljanja, vključno z mikrodokazili, priznavanjem neformalno pridobljenega znanja ter pridobivanjem poklicnih kvalifikacij glede na potrebe trga dela.
- Krepitev kariernega svetovanja, zaposlitvenih spodbud in usklajenih podpornih storitev za razvoj kompetenc, zaposljivosti, samozaposlovanja ter uspešnih kariernih prehodov.
- Posodabljanje in razvoj izobraževalne infrastrukture, specializiranih učilnic, laboratorijev in prostorov za praktično usposabljanje ter zagotavljanje ustreznih dijaških in študentskih nastanitvenih zmogljivosti.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Razvoj kompetenc ter usklajeno spodbujanje RRI dejavnosti v regijah. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3c-ii podpira izboljšanje izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega pridobivanja spretnosti, predvsem izpopolnjevanje in prekvalifikacije. Prilagoditev programov energetiki, industriji in lesarstvu odgovarja na konkretno pomanjkanje kadrov. NNRP 3c-i podpira zaposlovanje in mobilnost delovne sile: karierni prehodi delavcev iz premogovnih dejavnosti v nova delovna mesta zmanjšujejo socialna tveganja prestrukturiranja.

Predlagani kazalniki: Stopnja delovne aktivnosti (%; SRR 2026–2050); delež prebivalstva (25–64 let) s terciarno izobrazbo (%; SRR 2026–2050); število udeležencev programov izobraževanja, usposabljanja in prekvalifikacij; delež udeležencev, zaposlenih po zaključku usposabljanja (%); število udeležencev s pridobljeno kvalifikacijo; število novih ali posodobljenih izobraževalnih programov; število oseb, ki so uspešno prešle v novo zaposlitev.

8.2.5. Lesna veriga in trajnostni materiali

Razvojni cilj SAŠA regije: Povečati lokalno predelavo lesa in dodano vrednost izdelkov iz lesa ter trajnostnih materialov.

Prednostne aktivnosti:

- Spodbujanje razvoja celovite regionalne lesnopredelovalne verige, od trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, pridobivanja in primarne predelave lesa do razvoja končnih izdelkov z visoko dodano vrednostjo.
- Spodbujanje investicij v lesnopredelovalne zmogljivosti, tehnološko posodobitev proizvodnje ter vzpostavljanje skupne predelovalne in podporne infrastrukture, vključno z lesnopredelovalnimi centri.
- Krepitev povezovanja lastnikov gozdov, gozdarskih in lesnopredelovalnih podjetij, raziskovalnih ter drugih organizacij za razvoj lokalnih dobaviteljskih povezav in zadrževanje čim večje dodane vrednosti v regiji.
- Razvoj naprednih lesnih izdelkov, bioosnovanih materialov in krožnih poslovnih modelov, s poudarkom na učinkoviti in kaskadni rabi lesa ter uporabi lesnih ostankov.
- Razvoj in prilagajanje lesarskih izobraževalnih programov ter praktičnega usposabljanja v sodelovanju s podjetji in izobraževalnimi ustanovami, s posebnim poudarkom na zagotavljanju ustreznih kadrov v Zgornji Savinjski dolini.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Podporno okolje za podjetništvo; digitalna preobrazba, zelene tehnologije in krožno gospodarstvo; Razvoj kompetenc ter usklajeno spodbujanje RRI dejavnosti v regijah. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-ii podpira konkurenčno proizvodnjo in odporne vrednostne verige; lokalna predelava lesa podaljšuje regionalno verigo dodane vrednosti. NNRP 3a-v je relevanten za razvoj novih bioosnovanih materialov in inovativnih izdelkov. Povezava s 3d-iii je dopolnilna in velja le za projekte, ki dokazljivo prispevajo k vitalnosti podeželja ali generacijski prenovi; razvoj lesarskih izobraževalnih programov pa se vsebinsko navezuje tudi na 3c-ii.

Predlagani kazalniki: Bruto dodana vrednost na zaposlenega (EUR; SRR 2026–2050); število podjetij, vključenih v skupne projekte lesne verige; število podprtih lesnopredelovalnih podjetij; vrednost naložb v lesnopredelovalne zmogljivosti (EUR); število razvitih novih lesnih izdelkov in bioosnovanih materialov; število udeležencev lesarskih izobraževalnih programov in usposabljanj.

8.2.6. Regenerativni turizem in lokalne vrednostne verige

Razvojni cilj SAŠA regije: Krepiti lokalne vrednostne verige in razvijati regenerativni turizem, ki izboljšuje kakovost življenja prebivalcev.

Prednostne aktivnosti:

- Spodbujanje razvoja kakovostnih, manjših turističnih nastanitev in regenerativnih turističnih produktov, ki temeljijo na lokalnih potencialih, ohranjanju naravne in kulturne dediščine ter prispevajo h kakovosti bivanja prebivalcev.
- Krepitev povezovanja turizma s kmetijstvom, lokalno kulinariko, obrtjo, kulturo in drugimi dejavnostmi za razvoj celovitih lokalnih vrednostnih verig, skupne ponudbe in večje lokalne dodane vrednosti.

- Spodbujanje lokalne samooskrbe in skupnostnih poslovnih modelov, zlasti na področju prehrane, energije in lokalnih surovin, ter njihovega vključevanja v turistično ponudbo in vsakdanje življenje prebivalcev.
- Razvoj skupne turistične in spremljajoče infrastrukture ter digitalno podprtih sistemov za povezovanje ponudnikov, informiranje, rezervacije in upravljanje turističnih tokov.
- Uvajanje celostnega upravljanja obiska in trajnostne mobilnosti v turistično obremenjenih in naravovarstveno občutljivih območjih, zlasti v Logarski dolini in na območju Šaleških jezer, vključno s sistemi P+R, rezervacijami dostopa ter trajnostnimi oblikami prevoza.
- Krepitev skupnega upravljanja in promocije turistične destinacije SAŠA ter povezovanja obeh dolin, s poudarkom na uravnoteženem razvoju turizma, zmanjševanju obremenitev okolja in souporabi infrastrukture za prebivalce in obiskovalce.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Boljša dostopnost storitev ter pogoji za gospodarstvo in kakovostna delovna mesta; Krepiti samooskrbo regij. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-ix neposredno podpira trajnostni turizem ter naravno in kulturno dediščino. Manjše kakovostne nastanitve, lokalni produkti in upravljanje obiska krepijo dodano vrednost ob omejevanju obremenitev občutljivega alpskega prostora. NNRP 3a-i podpira celostni razvoj podeželja in pravico ostati: povezava turizma s kmetijstvom, obrtjo, lokalnimi storitvami in trajnostno mobilnostjo ustvarja koristi tudi za stalne prebivalce.

Predlagani kazalniki: Bruto dodana vrednost na zaposlenega (EUR; SRR 2026–2050); število turističnih in drugih podjetij, vključenih v lokalne vrednostne verige; število novih ali izboljšanih regenerativnih turističnih produktov; število podprtih turističnih ponudnikov; delež obiskovalcev, ki uporabljajo trajnostne oblike prevoza (%).

Posebne teritorialne aktivnosti Konkurenčne SAŠA regije

- Območje pravičnega prehoda Šaleške doline: povezati energetsko in industrijsko preobrazbo z novimi delovnimi mesti in prekvalifikacijami.

8.3. Odporna SAŠA regija – podnebno odporna regija z visoko kakovostjo bivanja

Skladnost s strateškim ciljem ReSRR 2026–2050. Strateški cilj 3 ReSRR 2026–2050: Zagotoviti odporne regije, sposobne prilagajanja podnebnim spremembam in kriznim razmeram, z lokalno samooskrbnimi sistemi ter visoko kakovostjo bivanja in storitev. Odporna SAŠA prispeva s pravičnim prehodom, vodno in podnebno varnostjo, kakovostjo bivanja ter lokalno samooskrbo.

8.3.1. Pravični energetski prehod, energetska in okoljska odpornost

Razvojni cilj SAŠA regije: Zagotoviti pravičen in socialno vzdržen energetski prehod ter zanesljivo oskrbo z energijo.

Prednostne aktivnosti:

- Posodabljanje in razogljičenje sistemov ogrevanja in hlajenja ter razvoj energetsko učinkovitih sistemov lokalne oskrbe z energijo, vključno z vključevanjem novih obnovljivih virov energije in zmanjševanjem porabe energije.

- Spodbujanje investicij v obnovljive vire energije, hranilnike energije in skupnostno energetsko samooskrbo z zagotavljanjem finančnih, tehničnih in drugih podpor za gospodinjstva, občine, podjetja ter energetske skupnosti, s poudarkom na zanesljivosti oskrbe in večji energetski odpornosti regije.
- Razvoj in uvajanje rešitev za izkoriščanje odvečne toplote iz industrijskih, komunalnih in drugih procesov ter njeno vključevanje v sisteme ogrevanja, s poudarkom na medsektorskem in medobčinskem povezovanju.
- Izvajanje celovitih energetskih prenov stanovanjskih, javnih in drugih stavb, vključno s kulturno zaščitenimi objekti, s prednostnim poudarkom na zmanjševanju potreb po energiji in izboljšanju energetske učinkovitosti.
- Izvajanje ukrepov za zmanjševanje energetske revščine in zagotavljanje cenovno dostopne, zanesljive ter trajnostne oskrbe z energijo za prebivalce.
- Sanacija in ponovna uporaba degradiranih območij, objektov ter opuščene rudarske in energetske infrastrukture za nove gospodarske, javne in okoljske funkcije, vključno z energetsko izrabo jamske vode, podzemnih prostorov in drugih infrastrukturnih zmogljivosti, ob upoštevanju okoljske varnosti in podnebne odpornosti območij.
- Spodbujanje regionalno povezanih krožnih energetskih rešitev, vključno z energetsko izrabo ustreznih odpadnih in sekundarnih virov, ki prispevajo k zmanjševanju stroškov, učinkovitejši rabi virov in energetski odpornosti regije.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Zaščita pred naravnimi nesrečami in prilagajanje podnebnim spremembam; Krepiti samooskrbo regij. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-iii zajema pravični energetski prehod, razogljičenje, učinkovito rabo energije in razvoj čiste energetske infrastrukture. Posodobitev lokalne oskrbe in ogrevanja zmanjšuje energetsko ranljivost gospodinjstev ter odvisnost od premoga. NNRP 3a-x podpira okoljsko odpornost, sanacijo in učinkovito rabo virov: ponovna uporaba degradiranih površin je skladna, kadar vključuje dejanske okoljske ali krožne učinke; zgolj poslovna gradnja potrebuje dodatno vsebinsko utemeljitev.

Predlagani kazalniki: Število prebivalcev z izboljšano energetsko oskrbo; letni prihranek energije (MWh/leto); zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (t CO_2 ekv./leto); nova zmogljivost proizvodnje energije iz OVE (MW); letna proizvodnja energije iz OVE (MWh/leto); energetsko prenovljena površina stavb (m^2); število gospodinjstev z izboljšano energetsko učinkovitostjo; število vzpostavljenih energetskih skupnosti; površina ponovno uporabljenih degradiranih območij (ha).

8.3.2. Odpornost na poplave in druga naravna tveganja ter krepitev intervencijske zmogljivosti

Razvojni cilj SAŠA regije: Povečati podnebno odpornost, zmanjšati ogroženost zaradi naravnih nesreč in okrepiti intervencijski odziv ter varnost.

Prednostne aktivnosti:

A. Aktivnosti v pristojnosti države – sodelovanje in usklajevanje na regionalni ravni

- Usklajevanje z državnimi institucijami pri načrtovanju in izvajanju protipoplavnih, protiplazovnih ter drugih ukrepov za zmanjševanje podnebnih tveganj, s poudarkom na prednostnih območjih Zgornje Savinjske doline.

- Spodbujanje priprave strokovnih podlag, hidroloških študij in celovitih rešitev za upravljanje vodotokov ter zmanjševanje poplavne in erozijske ogroženosti, ob vključevanju aktivnosti lokalne skupnosti.
- Vzpostavitev rednega usklajevanja med državo in občinami glede načrtovanih ukrepov, investicij, časovnic in možnosti vključevanja lokalnih pobud.

B. Aktivnosti v pristojnosti občin in regionalnega sodelovanja

- Posodabljanje in razvoj vodovodne, kanalizacijske in druge komunalne infrastrukture, vključno z odvajanjem in čiščenjem odpadnih voda v naseljih pod 2.000 PE, ločevanjem meteornih voda ter zagotavljanjem rezervnih virov pitne in požarne vode.
- Krepitev podnebne odpornosti lokalne javne infrastrukture ter izvajanje lokalnih ukrepov za zmanjševanje posledic poplav in drugih naravnih nesreč v okviru občinskih pristojnosti.
- Razvoj regionalno povezanih in specializiranih zmogljivosti zaščite, reševanja in pomoči, vključno z intervencijskimi centri, gorskim reševanjem ter zagotavljanjem ustrezne opreme in infrastrukture.
- Vzpostavljanje lokalnih in regionalnih zmogljivosti za krizno oskrbo, rezervne vire energije ter zagotavljanje delovanja ključnih storitev ob izrednih dogodkih.
- Krepitev obveščanja, ozaveščanja in vključevanja prebivalcev v načrtovanje lokalnih ukrepov, preventivo ter pripravljenost na podnebna tveganja in naravne nesreče.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Zaščita pred naravnimi nesrečami in prilagajanje podnebnim spremembam. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-x izrecno podpira prilagajanje podnebnim spremembam, rešitve na podlagi narave, vodno odpornost, odpadne vode in kakovost vode. Protipoplavni ukrepi, ureditev kanalizacije v manjših naseljih in rezervni vodni viri neposredno zmanjšujejo ugotovljena tveganja. NNRP 3b-ii podpira pripravljenost na krize in nesreče, 3b-iii pa civilno zaščito in odzivne zmogljivosti; zato sta relevantna za povezane intervencijske centre in specializirano reševanje.

Predlagani kazalniki: Število prebivalcev z zmanjšano izpostavljenostjo poplavam in drugim naravnim tveganjem; število prebivalcev z izboljšanim dostopom do sistemov odvajanja in čiščenja odpadnih voda; število prebivalcev z izboljšano zanesljivostjo oskrbe s pitno vodo; število izvedenih ukrepov za zmanjševanje poplavne in druge naravne ogroženosti; število novih ali posodobljenih intervencijskih in reševalnih zmogljivosti; število prebivalcev, zajetih z izboljšanimi sistemi zaščite, reševanja in obveščanja.

8.3.3. Kakovost bivanja, vitalno podeželje in lokalna samooskrba

Razvojni cilj SAŠA regije: Izboljšati pogoje za pravico ostati, demografsko vitalnost in lokalno samooskrbo.

Prednostne aktivnosti:

- Spodbujanje razvoja cenovno dostopnih stanovanj, javnih najemnih stanovanj in drugih oblik bivanja, prilagojenih potrebam različnih skupin prebivalcev, zlasti mladih, kvalificiranemu kadru, starejših in ranljivih skupin.

- Izboljšanje dostopnosti zdravstvenih, socialnovarstvenih, izobraževalnih in drugih temeljnih storitev, zlasti na podeželju in v odmaknjenih naseljih, vključno z razvojem decentraliziranih in skupnostnih oblik njihovega izvajanja.
- Razvoj in izvajanje dostopnih socialnovarstvenih, medgeneracijskih in skupnostnih storitev ter programov za starejše, mlade, invalide in druge ranljive skupine, vključno z dnevnimi centri, skupnostnimi oblikami bivanja, prostovoljstvom in socialnimi inovacijami.
- Spodbujanje vitalnosti kmetij, generacijske prenove in dopolnilnih dejavnosti, trajnostnega upravljanja kmetijskih zemljišč ter ohranjanja kulturne krajine.
- Razvoj lokalnih prehranskih in drugih samooskrbnih verig s povezovanjem pridelovalcev, predelovalcev, gostincev, javnih zavodov in potrošnikov ter uvajanjem skupnih tržnih, distribucijskih in digitalnih rešitev.
- Krepitev prepoznavnosti in uporabe lokalnih proizvodov ter storitev z nadgradnjo obstoječih kolektivnih blagovnih znamk, skupno promocijo in ozaveščanjem o pomenu lokalne samooskrbe.
- Spodbujanje dostopnih kulturnih, športnih in drugih skupnostnih programov ter razvoja pripadajoče infrastrukture, ki prispevajo k vitalnosti podeželja, družbeni povezanosti in kakovosti življenja.

Aktivnosti 3.3 celovito podpirajo načelo Right to Stay – ustvarjanje pogojev, da lahko prebivalci v obeh dolinah kakovostno živijo, delajo in ostanejo v svojem okolju in se dopolnjujejo z ostalimi prioritetami, največje dileme in rešitev glede razdelitve:

V 8.1.2 se vprašamo: Kako prebivalcem zagotovimo dostop do storitev? Digitalna infrastruktura, mobilne storitve, terenska podpora, digitalne rešitve in prostorska dostopnost.

V 8.3.3 se vprašamo: Katere storitve in pogoje za kakovostno življenje razvijamo? Stanovanja, zdravstvene in socialnovarstvene storitve, dnevni in medgeneracijski centri, skupnostni programi, lokalna samooskrba.

V 8.4.1 se vprašamo: Kako organiziramo sodelovanje in podporno okolje? Povezovanje občin, javnih institucij, nevladnih organizacij in drugih deležnikov, vključno z regionalnim stičišči.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Ohranjanje storitev v pristojnosti občin; Boljša dostopnost storitev ter pogoji za gospodarstvo in kakovostna delovna mesta; krepiti samooskrbo regij. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-i podpira privlačnost ozemelj, celostni razvoj podeželja in pravico ostati: dostopne storitve ter stanovanja zmanjšujejo razloge za odseljevanje. NNRP 3a-vii je neposredno povezan z dostopnimi in socialnimi stanovanji, 3c-iv z dostopom do storitev in infrastrukture. NNRP 3d-ii podpira prehransko varnost, 3d-iii pa razvoj in generacijsko prenovo podeželja; lokalne prehranske verige in ohranjanje vitalnih kmetij zato prispevajo k samooskrbi in demografski vitalnosti.

Predlagani kazalniki: Stopnja stanovanjske prikrajšanosti po kakovosti stanovanja (%; SRR 2026–2050); stopnja tveganja socialne izključenosti (%; SRR 2026–2050); pričakovana leta zdravega življenja ob rojstvu (SRR 2026–2050); samoocena prebivalstva o zadovoljstvu z življenjem (SRR 2026–2050); število novih ali prenovljenih cenovno dostopnih stanovanj; število prebivalcev z izboljšanim dostopom do javnih in skupnostnih storitev; število uporabnikov novih ali izboljšanih zdravstvenih in socialnovarstvenih storitev; število udeležencev socialnih in podpornih programov; število uporabnikov novih ali izboljšanih kulturnih, športnih in skupnostnih programov; število podprtih kmetij in

podeželskih podjetij; število vzpostavljenih lokalnih prehranskih in drugih dobaviteljskih verig; sprememba števila prebivalcev v odmaknjenih naseljih (%).

Posebne teritorialne aktivnosti

- Zgornja Savinjska dolina: zmanjšati ogroženost zaradi poplav in drugih naravnih nesreč in izboljšati dostop do storitev ter ustvariti pogoje za ostajanje prebivalcev.
- Območje pravičnega prehoda Šaleške doline: zagotoviti preobrazbo in očiščenje energetskega sistema s poudarkom na energetski učinkovitosti ter ponovno uporabo degradiranih površin, vključno s krožnimi rešitvami.

8.4. Upravljanje za učinkovito izvedbo – povezana in projektno sposobna regija

Skladnost s strateškim ciljem ReSRR 2026–2050. Strateški cilj 4 ReSRR 2026–2050: Učinkovito večnivojsko upravljanje za regionalni razvoj. SAŠA regija prispeva z usklajevanjem desetih občin, skupno projektno pripravo in nadgradnjo obstoječih mehanizmov pravičnega prehoda.

8.4.1. Povezano regionalno razvojno upravljanje in partnerstva

Razvojni cilj SAŠA regije: Vzpostaviti učinkovito in vključujoče večnivojsko upravljanje razvojnih prioritet desetih občin, ki temelji na nadgradnji obstoječega podpornega okolja, partnerstev in podpornih mrež.

Prednostne aktivnosti:

- Krepitev usklajenega regionalnega razvojnega upravljanja ter povezovanja občin, države, gospodarstva, izobraževalnih in raziskovalnih ustanov ter drugih deležnikov pri načrtovanju in izvajanju razvojnih ukrepov, ob upoštevanju razvojnih potreb in posebnosti obeh dolin, ki ga vodi Razvojna agencija SAŠA.
- Krepitev sodelovanja in vključevanja obstoječih regionalnih razvojnih partnerstev in podpornih mrež, zlasti LAS Zgornje Savinjske in Šaleške doline (LAS ZSDŠD) pri razvoju podeželja ter regionalnega stičišča nevladnih organizacij NOVUS pri vključevanju civilne družbe, prostovoljstva in razvoju skupnostnih pobud.
- Spodbujanje aktivnega sodelovanja gospodarstva, podpornih institucij, nevladnih organizacij in prebivalcev pri oblikovanju razvojnih prioritet, pripravi skupnih projektov in sprejemanju razvojnih odločitev.
- Vzpostavitev usklajenega sistema spremljanja, vrednotenja in poročanja o izvajanju regionalnih razvojnih ukrepov ter njihovih učinkih, vključno z rednim vključevanjem deležnikov in uporabo rezultatov za prilagajanje razvojnih aktivnosti.

Aktivnosti se bodo v naslednjem obdobju 2028-2034 izvajale tudi v okviru aktivnih Odborov Območnega razvojne sveta SAŠA regije, ki je sestavljano iz občin, gospodarstva in nevladnih organizacij.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Celovit, medresorsko usklajen razvoj regij in krepitev regijskih središč z zaledjem; Krepitev medinstitucionalnega sodelovanja in strokovne/administrativne podpore. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-i podpira teritorialne strategije celostnega razvoja urbanih in podeželskih območij. Medobčinsko usklajevanje naložb in povezovanje obeh dolin

ustvarjata izvedbene pogoje za takšne strategije. Prispevek je predvsem posreden: samo usklajevanje ni samostojen specifični cilj NNRP, ampak mora biti povezano z vsebinsko opredeljenimi teritorialnimi ukrepi.

Predlagani kazalniki: Število skupnih regijskih razvojnih pobud; število medobčinskih in medinstitucionalnih razvojnih partnerstev; število deležnikov, vključenih v pripravo in izvajanje regionalnih razvojnih ukrepov; število izvedenih skupnih razvojnih projektov; število pripravljenih poročil o spremljanju in vrednotenju izvajanja ORP.

8.4.2. Mrežna regionalna projektna pisarna in priprava razvojnih naložb

Razvojni cilj SAŠA regije: Povečati projektno pripravljenost in sposobnost izvedbe strateških razvojnih naložb.

Prednostne aktivnosti:

- Vzpostavitev mrežne regionalne projektne pisarne pod koordinacijo RA SAŠA, ki na podlagi interesa in potreb povezuje obstoječe kadrovske in strokovne zmogljivosti občin, podpornih institucij, gospodarstva ter drugih razvojnih partnerjev, brez ustanavljanja nove samostojne organizacije.
- Povezovanje in vključevanje strokovnjakov s specifičnimi znanji na področjih razvojne specializacije SAŠA regije ter kompetencami za pripravo, financiranje in izvajanje razvojnih projektov, vključno s pridobivanjem nacionalnih in evropskih sredstev.
- Skupna priprava in razvoj prednostnih medobčinskih in regijskih projektov do stopnje investicijske in izvedbene pripravljenosti (ready to go), vključno s projektno in investicijsko dokumentacijo, oblikovanjem partnerstev ter finančnih konstrukcij.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Finančna in kadrovska krepitev ter na dokazih temelječe načrtovanje; Krepitev medinstitucionalnega sodelovanja in strokovne/administrativne podpore. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-i omogoča podporo izvajanju celostnih teritorialnih strategij, zato skupna projektna priprava pomaga pretvoriti regionalne potrebe v zrele in povezane naložbe. Mrežna projektna pisarna je izvedbeni mehanizem, ne samostojen vsebinski specifični cilj sklada; prispevek k NNRP se izkazuje prek pripravljenih projektov, ki dejansko uresničujejo posamezne specifične cilje.

Predlagani kazalniki: Število skupnih regijskih projektov, pripravljenih do investicijske in izvedbene pripravljenosti; število projektov z zagotovljenim financiranjem; vrednost uspešno pridobljenih nacionalnih in evropskih sredstev (EUR); število občin in drugih razvojnih partnerjev, vključenih v skupno projektno pripravo.

8.4.3. Soupravljanje in podpora pravičnemu prehodu

Razvojni cilj SAŠA. Okrepiti usklajevanje in podporo pravičnemu prehodu ter dostopnost njegovih razvojnih priložnosti.

Prednostne aktivnosti:

- Vsebinska nadgradnja obstoječega Centra za pravični prehod SAŠA kot regionalne vstopne točke za informiranje, svetovanje, povezovanje in vključevanje deležnikov v procese pravičnega prehoda.

- Nadgradnja regionalnega soupravljanja pravičnega prehoda pod koordinacijo RA SAŠA, ki povezuje dosedanje soupravljanje Sklada za pravični prehod z nalogami razvojnega prestrukturiranja SAŠA premogovne regije po Zakonu o razvojnem prestrukturiranju.
- Sodelovanje pri pripravi, usklajevanju, izvajanju, spremljanju in vrednotenju programov ter ukrepov pravičnega prehoda in razvojnega prestrukturiranja, vključno s sodelovanjem s pristojnimi ministrstvi, občinami in drugimi deležniki.
- Povezovanje podjetij, zaposlenih, lokalnih skupnosti in podpornih institucij s programi gospodarskega prestrukturiranja, zaposlovanja, prekvalifikacij in novih razvojnih naložb ter spremljanje gospodarskih, socialnih in okoljskih učinkov prehoda.

Utemeljitev skladnosti z ReSRR. Celovit, medresorsko usklajen razvoj regij in krepitev regijskih središč z zaledjem; Krepitev medinstitucionalnega sodelovanja in strokovne/administrativne podpore. Aktivnosti prispevajo k temu cilju z odpravljanjem razvojnih ovir in uporabo razvojnih potencialov, opredeljenih za to prioriteto.

Utemeljitev prispevka k specifičnim ciljem NNRP. NNRP 3a-iii vključuje pravični energetski prehod: Center za pravični prehod SAŠA lahko usklajuje prestrukturiranje, informiranje in povezovanje novih energetskih ter gospodarskih naložb s potrebami prebivalcev. NNRP 3c-ii je relevanten za konkretne programe nadgradnje kompetenc in prekvalifikacij. Delovanje centra samo po sebi ne zagotavlja neposrednega učinka; ta se utemelji z izvedenimi podpornimi storitvami, programi in doseženimi rezultati prehoda.

Predlagani kazalniki: Število uporabnikov storitev Centra za pravični prehod SAŠA; število deležnikov, vključenih v podporne programe pravičnega prehoda; število projektov, podprtih v okviru soupravljanja pravičnega prehoda; število izvedenih informativnih, svetovalnih in izobraževalnih aktivnosti; število pripravljenih analiz in poročil o učinkih pravičnega prehoda.

Posebne teritorialne aktivnosti

- Območje pravičnega prehoda Šaleške doline: usklajevati izvedbo prek obstoječega CPP; na ravni celotne SAŠA pa zagotoviti mrežno projektno podporo in skupno pripravo projektov.

8.5. Okvir kazalnikov in način spremljanja

Kazalnike je treba spremljati za deset občin SAŠA, kjer je mogoče tudi ločeno za Šaleško in Zgornjo Savinjsko dolino. Izhodiščne vrednosti se določijo za zadnje razpoložljivo primerljivo leto (prednostno 2025/2026), ciljne vrednosti za leto 2034 pa po potrditvi investicijskih in programskih obsegov. Neznanih vrednosti ni primerno nadomestiti z ocenami brez podlage.

Krovni in splošni kazalniki ReSRR

Krovni in splošni kazalniki se bodo spremljali na nivoju celotne Savinjske razvojne regije, saj BDP na prebivalca ni možen za območje SAŠA, ostale kazalnike bo SAŠA regija spremljala na nivoju območja 10 občin.

Raven	Kazalniki	Vir	Smer
Krovni: gospodarska razvitost	BDP na prebivalca; BDV na zaposlenega; izvoz v regionalnem BDP; izdatki za RRI v BDP	SURS / AJPES / ARIS	Rast

Splošni: regionalne razlike	Koeficient variacije BDP na prebivalca; razmerje med najbolj in najmanj razvito regijo	SURS	Znižanje
Splošni: razvojno dohitevanje	BDP na prebivalca glede na povprečje EU-27	Eurostat / SURS	Rast
Splošni: policentrični razvoj	Indeks delovne migracije; gostota poseljenosti	SURS	Znižanje / ohranitev

Opomba: Kazalniki ReSRR se uradno spremljajo predvsem na ravni statističnih razvojnih regij (NUTS 3); pri območju desetih občin SAŠA je potrebna preveritev podatkovne razpoložljivosti in metodološko označevanje morebitnih nadomestnih kazalnikov.

Operativna matrika kazalnikov razvojnih ciljev

Ključno področje / prioriteta	Kazalnik	Izhodišče	Cilj 2034	Vir / metoda
8.1. POVEZANA SAŠA – dostopna in policentrično povezana regija				
8.1.1. Prometna povezanost in trajnostna mobilnost	Delež prebivalcev do 500 m od postajališča JPP s primerno frekvenco (%; SRR)	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	SURS / pristojni upravljavci JPP; prostorski izračun
	Časovna dostopnost regionalnih središč (min)	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	DRSI, prometni model; izračun potovalnega časa
	Število uporabnikov novih in izboljšanih storitev trajnostne mobilnosti	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Evidence izvajalcev storitev; različni uporabniki
8.1.2. Digitalna in storitvena dostopnost	Širokopasovne povezave z vsaj 100 Mb/s v % pokritosti gospodinjstev (SRR)	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	AKOS; agregacija pokritosti po občinah
	Število uporabnikov novih in izboljšanih digitalno podprtih javnih storitev	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Evidence izvajalcev javnih storitev
8.2. KONKURENČNA SAŠA – inovativna in gospodarsko preobražena regija				
8.2.1. Energetika, čiste tehnologije in energetski sistemi prihodnosti	Število podjetij, vključenih v raziskovalno-razvojne in demonstracijske projekte energetskih tehnologij	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Evidence projektnih konzorcijev; različna podjetja
	Število izvedenih demonstracijskih projektov naprednih energetskih tehnologij	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Projektna poročila; zaključeni demonstratorji
8.2.2. Napredna industrija, raziskave, inovacije in tehnološka preobrazba	Bruto dodana vrednost na zaposlenega (EUR; SRR)	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	AJPES; agregacija po občinah, metodološka preveritev
	Število podjetij, vključenih v skupne raziskovalno-razvojne in inovacijske projekte	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Evidence izvajalcev; različna podjetja
8.2.3. Podjetništvo, MSP in odporne vrednostne verige	Število podprtih podjetij	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Evidence podpornih programov; različna podjetja
	Število vzpostavljenih novih dobaviteljskih razmerij	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Poročila podjetij in B2B programov; nova sodelovanja
8.2.4. Kompetence in kadri za gospodarsko preobrazbo	Število udeležencev programov izobraževanja, usposabljanja in prekvalifikacij	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Izvajalci programov, ZRSZ; različni udeleženci
	Delež udeležencev, zaposlenih po zaključku usposabljanja (%)	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	ZRSZ in izvajalci; spremljanje zaposlitvenega statusa
8.2.5. Lesna veriga in trajnostni materiali	Število udeležencev lesarskih izobraževalnih programov in usposabljanj	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Izobraževalne ustanove; evidenca udeležencev
	Število podprtih lesnopredelovalnih podjetij	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Evidence projektov in podpornih programov
8.2.6. Regenerativni turizem in lokalne vrednostne verige	Število turističnih in drugih podjetij, vključenih v lokalne vrednostne verige	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Destinacijske organizacije; evidenca aktivnih partnerstev
	Število novih ali izboljšanih regenerativnih turističnih produktov	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Destinacijske organizacije; evidenca uvedenih produktov

Ključno področje / prioriteta	Kazalnik	Izhodišče	Cilj 2034	Vir / metoda
8.3. ODPORNA SAŠA – podnebno odporna regija z visoko kakovostjo bivanja				
8.3.1. Pravični energetski prehod, energetska in okoljska odpornost	Število prebivalcev z izboljšano energetsko oskrbo	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Energetska podjetja in občine; območja izvedenih izboljšav
	Letni prihranek energije (MWh/leto)	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Energetski pregledi in poročila projektov
	Nova zmogljivost proizvodnje energije iz OVE (MW)	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Evidence upravljavcev in projektov
8.3.2. Odpornost na poplave in druga naravna tveganja ter krepitev intervencijske zmogljivosti	Število prebivalcev z zmanjšano izpostavljenostjo poplavam in drugim naravnim tveganjem	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	DRSV, občine; prostorska analiza zmanjšanja tveganja
	Število novih ali posodobljenih intervencijskih in reševalnih zmogljivosti	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Občine, CZ in reševalne službe; evidenca opreme in objektov
8.3.3. Kakovost bivanja, vitalno podeželje in lokalna samooskrba	Število novih ali prenovljenih cenovno dostopnih stanovanj	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Občine in stanovanjski skladi; zaključene stanovanjske enote
	Število prebivalcev z izboljšanim dostopom do javnih in skupnostnih storitev	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Občine in izvajalci storitev; ocena območja dostopnosti
	Število vzpostavljenih lokalnih prehranskih in drugih dobaviteljskih verig	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	LAS, občine, razvojne institucije; evidentirane verige
8.4. UPRAVLJANJE IN IZVEDBA – povezana in projektno sposobna regija				
8.4.1. Povezano regionalno razvojno upravljanje in partnerstva	Število skupnih regijskih razvojnih pobud	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	RA SAŠA; formalizirane pobude
	Število izvedenih skupnih razvojnih projektov	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	RA SAŠA in partnerji; zaključeni projekti
8.4.2. Mrežna regionalna projektna pisarna in priprava razvojnih naložb	Število skupnih regijskih projektov, pripravljenih do investicijske in izvedbene pripravljenosti	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Regionalna projektna pisarna; preverjena dokumentacija
	Vrednost uspešno pridobljenih nacionalnih in evropskih sredstev (EUR)	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	Odločitve o financiranju in pogodbe
8.4.3. Upravljanje in podpora pravičnemu prehodu – nadgradnja Centra za pravični prehod SAŠA	Število uporabnikov storitev Centra za pravični prehod SAŠA	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	CPP SAŠA; evidenca različnih uporabnikov
	Število deležnikov, vključenih v podporne programe pravičnega prehoda	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	CPP SAŠA; aktivno vključeni deležniki
	Število projektov, podprtih v okviru soupravljanja pravičnega prehoda	Določiti iz evidenc	Določiti po potrditvi	CPP SAŠA; evidenca projektne podpore

Pri kazalnikih iz Priloge I predloga uredbe NNRP se za vsako potrjeno intervencijo dodatno določi uradna oznaka in definicija kazalnika, merska enota, izhodiščna in ciljna vrednost, vir, metoda izračuna, pogostost spremljanja in odgovorni nosilec. Izbor je odvisen od končno sprejetih specifičnih ciljev in programskih pravil; projektnih kazalnikov se ne sme predstavljati kot že potrjene obvezne kazalnike ORP.

9. VREDNOTENJE

Vrednotenje Območnega razvojnega programa SAŠA regije 2028–2034 (v nadaljevanju: ORP SAŠA) bo potekalo v skladu z 10. členom Uredbe o regionalnih razvojnih programih ter bo sestavni del sistema spremljanja in usmerjanja regionalnega razvoja.

Namen vrednotenja je izboljševanje kakovosti in učinkovitosti izvajanja ORP SAŠA, ugotavljanje doseganja zastavljenih razvojnih ciljev ter zagotavljanje strokovnih podlag za nadaljnje razvojne odločitve in morebitne prilagoditve programa.

Cilj vrednotenja je presoditi uspešnost, učinkovitost in ustreznost izvajanja ORP SAŠA glede na opredeljene strateške usmeritve, razvojno specializacijo, ključna področja in razvojne prioritete regije. Posebna pozornost bo namenjena:

- Kakovosti življenja prebivalcev: izboljšanju dostopnosti javnih storitev, prometnih povezav, stanovanj, kakovostnih delovnih mest in življenjskega okolja ter ustvarjanju pogojev za ohranjanje poselitve.
- Razvojni in gospodarski preobrazbi: prispevku k pravičnemu energetskemu prehodu, gospodarski diverzifikaciji, razvoju novih dejavnosti, ustvarjanju kakovostnih delovnih mest, višji dodani vrednosti in dolgoročno vzdržni gospodarski rasti.
- Zmanjševanju razvojnih razlik: zmanjševanju razlik v dostopnosti, gospodarskih priložnostih in kakovosti življenja med Šaleško in Zgornjo Savinjsko dolino ter prispevku regije k razvojnemu dohitevanju razvitejših evropskih regij.
- Policentričnemu razvoju: krepitvi funkcionalnega povezovanja urbanih in podeželskih območij, dostopnosti regionalnih in lokalnih središč ter uravnoteženemu razvoju vseh desetih občin SAŠA regije.

Vrednotenje bo upoštevalo tudi posebne razvojne izzive območja pravičnega prehoda Šaleške doline in Zgornje Savinjske doline, zlasti demografsko ranljivost, prometno in storitveno dostopnost ter podnebno odpornost.

Način in postopek vrednotenja

Vrednotenje bo temeljilo na kombinaciji kvantitativnih in kvalitativnih metod, ki bodo omogočale presojo doseženih rezultatov in razvojnih učinkov programa. Uporabljeni bodo predvsem kazalniki razvojnih ciljev ORP SAŠA, relevantni kazalniki ReSRR 2026–2050, uradni statistični podatki, evidence izvajalcev ukrepov in projektov ter ugotovitve spremljanja izvajanja programa.

Metodološki pristop bo vključeval analizo doseganja izhodiščnih in ciljnih vrednosti kazalnikov, primerjalne analize razvojnih gibanj, analize medsebojnih povezav med izvedenimi ukrepi in doseženimi spremembami ter po potrebi analize nasprotnih dejstev. Kvantitativne ugotovitve bodo dopolnjene z intervjuji, anketami in posvetovanji z regionalnimi deležniki.

V skladu z 10. členom uredbe se bo vrednotenje izvedlo po četrtem letu izvajanja programa in ob njegovem zaključku. Za zagotovitev vrednotenja bo odgovorna RRA Savinjska, ki bo zagotovila neodvisnega zunanjega izvajalca, izbranega skladno s predpisi o javnem naročanju.

Ugotovitve vrednotenja bodo predstavljene pristojnim organom regionalnega razvojnega partnerstva in ključnim deležnikom ter uporabljene kot strokovna podlaga za izboljšanje izvajanja ORP SAŠA, morebitne spremembe razvojnih prioritet in pripravo prihodnjih razvojnih programov.

10. NAČIN VKLJUČEVANJA DELEŽNIKOV NA REGIONALNI IN LOKALNI RAVNI

Priprava Območnega razvojnega programa SAŠA regije 2028–2034 temelji na načelu partnerskega sodelovanja in pristopu »od spodaj navzgor«, s katerim se zagotavlja, da razvojne usmeritve, cilji in aktivnosti izhajajo iz dejanskih razvojnih potreb, izzivov in potencialov območja.

V proces priprave ORP SAŠA so vključeni predstavniki občin, gospodarstva, izobraževalnih in raziskovalnih institucij, regionalnega podpornega okolja, lokalnih akcijskih skupin, nevladnih organizacij, civilne družbe ter drugih relevantnih institucij in organizacij. Posebna pozornost je namenjena zastopanosti obeh funkcionalno različnih, vendar razvojno povezanih območij – Šaleške in Zgornje Savinjske doline.

Vključevanje deležnikov v pripravo ORP SAŠA

RA SAŠA je skozi celotno obstoječo programsko perspektivo 2021-2027 spremljala stanje in izzive v regiji ter izvajanje obstoječih instrumentov. Izvedenih je bilo več različnih aktivnosti, skozi katere smo lahko zbirali potrebe regije in prepoznavali njene razvojne izzive na vseh področjih (okrogle mize, delavnice, usposabljanja, konference, študije izvedene preko različnih projektov ter nalog). Izvedli smo konferenco posebej namenjeno prihodnjim razvojnim izzivom Razvojno konferenco Savinjsko-šaleške regije 2026. Poznavanje stanja in potreb, predvsem iz terena (srečanja z deležniki) je ključno za učinkovito pripravo novega programskega dokumenta.

Pomembno podlago za pripravo ORP SAŠA predstavlja tudi proces Usposabljanja in vključevanja regionalnih deležnikov za novo programsko obdobje 2028–2034, ki je potekal v okviru Centra za pravični prehod SAŠA med septembrom in novembrom 2026. Praktični del smo izvedli na primeru priprave izhodišč za Območni razvojni program SAŠA 2028-34 (prepoznavanje razvojnih potreb in potencialov ter oblikovanje strateških razvojnih usmeritev).

Datum	Aktivnost	Namen in vsebina
29. 9. 2026	1. delavnica: Kje smo in kako poteka programiranje?	Predstavitev programskega okvira 2028–2034, razvojnih izhodišč SAŠA regije ter prepoznavanje razvojnih izzivov in potencialov. Deležniki so aktivno sodelovali pri prepoznavanju, vrednotenju in določanju prednostnih razvojnih izzivov in potencialov regije.
6. 10. 2026	2. delavnica: Usposabljanje za snovanje strateških usmeritev izhajajoč iz izzivov in prednosti	Poglobljeno delo po ključnih razvojnih področjih, oblikovanje in preverjanje SWOT analize, razvojnih prednosti in strateških usmeritev, ki sledijo specifičnim ciljem NRP in ReSRR. Deležniki so aktivno sodelovali pri določanju prioritet od SWOT in razvojnih prednostnih do ožjega izbora strateških usmeritev in specializacije skozi glasovanje o najbolj

		perspektivnih področjih za razvoj SAŠA regije.
13. 10. 2026	3. delavnica: Usposabljanje za postavljanje strukture ključnih področji, prioritet, oblikovanje razvojnih ciljev in aktivnosti	Nadaljevanje tematskega dela, obravnava razvojnih prioritet, ciljev in povezovanje predlogov aktivnosti, ki so skladni z nacionalnimi in evropskimi razvojnimi usmeritvami.

V usposabljanje so bili vključeni zlasti predstavniki odborov Območnega razvojnega sveta SAŠA regije 2021-27 ter drugi regionalni deležniki, ki se pri svojem delu srečujejo z oblikovanjem regionalnih politik, strategij in načrtov.

Zasnovano je bilo kot kombinacija strokovnih predstavitev, tematskega skupinskega dela, razprav in vrednotenja predlogov. Na ta način so deležniki sodelovali pri prepoznavanju ključnih razvojnih izzivov in prednosti regije, oblikovanju SWOT analize, opredeljevanju razvojnih potencialov ter preverjanju predlaganih strateških usmeritev in prioritet.

Rezultati sodelovanja so bili uporabljeni kot vsebinska podlaga za pripravo matrike sledljivosti, ki povezuje ugotovljene razvojne izzive in prednosti s strateškimi usmeritvami, razvojno specializacijo ter ključnimi področji in prioritetami ORP SAŠA ter določanju aktivnosti konkretno za SAŠA regijo.

Javnost in regionalni deležniki so bili o pripravi Območnega razvojnega programa SAŠA za obdobje 2028–2034 z Akcijskim načrtom za pravični prehod SAŠA obveščeni prek različnih komunikacijskih kanalov. 16. septembra 2026 je bila na spletni strani RA SAŠA objavljena napoved začetka priprave programa, 18. septembra pa je bila vzpostavljena posebna spletna stran z informacijami o procesu priprave ter dostopom do temeljnih strateških in vsebinskih dokumentov. Obvestila so bila objavljena tudi na družbenih omrežjih RA SAŠA. Regionalni deležniki; člani Območnega razvojnega sveta SAŠA, Sveta županov SAŠA in direktorji občinskih uprav, so bili o pripravi programa ter možnostih vključevanja obveščeni po elektronski pošti. 23. septembra 2026 je bila objavljena najava delavnice za predstavitev prvega delovnega osnutka ORP in akcijskega načrta. Informacije o pripravi programa in vabilo k sodelovanju so bile objavljene tudi v tiskanih medijih *Naš čas* in *Savinjske novice* 8. oktobra 2026.

13. 10. 2026 smo pripravili **predstavitev 1. delovnega osnutka ORP SAŠA 2028-34**, ki je bil pripravljen na podlagi prej omenjenih aktivnosti v obdobju 2023-2026. Na predstavitev osnutka so bili vabljeni člani Sveta županov SAŠA, Območnega razvojnega sveta SAŠA, Odborov ORP SAŠA 2021-27, direktorji občinskih uprav ter zainteresirana javnost.

Upoštevanje predhodnih analiz in vključevanja deležnikov na področju pravičnega prehoda

Pomembno strokovno in participativno podlago za pripravo ORP SAŠA predstavljajo tudi aktivnosti, izvedene v okviru dokumenta Analiza stanja in potreb na področju pravičnega prehoda v SAŠA regiji.

V okviru priprave analize so bili izvedeni poglobljeni intervjuji z 20 ključnimi deležniki Savinjsko-šaleške regije (Premogovnik Velenje, TEŠ, Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj, Občina Šmartno ob Paki, občine Zgornje Savinjske doline, sindikat Premogovnika Velenje, sindikat TEŠ, Šaleško eko gibanje, NOVUS, Savinjsko-šaleška gospodarska zbornica, Območna obrtna zbornica Velenje, Območna obrtna zbornica Mozirje, Šolski center Velenje, Fakulteta za energetiko, Komunalno podjetje Velenje, Zavod za zaposlovanje, SAŠA inkubator, KSSENA, LUV), ki so omogočili podrobnejše prepoznavanje razvojnih potreb, omejitev in priložnosti, povezanih s postopnim opuščanjem premoga ter gospodarskim, energetskim in družbenim prestrukturiranjem območja.

Ugotovitve intervjujev predstavljajo pomembno dopolnitev širšega procesa vključevanja deležnikov pri pripravi ORP SAŠA, zlasti na področjih energetskega prehoda, gospodarske diverzifikacije, razvoja kompetenc, ustvarjanja kakovostnih delovnih mest ter zagotavljanja dolgoročne razvojne odpornosti regije.

Na ta način se zagotavlja vsebinska kontinuiteta med dosedanjimi aktivnostmi pravičnega prehoda in širšim regionalnim razvojnim načrtovanjem za obdobje 2028–2034.

Po predstavitvi 1. osnutka ORP SAŠA 13. 10. 2026

V nadaljnjem postopku priprave in usklajevanja ORP SAŠA je bilo zagotovljeno obveščanje relevantnih deležnikov, dostopnost delovnih gradiv ter možnost posredovanja pripomb in predlogov.

Prejete pripombe in predlogi so bili pregledani in vsebinsko obravnavani. Pripravljeno je bilo poročilo o upoštevanju predlogov in pripomb, iz katerega bo razvidno, kateri predlogi so bili upoštevani oziroma niso bili vključeni v dokument, skupaj z ustreznimi obrazložitvami.

Poročilo je bilo objavljeno na uradni spletni strani RA SAŠA, s čimer bosta zagotovljeni preglednost postopka in povratna informacija sodelujočim deležnikom.

Vključevanje deležnikov se bo nadaljevalo tudi v fazi izvajanja ORP SAŠA, predvsem pri pripravi in usklajevanju razvojnih projektov, spremljanju doseganja razvojnih ciljev ter vrednotenju učinkov programa, V največji meri preko Odborov Območnega razvojnega sveta SAŠA regije.

11. OCENA ADMINISTRATIVNE USPOSOBLJENOSTI DELEŽNIKOV NA REGIONALNI IN LOKALNI RAVNI ZA IZVAJANJE RRP

Uspešno izvajanje ORP SAŠA 2028–2034 zahteva ustrezne kadrovske, organizacijske in institucionalne zmogljivosti deležnikov za načrtovanje, pripravo, financiranje, izvajanje in spremljanje razvojnih projektov.

SAŠA regija razpolaga z vzpostavljenim regionalnim podpornim okoljem ter izkušnjami pri izvajanju nacionalnih in evropskih projektov. Pomembno vlogo imajo Razvojna agencija SAŠA, občine, gospodarske, izobraževalne in raziskovalne institucije, lokalne akcijske skupine ter druge organizacije. Na področju pravičnega prehoda je vzpostavljen tudi Center za pravični prehod SAŠA.

Odbori Območnega razvojnega sveta SAŠA regije imajo ustrezne izkušnje z načrtovanjem že v prejšnjem obdobju 2021-2027. Za dvig kompetenc tako zaposlenih na RA SAŠA kot tudi članov Odborov ORP SAŠA pa smo tudi poskrbeli pred načrtovanjem perspektive 2028-2034 z usposabljanji. Kljub temu so kadrovske in projektne zmogljivosti med deležniki neenakomerno razporejene, zlasti pri manjših občinah Zgornje Savinjske doline. Ključni izzivi so razdrobljenost razvojnega načrtovanja, omejene zmogljivosti za pripravo zahtevnejših investicijskih projektov ter potreba po učinkovitejšem povezovanju in pridobivanju razvojnih sredstev.

Že v samemu dokumentu pri prednostnem področju »Upravljanje« smo opredelili nadaljnje reševanje in krepitev administrativne usposobljenosti v SAŠA regiji.

Razvojna agencija SAŠA ima izkušen kader in za izvajanje ORP SAŠA 2028-2034 zagotovljeni 2 osebi. V delu, ki se nanaša na pravični prehod pa ima tudi ustrezne kadrovske zmogljivosti 3,5 polno zaposlenih oseb, ki se v okviru nalog CPP skrbijo za razvoj SAŠA regije v prehodu.

Skupna ocena: SAŠA regija ima ustrezne osnovne institucionalne in strokovne zmogljivosti za izvajanje ORP, potencial je v tesnejšem povezovanju in nadgradnji. Prednostna naloga je krepitev projektne

sposobnosti regije, predvsem z učinkovitejšo uporabo obstoječega znanja in zagotavljanjem strokovne podpore kadrovsko šibkejšim občinam in drugim deležnikom.

12. OBMOČNI RAZVOJNI PROGRAM RRP

SAŠA regija je del območnega razvojnega partnerstva v skladu s 17. členom ZSRR-2. Območni razvojni program Savinjsko-šaleške regije 2028-2034 se integrira v Regionalni razvojni program Savinjske regije 2028-2034.

13. VIRI

1. AJPES, 2026.
2. AJPES, 2026. Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v letu 2025.
3. Analiza gospodarstva in razvojnih potencialov SAŠA regije, 2026.
4. Analiza stanja in potreb – pravični prehod SAŠA, 2026.
5. Akcijski načrt pravičnega prehoda SAŠA regije 2028–2034, delovno gradivo, 2026.
6. Celostne prometne strategije občin SAŠA regije.
7. Delovno gradivo 1 – Prednostna področja NRP 2028–2034, 2026.
8. Delovno gradivo 2 – Gradiva za pripravo NRP 2028–2034, 2026 (natančen naslov za preverjanje).
9. Delovno gradivo 3 – Pregled stanja v regijah (OECD, EK, UMAR), 14. 9. 2026.
10. Delovno gradivo 4 – Pregled specifičnih ciljev NNRP 2028–2034, 2026.
11. Dokumentacija evropskih in mednarodnih projektov SAŠA.
12. Dokumenti priprave ORP SAŠA 2028–2034, 2026.
13. Dokumenti pravičnega prehoda SAŠA.
14. Državna celostna prometna strategija, 2015.
15. Evropska komisija, 2025. Predlog večletnega finančnega okvira EU 2028–2034, COM(2025) 571 final.
16. Evropska komisija, 2025. Predlog uredbe o vzpostavitvi Evropskega sklada za gospodarsko, socialno in teritorialno kohezijo, kmetijstvo in podeželje, ribištvo in pomorstvo, blaginjo in varnost za obdobje 2028–2034 (uredba NRP).
17. Evropska komisija, 2025. Predlog uredbe o vzpostavitvi Evropskega sklada za regionalni razvoj, vključno z evropskim teritorialnim sodelovanjem (Interreg), in Kohezijskega sklada, COM(2025) 552 final, s prilogo.
18. Evropska komisija, 2025. Predlog uredbe o vzpostavitvi Evropskega sklada za konkurenčnost, COM(2025) 555 final.
19. Evropska komisija, 2025. Predlog uredbe o vzpostavitvi okvira za spremljanje proračunskih odhodkov in smotrnost proračuna ter drugih horizontalnih pravil za programe in dejavnosti Unije, COM(2025) 545 final, s prilogami I–V.
20. Evropska komisija, 2026. Poročilo o državi Slovenija s priporočili, SWD(2026) 224 final.
21. Glasovanje in vključevanje regionalnih deležnikov, 2026.
22. Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj, 2026. Predstavitve in strokovna gradiva o pripravi regionalnih razvojnih programov za obdobje 2028–2034.
23. Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj, 2026. Predstavitve prednostnih področij in specifičnih ciljev NRP 2028–2034.

24. Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj, 2026. Predstavitve Strategije regionalnega razvoja Slovenije 2026–2050.
25. Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj, 2026. Metodološka in strokovna gradiva za pripravo RRP in ORP 2028–2034.
26. Nacionalni energetski in podnebni načrt, 2024.
27. Nacionalna strategija za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda, 2022.
28. Nacionalni stanovanjski program, veljavni dokument oziroma gradiva za pripravo novega programa.
29. Nabor podatkov za nacionalni informacijski sistem Zgornje Savinjske doline v letu 2026, 2026.
30. NIJZ – podatkovna baza, 2026 K2.12: Dostop do rekreacijskih površin, Slovenija, leto 2022. PxWeb (https://podatki.nijz.si/pxweb/sl/NIJZ%20podatkovni%20portal/NIJZ%20podatkovni%20portal__9%20Prikazi%20po%20ob%c4%8dinah__1%20Dejavniki%20in%20tveganja%20za%20zdravje%20(K2)/90100012.px/)
31. OECD, Building More Competitive Regions in Slovenia, 2026.
32. OECD, Mining Regions and Cities in SAŠA and Zasavska, 2026.
33. Okrevanje turistične destinacije v Zgornji Savinjski dolini po poplavah leta 2023, 2026.
34. Območni načrt za pravični prehod SAŠA premogovne regije 2021–2027 (ONPP SAŠA).
35. ORP SAŠA, 2026.
36. Območni razvojni program SAŠA regije 2021–2027.
37. Podatki in analitika RA SAŠA o krepitvi podnebne odpornosti, 2026.
38. Podatki in analitične podlage RA SAŠA o poplavah 2023, 2026.
39. Podatki voznih redov, 2023.
40. Popis kmetijskih gospodarstev 2020.
41. Prevozna revščina v Sloveniji, 2025.
42. Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji.
43. Program razvojnega prestrukturiranja SAŠA premogovne regije – strokovne podlage in gradiva za pripravo.
44. Psihološki vidiki predčasnega zapiranja PV in TEŠ, 2025.
45. RA SAŠA, 2026.
46. Regionalna celostna prometna strategija Savinjske regije – gradiva za pripravo.
47. Regionalni akcijski načrt prilagajanja podnebnim spremembam za Savinjsko regijo – strokovne podlage oziroma gradiva za pripravo.
48. Regionalni prostorski plan Savinjske razvojne regije – gradiva za pripravo.
49. Regionalni razvojni program Savinjske razvojne regije 2021–2027.
50. Regionalni razvojni program Savinjske razvojne regije 2028–2034 – gradiva za pripravo.
51. Resolucija o nacionalnem stanovanjskem programu 2015–2025.
52. Resolucija o Strategiji razvoja Slovenije 2030, 2017.
53. SAŠA regija včeraj, danes, jutri, 2025–2026.
54. Slovenska strategija trajnostne pametne specializacije (S5).
55. Socialni in ekonomski vidiki prestrukturiranja SAŠA regije ob predčasnem zaprtju TEŠ in PV, UM, EPF, 2024.
56. Spodbujanje razvoja obmejnih problemskih območij v Sloveniji, 2022.
57. Strategija lokalnega energetskega razvoja Šaleške doline – strokovne podlage.
58. Strategija regionalnega razvoja 2026–2050.
59. Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050, 2023.

60. SURS, 2026.
61. SURS, 2026. URL: Podjetja po: KOHEZIJSKA IN STATISTIČNA REGIJA, LETO, MERITVE. PxWeb.
62. Strokovne podlage pravičnega prehoda SAŠA.
63. Uredba o regionalnih razvojnih programih, 2026.
64. Uredba o izvajanju ukrepov endogene regionalne politike, veljavno besedilo.
65. Uredba (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod.
66. Uredba (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu.
67. Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi skupnih določb za sklade EU za obdobje 2021–2027.
68. UMAR, 2026. Poročilo o razvoju 2026.
69. Zakon o razvojnem prestrukturiranju SAŠA premogovne regije, ZAKO9175.
70. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2), veljavno besedilo.